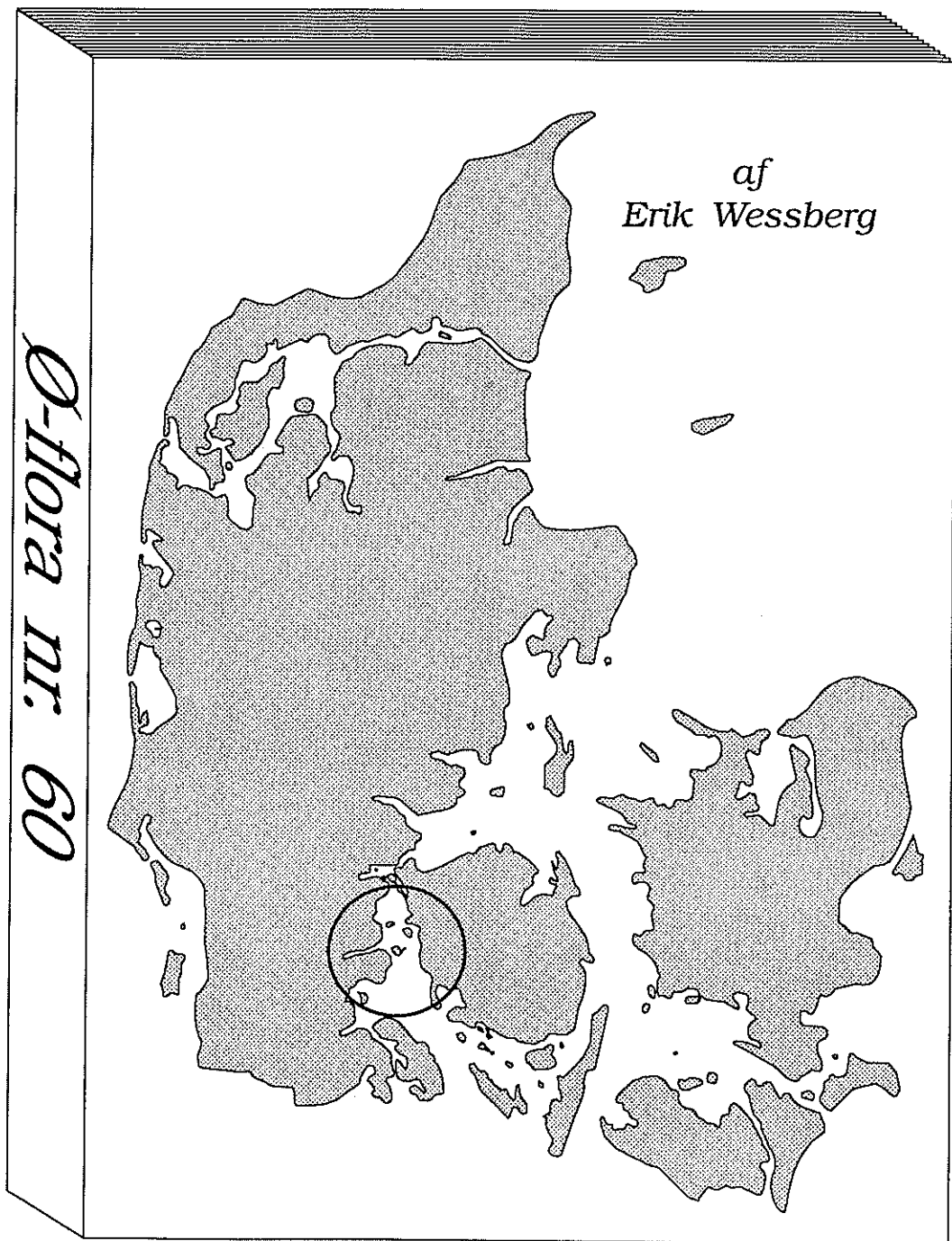

ÅR Ø

Randers 1994

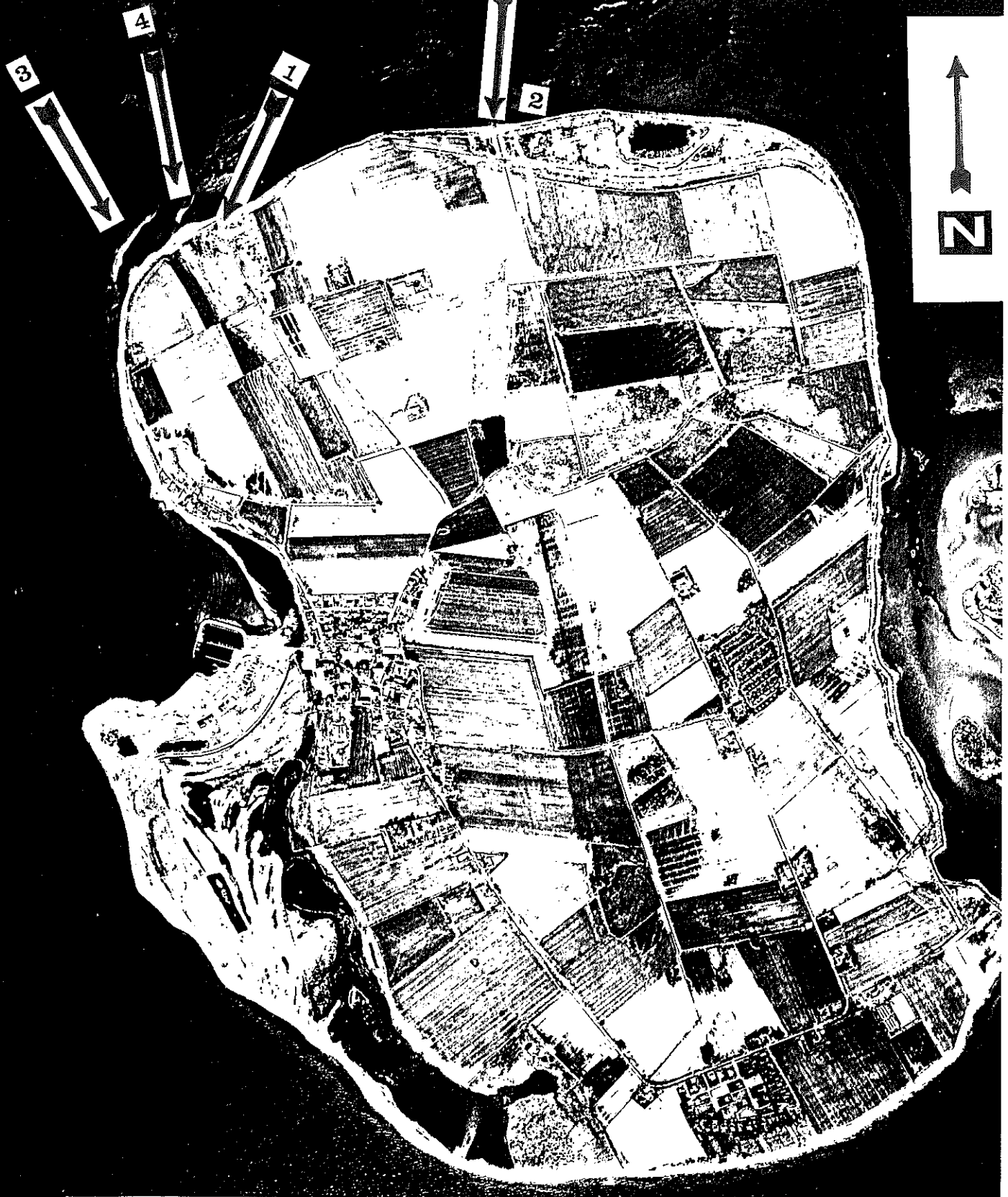
INDHOLDSFORTEGNELSE

Flyfoto over Årø	3
Flyfoto over den østlige del af Årø samt Årø Kalv	4
Kort	5
Indledning	6-10
Strande	11-12
Strandoverdrev (tørt marint forland)	12-14
Strandenge og strandsøer (fugtigt marint forland)	14-15
Klinter	15
Diger	15-16
Plantager, småskove og krat	16-17
Grøfter	17-19
Kær og enge	19-21
Vandhuller	21-23
Hegn	23
Byen	23-24
Sommerhuskvarteret, vejkanter mm.	24-25
Lidt om Årø Kalv	25-26
Den botaniske undersøgelse af Årø	27-29
Floraliste	30-48
Vegetationen på de 2 små holme ved nordsiden	49
Citeret litteratur	49-50
Tak	50
Oversigt over færdige ø-floraer	51-52
Oversigt over kommende ø-floraer	52-54
Kort over færdige og kommende ø-floraer	55
Detailkort over kommende ø-floraer	56

Djævelsbid (*Succisa pratensis*)

har jeg kun fundet i et kær med tørveagtig bund mellem de to diger i nordøst. Her voksede den sammen med arter som Blåtop (*Molinia caerulea*), Tandbælg (*Sieglingia decumbens*), Alm. Star (*Carex nigra*) og Alm. Hvene (*Agrostis tenuis*). Området præges over større arealer af opvækst af Vorte-Birk (*Betula pendula*), Grå Pil (*Salix cinerea*) samt Selje-Røn (*Sorbus intermedia*) og Alm. Røn (*S. aucuparia*).

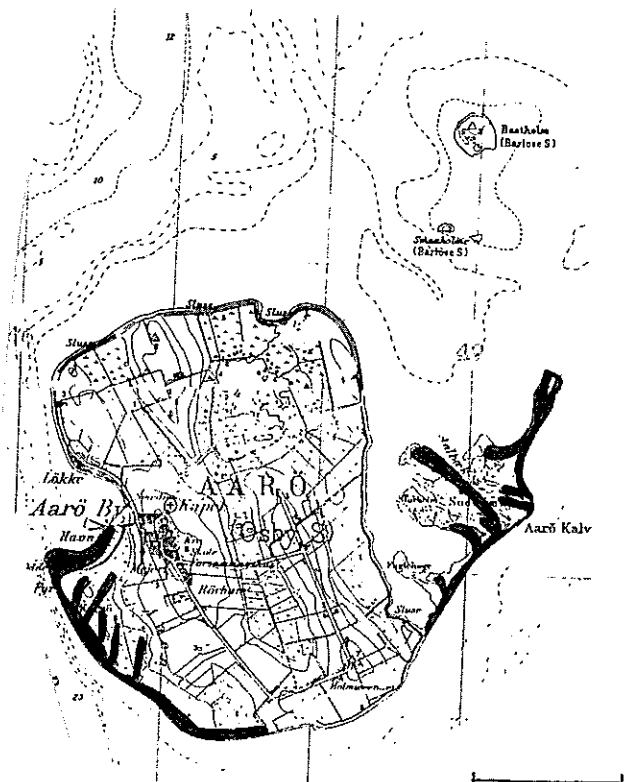

Flyfotoet viser hele det egentlige Årø, og det giver specielt et meget godt indtryk af den store, tidligere bugt Korsø, som ved Åen for bare få årtier siden var adskilt fra selve Årø. Langt det meste af Korsø var indtil da udstrakte vådområder, vel mest strandenge, strandsøer og rørsumpe. På et eller andet tidspunkt, som ikke har kunnet tidsfæstes, er der anlagt jordvolde ved sydsiden af Korsø og langs hele dens nordside, jf. kort på forrige side. Den sydligste af jordvoldene har forårsaget, at vandgennemstrømmingen gennem Åen er ophørt. Disse jordvolde (diger?) er nu vanskelige at fornemme, da de i dag naturligt indgår i hhv. strandvolden i syd og strandoverdrevet i nord. Ved øens nordvestside ses de to nydannede barreøer som hvide streger. Yderst til højre skimtes de mest landnære dele af Årø Kalv, bl.a. Fuglehage og Storholm. Endvidere ses midt i strandoverdrevsområdet i Korsø det rektangulære, gravede hul. Kort- og Matrikelstyrelsen 27. marts 1990. 1:ca. 15000.

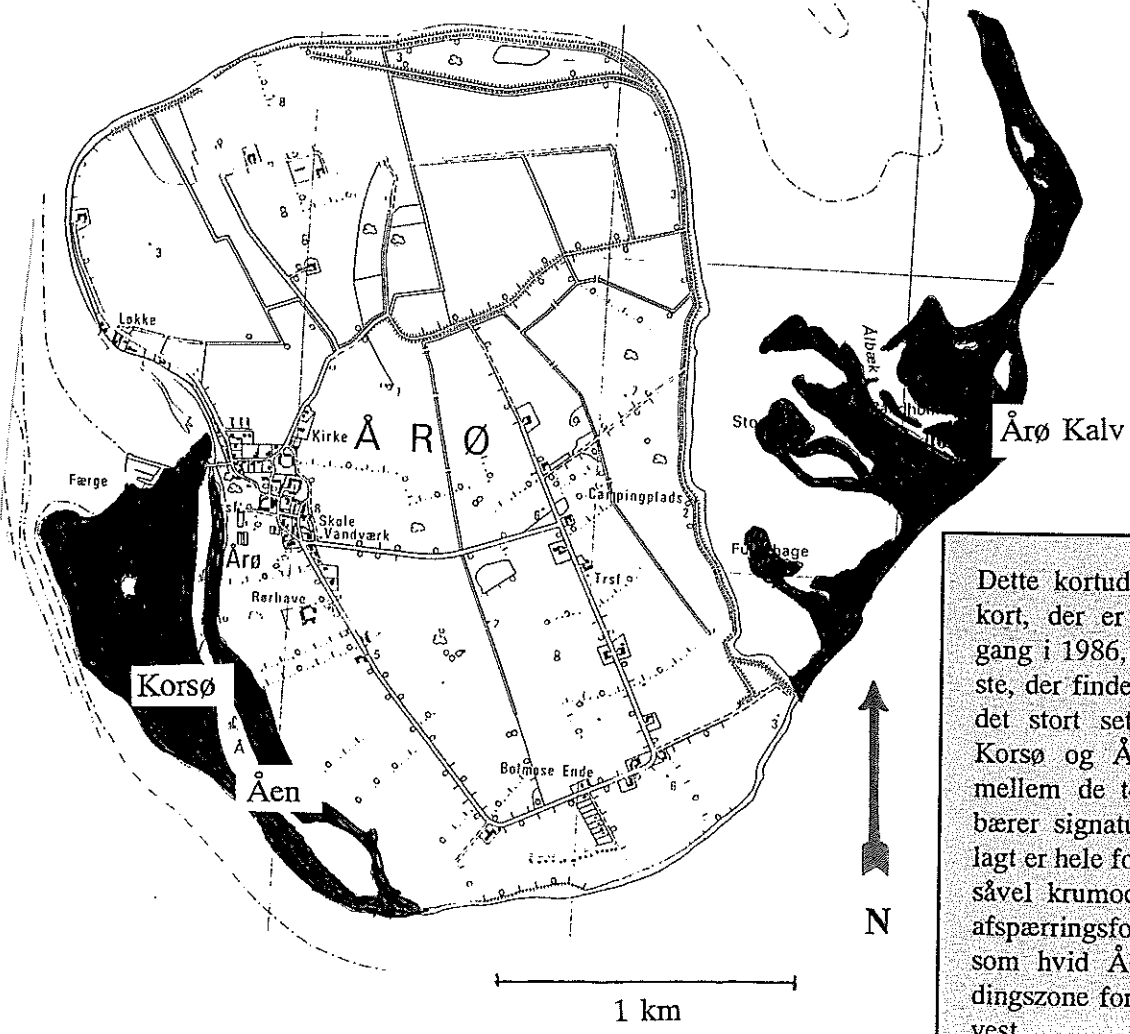

Flyfotoet er så nyt som fra 1990, og det viser bl.a. ganske tydeligt de mange krumoddekomplekser på Årø Kalv. Årø Kalv vokser hastigt mod nordvest i retning af Småholme. Afstanden fra Årø Kalvs nordspids til denne ø var, da 2-cm kortet på side 5 blev trykt i 1952, i luftlinie ca. 1100 meter. På flyfotoet og på nyeste generalstabskort er afstanden i de forløbne ca. 40 år formindsket til et sted mellem 300 og 400 meter. Øverst i billedet, på selve Årø, ses mellem de 2 diger den store strandsø, som er omgivet af en bred rørsump. Det meste af arealet mellem de 2 diger henligger som kær uden nogen form for opdyrkning eller afgræsning.

Kort- og Matrikelstyrelsen 27. marts 1990. 1:ca. 15000.

Kortet stammer fra et 2-cm kort, udarbejdet af Geodætisk Institut i 1865-66 og 1924-25, rettet i 1946 og trykt 1. gang i 1952. Kun krumodderne er markeret med sort. At Årø tidligere var mangefold mere interessant end nu, ses klart. Ca. ½-delen af øen bærer signaturen for eng og mose (der har dog næppe nogensinde været mose på Årø). Størst af disse var som en stor lavning det store område, der strækker sig fra nordøst over den centrale del næsten helt ned til vejen, der løber parallelt med sydkysten. I dag er der kun rester af det tidligere så store vådområde i nordøst. Det øvrige er nu snarere tørre og kedelige kærømråder. I 1993 var kun lidt under plov, og kun lidt blev afgræsset – resten henlå urørt. Det ville være alle tiders ide at lade området få mulighed for at komme til at se ud som for ca. 100 år siden. Ikke blot planterne vil få det bedre. Også fuglene vil få det godt i attraktiv natur.

Dette kortudsnit er fra et 4-cm kort, der er blevet rettet sidste gang i 1986, derfor vel det nyeste, der findes med Årø. I dag er det stort set kun området ved Korsø og Åen i sydvest samt mellem de to diger i nord, der bærer signaturen for eng. Sortlagt er hele forlandsområdet, dvs. såvel krumoddekomplekset som afspærringsforlandet. I Korsø ses som hvid Åen, som er afvandsingszone for området her i sydvest.

Årø - En ø-floraliste med noter

Årø, i omtale prydet med navnet "Lille Bælts Perle", ligger i den mellemste del af Lille Bælt kun adskilt fra Jylland ved Årø Sund, der på det smalleste sted ved byen Årøsund på jyskesiden kun er ca. 500 meter bredt, men ganske dybt. Med et areal på ca. 566 hektar er den den 3. største ø i bællet, kun overgået af Als med godt 31000 hektar og Bågø (Wessberg 1992) med ca. 625 hektar, medens Fænø som 4. største blot er på ca. 395 hektar. Årø's areal har ændret sig meget i løbet af de sidste 70-75 år, og det angivne areal på ca. 566 hektar holder sikkert ikke i dag, da dele af øen mere eller mindre bliver nedbrudt. Dette gælder primært for nogle af kystklinerne.

Årø er en næsten cirkelrund og meget flad ø. Hovedparten af øen er et lavtliggende morænelandskab uden store højdeforskelle. Lavestliggende er et stort parti midt gennem øen fra nord til den ca. vest-østgående vej ved Bolmose Ende helt i syd, hvor det meste ligger under kote 1. Dette område er ikke marint opbygget, da øen ligger i det sydvestdanske sænkingsområde. Landbruget har altid været truet af oversvømmelser, specielt nordfra. Derfor er det blevet digesikret, først i nord (i 3 omgange), men også i øst. Området er desuden blevet og bliver stadig afvandet med grøfter, hvis fald fører til udløbet i nord og nordvest, sidstnævnte nord for Løkke. På kortet side 5 er disse markeret med pile og nummereret 1 og 2.

Det marine forland, Korsø og Årø Kalv, er opbygget sydfra som to typiske og anskuelige krumoddesystemer, Korsø i sydvest og Årø Kalv i sydøst. Begge har navn efter tidligere marine øer, som nu er indbyggede i forlandet, og begge har vel fået det meste materiale fra klinerne i syd.

Bag Korsø-halvøens krumodder dannede der sig tidligere et stort og østover voksende afspærringsforland, oprindeligt med strandenge, nu med enge, kær og rørsump. Reelt er der sket en sammenvoksning med engene langs øens sydvestkyst. Oprindeligt var der her en bugt i mindre format end den, der nu findes inden for Årø Kalv, og den var meget smallere.

Den naturlige afvanding fra regnperioder - og måske også fra oversvømmelser sydfra - foregik i lang tid gennem Åen, der havde sit udløb i den snævre udstrømning i nord ved Årø By, jf. flyfoto side 3 og kort side 5. Afstrømningen var stærk nok til at hindre Korsø's spids i en total lukning.

Den efterhånden mere og mere indsnævrede og tilvoksede "å" har bevaret sit navn på det nyeste kort. I dag viser den sig kun i landskabet som en stribe af rørsump og vandhuller gennem de laveste steder i den tidligere, nu tilgroede bugt. I dag bliver hovedparten af afløbene nok klaret ved kunstige dræn.

På østsiden af øen ligger rygraden af Årø Kalv-krumoddekomplekset i en vinkel på ca. 60° ud fra øens sydøsthjørne. Her gik flakket med det lave vand i sin tid meget længere ud fra kysten. Derved har forlandsdannelsen kunnet komme til at afspærre en langt bredere bugt. Denne er dog nu nederst i vinklen truet af østfra kommende afspærringsforland med sine strandenge, jf. kort og flyfotos side 3 og 5. I nord er forlandet ved et drag vokset sammen med den tidligere lille ø Årø Kalv, som oprindeligt havde eneret på sit navn. Der forlyder intet

Humle (*Humulus lupulus*)

har jeg kun fundet ét sted på Årø. Den vokser i de kærlignende områder mellem de to diger ved øens nordøstside.

om, om Årø Kalv har en morænekerne. Men udtrykket "Kalv" går i Sydøstdanmark for en nyfødt lille ø, så den har sandsynligvis marin oprindelse.

Ved en sammenligning mellem Årø's to fine krumoddekomplekser ses, at de i opbygning næsten er identiske. Ligeledes bemærkes, at der er længere mellem dybdekurverne vest for Årø Kalv end ved Korsø. Korsø frembyder i øvrigt et (næsten) fuldbyrdet studium til et helt lukket afspærringsforland. Det tager sin tid, inden Årø Kalv-komplekset når så vidt.

Den nordøstlige del af Årø er humusholdig, medens den nordvestlige del består af sandblandet lerjord med såvel grov- som finkornet sand. Resten af øen bortset fra kyststrækningen fra Årø Havn til øens sydvestlige ende består af grovsandet jord.

Ved Årø's nordvestlige hjørne er der i de seneste år opstået to små barreøer, der kun er adskilt fra selve Årø af en få meter bred rende, den østligste efter Olav Ernsten, 1995, nu næsten landfast. Begge de små holme er et yndet raste- og opholdssted for hhv. skarver og strandkader, og de ses på flyfotoet side 3, hvor de er markeret med pile samt 3 og 4.

I dag er Årø som tidligere nævnt beskyttet mod havet af diger i øst, nord og nordvest. Men sådan har det ikke altid været. På et kort i artiklen "Ein Naturschutz-gebiet auf der Insel Aarö" (Erichsen 1916) kan det ses, at havet har fri adgang til den nordøstlige del af øen samt til det lavtliggende område Korsø og Åen syd for havnen, jf. kort side 5. På det tidspunkt var der endnu ikke anlagt no-

I de år, jeg er kommet på Årø, har en Tamarisk-haveart (*Tamarix* sp.) vakt min undren. Den står yderst på strandoverdrevet nær ved et af sømærkerne tæt ved fyret sydvest for havnen. Den står et godt stykke fra nærmeste bebyggelse og ser ud, som om den har "mange år på bagen". Lidt længere sydpå er lavninger i strandoverdrevet brugt som losseplads. Deponeret er bl.a. eternitplader og plastic samt haveaffald. Sidstnævnte er årsag til forekomsten af Marts-Viol (*Viola odorata*), Kartoffel (*Solanum nigrum* ssp. *nigrum*) og Solbær (*Ribes nigrum*) og velsagtens også Tamarisken.

get dige. På Geodætisk Instituts (nu Kort- og Matrikelstyrelsen) 1 cm-kort fra 1964 (rettet i 1968) er det ydre dige ved nordøstsiden anlagt, medens Korsø-området endnu afvandes gennem en relativ bred rende mellem havnen og den vestlige del af Årø By. Siden er de skærmende diger bygget. Mod nord er der inden for det ældste, ydre dige efter 1964 bygget endnu et dige. Om årsagen til denne anlæggelse kendes intet konkret, men tilsyneladende har det ydre dige ikke altid kunnet modstå havets angreb. I det mellemliggende område er der nu kær og rørsump.

Ca. halvdelen af Årø er opdyrket. Det drejer sig primært om størsteparten af de arealer, der ligger vest for campingpladsen, nord for Bolmose Ende, øst for Korsø og Åen og syd for en linie fra kirken og stik øst til østkysten. Derudover kun små områder ved Løkke ved øens nordvestside. Af resten henligger en del som enge og kær, strandenge og mindre skove, af hvilke plantningen ca. 500 meter nordøst for kirken er den mest markante i landskabet. Lidt øst for denne plantning fører et langt og stenet hjulspor ud til kysten nord for øens campingplads. På den nordlige side af hjulsporet findes kær- og engområder.

Også Årø har mærket en tilbagegang i indbyggerantallet, dog langt fra så markant som andre småøer. I "Hvem-Hvad-Hvor", årg. 1946 opgives tallet til 306 og den lille "Ø-Avis" fra 1990 har et indbyggertal på 231, 223 og 212 fra henholdsvis 1970, 1984 og 1990, således en nedgang på ca. 30% over ca. 45 år. Til sammenligning kan bruges den nære Båggø (Wessberg 1992) med et fald fra 210 til 37 = ca. 85%. Denne markante forskel ses tydeligt, idet der på Årø kun er få af de ældre, smukke gårde og huse, der udelukkende benyttes som sommerbolig. Der er endog inden for de sidste par år kommet en del yngre mennesker til øen; disse har købt og renoveret nogle af de ældre huse, specielt i Årø By.

Årø By er ganske malerisk – næsten pittoresk – med flere gamle slægtsgårde og

Lactuca tatarica (*Strand-Salat*)

optræder ikke i f.eks. "Langes Haandbog i den danske Flora", 4. udg. 1888, af den gode grund, at det første, danske fund er fra 1926 (Pedersen 1961). Ligesom de næste fund fra Grenå, ligeledes 1926, Århus 1928, Ålborg 1933, 1934, 1935 og 1941 samt Haderslev 1957 anses de alle for adventive fund, da de er fundet på havneruderater eller lossepladser. Det første "rigtige" voksested for den var ved Vonsbæk Færgested ved Haderslev. Her fandtes den naturaliseret i 1959. Siden er det gået temmeligt stærkt med udbredelsen ved kysterne omkring Fyn. Fra Årø er den første gang rapporteret i 1961. Nu findes den her på øen en del steder ved vestsiden og sydsiden, men især fra sydøst for sommerhuskvarteret og helt til Årø Kalvs nordspids, hvor jeg har set den i 1994. Så vidt det vides, er det nordligste, danske fund fra Drætteholm ved Bogense (Wessberg 1993). Om den efter i 1992 at være blevet ætset bort af skarvekskrementer stadig er der, er uvist. Strand-Salat er en steppeplante med hjemsted i Centralasien og Sydøsteuropa. Den er indslæbt til bl.a. havnebyer ved Østersøen, hvorfra den har bredt sig såvel vestover som nord- og østover. I Sverige blev den fundet naturaliseret nogle år før vort første fund, nemlig i 1933 på Gotland.

smalle gader med stengærder. Den seneste bebyggelsesudvikling består af en sommerhusudstyknings ved sydkysten. Dertil kommer et parcelhuskvarter i den nordlige del af Årø By nær kirken. Det er synd at sige, at parcelhuskvarteret passer ind i byens miljø.

Da Årø kun ligger et kort stykke fra det sønderjyske fastland, er det ikke noget problem for Årøboerne at have arbejde uden for øen. Hyppige færgeafgange og gode busforbindelser er medvirkende faktorer. Den store bilfærge "Aarø" har mange daglige dobbeltture, og overfartstiden er på kun godt 7 minutter.

I Årø By findes købmand, smedie og kro. Sidstnævnte ligger i Løkke nord for havnen. I 1994 er der desuden indrettet en ny café. Skolen ligger ved vejen til campingpladsen og fungerer ikke mere som sådan, men benyttes af lejrskoler, foreninger mv.

Årø havn har undergået store forandringer i tidens løb. Før man anlagde en mole, lå øens joller i læ i bugten mellem Korsø og Løkke. I dag fremtræder havnen som et tredelt molekompleks, inderst med lystbådebassin, yderst med hhv. færge- og fiskerianlæg. Årø Campingplads ligger ved øens østside og har plads til ca. 350 gæster.

Årø ligger i et større, nationalt naturområde og i den sydvestlige del af det store EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 47, som omfatter Lille Bælt, samt i Ramsar-område nr. 15.

I de efterfølgende sider er omtalt eksempler på de naturtyper, der findes på Årø, incl. Årø Kalv.

Den nordøstligste del af strandoverdrevet, der ligger syd for vejen mellem havnen og Byen, ligner mest af alt et område, der er præget af mange års tilkørsel med affald, her dog mest jordaffald. Området domineres af stauder, f.eks. Kruset Skræppe (*Rumex crispus*), Alm. Katost (*Malva sylvestris*), Ager-Tidsel (*Cirsium arvense*) og Grå Bynke (*Artemisia vulgaris*). Det hvide skær på fotoet stammer fra Vellugtende Kamille (*Chamomilla recutita*). Af tilførte arter må Peberrod (*Armoracia rusticana*) og Æselfoder (*Onopordon acanthioides*) henregnes. Strandens nærhed ses på arter som Østersø-Strandsennep (*Cakile maritima* ssp. *baltica*) og tildels vel også på Klæbrig Brandbæger (*Senecio viscosus*). Buskene til venstre er Mirabel (*Prunus cerasifera*), til højre Glat Hunde-Rose (*Rosa canina* ssp. *canina*).

I langt de fleste tilfælde er der med hensyn til plantenavne benyttet Dansk Feltflora, 6. opl. 1994. Med hensyn til Brømbær (*Rubus*) er benyttet "Danske Brømbær" (Pedersen & Schou 1987) og til Mælder (*Atriplex*) Pedersen 1968. Første gang en art nævnes, er den med såvel dansk som latinsk navn, derefter kun dansk.

Strande

Med undtagelse af få strækninger på selve Årø findes de bedste sandstrande – set såvel fra de badendes som fra et landskabsmæssigt synspunkt – på Årø Kalv.

Ved landgang på den aller nordligste del af Årø Kalv sætter man foden på en prægtig sandstrand med en enestående flot vegetation, som på grund af "albueplads" fremviser flotte eksemplarer af Østersø-Strandsennep (*Cakile maritima* ssp. *baltica*), Strand-Mælde (*Atriplex litoralis*), Sodaurt (*Salsola kali*), Klæbrig Brandbæger (*Senecio viscosus*), Alm. Strandkamille (*Tripleurospermum maritimum* ssp. *salinum*) og Hvidmelet Gåsefod (*Chenopodium album* ssp. *album*), som hyppigt træffes på sandstrande. Lidt sydligere dukker Strandarve (*Honckenya peploides*) op, men kun i få og små bestande, medens til gengæld Klæbrig Brandbæger optræder i usædvanligt stort antal. Også Strand-

Hegnspæle mellem havnen og sydvestpynten, det vil primært sige engene og kærene ved Korsø samt dele af strandoverdrevet, er et vidnesbyrd om, at der tidligere har været betydelig mere afgræsning, end det nu er tilfældet. I 1993 blev en mindre del afgræsset af heste, medens andet, bl.a. strandoverdrevet umiddelbart syd for havnen, var uden afgræsning. Forskellen var ganske tydelig. Det uafgræssede var uden interesse med dominerende arter som Draphavre (*Arrhenatherum elatius*), Alm. Hvene (*Agrostis tenuis*), Fløjlsgræs (*Holcus lanatus*), Kruset Skræppe (*Rumex crispus*) og Ager-Tidsel (*Cirsium arvense*).

Foto, EW 26.juni 1993. Fotoretning vest.

Kvik (*Elytrigia junceiforme*), Hybrid-Kvik, (*E. junceiforme* x *repens*), Marehalm (*Leymus arenarius*) og Kruset Skræppe (*Rumex crispus*) findes her, sidstnævnte dog oven for den salte zone. En bevoksning på under 100 eksemplarer af Strand-Salat (*Lactuca tatarica*) samt en enkelt Strand-Mandstro (*Eryngium maritimum*) pynter gevaldigt.

Stranden ved østsiden af Fuglehage og Soddemaj rummer en interessant og til tider meget veludviklet vegetation. En del arter, som nævnes i afsnittet om strandoverdrev findes naturligt nok også i den allerøverste del af stranden, som her er fint sandet. Udover disse arter vokser i områder med flyvesand mange Hjælme (*Ammophila arenaria*). Øvrige arter er Strandarve, Marehalm, Østersø-Strandsennep, Sodaurt, Klæbrig Brandbæger og i de få områder med opskyllet Ålegræs naturligvis Strand-Mælde.

Stranden i den sydøstlige del, fra kote 3 og til sommerhusområdet syd for Bolmose Ende, er de første 200 meter sandet/småstenet og med spredt vegetation af Marehalm, Alm. Strandkamille, Strand-Salat, Klæbrig Brandbæger, Østersø-Strandsennep, Blæresmælde (*Silene vulgaris* ssp. *vulgaris*) og nogle få Strand-Mandstro. Som det ofte er set, dækker Strandarve nogle steder større områder fuldstændigt, mens Strand-Mælde står ved sit ideelle voksested, opskylsbræmmer af Ålegræs (*Zostera* ssp.). Ved foden af klinten vokser på stranden Følfod (*Tussilago farfara*), Ager-Snerle (*Convolvulus arvensis*), Tagrør (*Phragmites australis*) og nogle få buske af Rynket Rose (*Rosa rugosa*).

Ca. 200 meter længere mod vest dækker store sten, der er udvasket af klinten, nu mere eller mindre stranden. Her vokser, hvor der er plads, buske af Selje-Pil (*Salix caprea*) og Gråpil (*S. cinerea*), som er fulgt med det nedstyrtede materiale fra klinten. Af urter er det først og fremmest de mange Følfod, der lægges mærke til, men også Lådden Dueurt (*Epilobium hirsutum*), Kær-Svinemælk (*Sonchus palustris*), Strand-Bede (*Beta vulgaris* ssp. *maritima*), Kvan (*Angelica archangelica* ssp. *litoralis*) samt Stortoppet Hvene (*Agrostis gigantea*) findes her, men med undtagelse af Strand-Bede findes de allerøverst på stranden, de fleste af dem også ved vældprægede steder på klinten.

Ved et lille næs omtrent midtvejs mellem sommerhusområdet og sydøstpynnten vokser masser af Strand-Salat, et imponerende syn i blomstringstiden. Derudover skal blot nævnes Ager-Svinemælk (*Sonchus arvensis*), Grå Bynke (*Artemisia vulgaris*), Ager-Tidsel (*Cirsium arvense*), Gåse-Potentil (*Potentilla anserina*), Gærde-Snerle (*Calystegia sepium*), Sværtevæld (*Lycopus europaeus*) og Tagrør. Specielt de tre sidstnævnte, hvor der kommer trykvand fra klinten.

Ud for og vest for sommerhusområdet er stranden visse steder op til 10 meter bred og stenet. Vegetationen er ikke stort anderledes end andre steder på øens strande. Nævnes kan Østersø-Strandsennep, Alm. Strandkamille, Klæbrig Brandbæger og Strand-Salat.

Strand-Mandstro (*Eryngium maritimum*) er efterhånden nævnt i en del af vore øflo-raer, men vel ikke én gang for meget, fordi der efterhånden bliver længere og længere imellem at finde den. Hvad årsagen er, kan formodentligt ikke med sikkerhed fastslås. Selv om jeg til tider har set folk plukke eller gå med Strand-Mandstro f.eks. på Mejlø i Lillestrand - tvivler jeg på, at det alene kan være årsag til, at den synes i tilbagegang.

Stranden ved udløbet i nordvest domineres af Strand-Mælde, som vanligt trives bedst, hvor der er opskylsbrømmer af Ålegræs. Derudover findes Strandarve, Marehalm, Alm. Strandkamille, Gåse-Potentil og Alm. Kvik (*Elytrigia repens*), således ikke meget anderledes end mange andre steder på strande i Danmark.

Længere mod vest er stranden stenet og med meget Marehalm, Strandarve og Strand-Mælde, men også Gåse-Potentil, Sump-Evighedsblomst (*Gnaphalium uliginosum*), Østersø-Strandsennep, Alm. Torskemund (*Linaria vulgaris*) og Strand-Malurt (*Artemisia maritima*) er til stede, sidstnævnte dog i ringe antal. Over større strækninger er Tagrør næsten enerådende.

På strækningen fra havnen og til fyret sydvest derfor er stranden som helhed sandet med en bredde varierende fra ca. 5 meter og til ca. 15 meter. Der er generelt kun vegetation på den allerøverste del. Det drejer sig fortrinsvis om Østersø-Strandsennep, Klæbrig Brandbæger, Sodaurt, Hjælme (*Ammophila arenaria*), Marehalm, Sandkryb (*Glaux maritima*) og specielt i opskylszoner, bl.a. midt i Marehalmbevoksninger også Strand-Mælde.

Strandoverdrev (tørt marint forland)

Der findes stort set kun strandoverdrev på strækningen fra havnen til sydvestpynten samt på Årø Kalv.

Nær fyret sydvest for havnen findes et mindre antal sommerhuse, som ses på fotoet. Hele området er strandoverdrev, som ved midsommertid er en fryd for øjet med arter som Bidende Stenurt (*Sedum acre*), Rødknæ (*Rumex acetosella*), Alm. Engelskgræs (*Armeria maritima* ssp. *elongata*), Alm. Pimpinelle (*Pimpinella saxifraga*), Vellugtende Gulaks (*Anthoxanthum odoratum*) og Sand-Løg (*Allium vineale*). I baggrunden en mindre plantning af graner.
Foto, EW 26. juni 1993. Fotoretning sydvest.

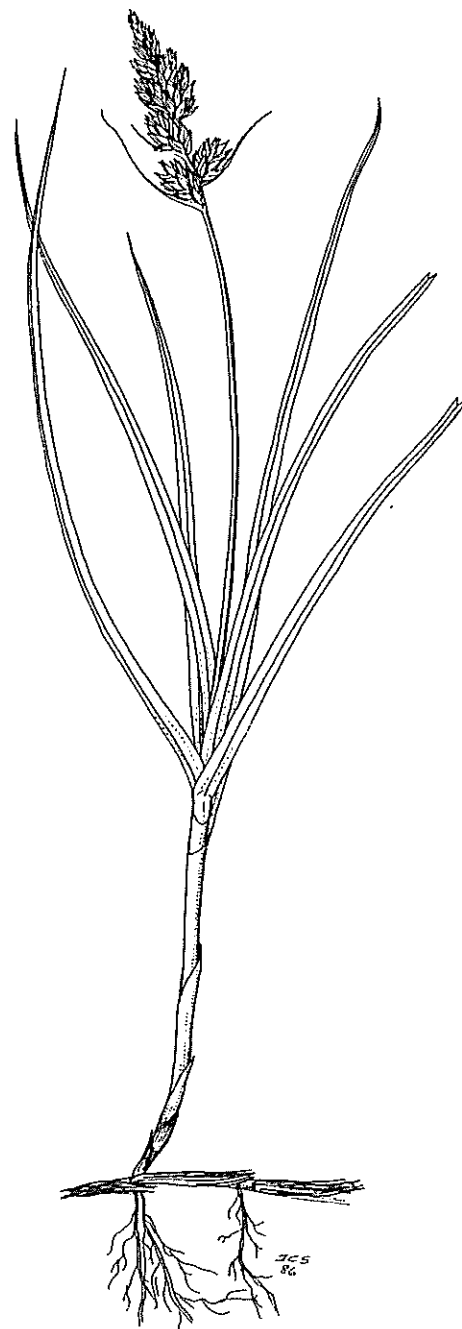
Fiskerhytterne, hvoraf der findes et lille dusin, ligger ved havnen. På strandoverdrevet omkring dem er de dominerende arter Rød Svingel (*Festuca rubra* ssp. *rubra*), Bidende Stenurt (*Sedum acre*), Alm. Pimpinelle (*Pimpinella saxifraga*), Gul Snerre (*Galium verum* ssp. *verum*), Hare-Kløver (*Trifolium arvense*), Strandarve, Liggende Hejre (*Bromus hordeaceus* ssp. *thomini*), Rødknæ (*Rumex acetosella*), Alm. Røllike (*Achillea millefolium*) og Kruset Skræppe. Desuden findes noget atypisk mængder af Alm. Katost (*Malva sylvestris*), ligesom der også i adskillige år har vokset Æselfoder (*Onopordon acanthioides*), Peberrod (*Armoracia rusticana*) og Kølle-Valmue (*Papaver argemone*). De tre sidstnævnte arter er ganske afgjort overlevende fra den tid, da en del af strandoverdrevet mellem havnen og Byen blev benyttet som affaldsplads for bl.a. haveaffald. Om foråret ses Vår-Gæslingeblomst (*Erophila verna*), Vår-Brandbæger (*Senecio vernalis*), Tidlig Dværgbunke (*Aira praecox*), Knold-Ranunkel (*Ranunculus bulbosus*), Vellugtende Gulaks (*Anthoxanthum odoratum*), Vår-Vikke (*Vicia lathyroides*), Kornet Stenbræk (*Saxifraga granulata*), Flipkrave (*Teesdalia nudicaulis*) og Roset-Springklap (*Cardamine hirsuta*). Visse steder er der gult af Mælkebøtter (*Taraxacum* ssp.). Her er bl.a. fundet *T. fasciatum*, *T. rhodopodum*, *T. angustisquameum* og *T. adiantifrons*, alle fire fra sektionen Fandens Mælkebøtte samt *T. brachyglossum* og *T. platyglossum* fra hhv. sektionen Rødfrugtet Sand-Mælkebøtte og Gråfrugtet Sand-Mælkebøtte. Meget atypisk vokser Stor Fladstjerne (*Stellaria holostea*) her på strandoverdrevet.

Længere vestpå mod fyret er der smukke strandoverdrev med mange af de netop nævnte arter. Derudover ses Vellugtende Gulaks, Sand-Løg (*Allium vineale*), Vild Stedmoderblomst (*Viola tricolor* ssp. *tricolor*), Bitter Bakkestjerne (*Erigeron acre*), Gederams (*Chamaenerion angustifolium*) og Mælkebøtter, tilhørende sektionerne Rødfrugtet Sand-Mælkebøtte og Gråfrugtet Sand-Mælkebøtte, fra sidstnævnte sektion *Taraxacum platyglossum*. Af buske og træer findes Rynket Rose, som visse steder danner pæne bevoksninger, Glat Hund-Rose (*Rosa canina* ssp. *canina*), Gyvel (*Sarothamnus scoparius*), Alm. Bjerg-Fyr (*Pinus mugo* ssp. *mugo*) samt en stor busk af Tamarisk, sandsynligvis *Tamarix pentandra*, jf. fototeksten side 7, velsagtens alle udplantede. Sidstnævnte var der under mit første besøg i 1989, og den er der endnu i 1994.

Sand-Star (*Carex arenaria*)

Ialt er der fundet 13 Star-arter på Årø. Af disse er der 2 "nye", idet de ikke figurerer i andre plantelister. Det drejer sig om Pigget Star (*Carex pairaei*) og Mellebrudt Star (*C. polyphylla*). Derimod er der 2 andre arter, det ikke er lykkedes mig at finde, nemlig Dværg-Star (*Carex oederi* ssp. *oederi*) og Hirse-Star (*C. panicea*), begge set af Anfred Pedersen i 1955.

Sand-Star findes stort set overalt på strandoverdrevene på Årø, dvs. primært på Korsø og på Årø Kalv.

Hvorfra den er kommet, ved jeg ikke, men den trives tilsyneladende udmærket på strandoverdrevet.

Sydvest for Bolmose Ende og sydøst for Åen er der på strandoverdrevene flere steder tætte Rosa rugosa-krat. På steder, hvor den levner plads og lys til andre arter, vokser nogle steder Gul Snerre, Strandkål (*Crambe maritima*), Vild Gulerod (*Daucus carota*) og Blågrøn Svingel (*Festuca rubra* ssp. *pruinosa*), andre steder er de suppleret med Strandarve, Rejnfan (*Tanacetum vulgare*), Rød Svingel, Hjælme, Lancet Vejbred (*Plantago lanceolata*) og Blæresmælde (*Silene vulgaris* ssp. *vulgaris*).

Mellem roden af Korsø i syd og fyret nær havnen er strandoverdrevene i vest flere steder præget af talrige Strand-Mandstro, et efterhånden sjældent syn. Inden for findes desuden arter som Alm. Pimpinelle, Sand-Star (*Carex arenaria*), Liden Klokke (*Campanula rotundifolia*), Fåre-Svingel (*Festuca ovina*), Blæresmælde, Vår-Brandbæger, Alm. Engelskgræs (*Armeria maritima* ssp. *elongata*) og Mark-Krageklo (*Ononis repens*), for blot at nævne de talmæssigt rigest repræsenterede.

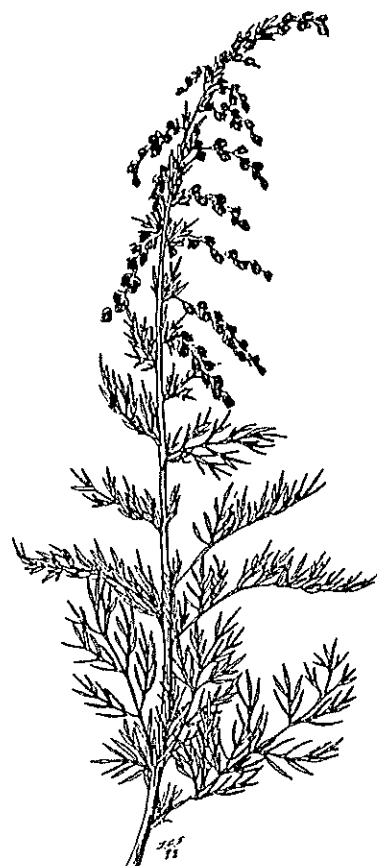
Det meste af området øst for Fuglehage samt de østligste dele af Soddemaj har strandoverdrev, oftest overordentligt smukke. Her findes f.eks. Strand-Mandstro, Strand-Salat og Nikkende Limurt (*Silene nutans*) som de mest interessante. Desuden Mark-Bynke (*Artemisia campestris*), Gul Snerre, Bidende Stenurt, Sand-Star, Femhannet Hønsetarm (*Cerastium semidecandrum*), Rødknæ, Alm. Pimpinelle, Vellugtende Gulaks og Fåre-Svingel som mere almindelige arter. Hist og her er der buske og træer af Glat Hunde-Rose, Engriflet Hvidtjørn (*Crataegus monogyna*), Alm. Hvidtjørn (*C. laevigata*) og Rynket Rose.

Strandenge og strandsøer (Fugtigt marint forland)

De fineste strandenge findes på Årø Kalv. Det eneste andet sted, der findes større, sammenhængende strandenge, er i det lavtliggende Korsø-område på øens vestside.

Årø Kalv er et af Sønderjyllands største strandengsområder, og den fremviser en utrolig formvariation, jf. flyfotoet side 4. Tilstedeværelsen af en række mere eller mindre sjældne plantearter har resulteret i, at Årø Kalv i dag betragtes som et af Danmarks fineste og mest værdifulde strandengsområder. Langt de fleste af de arter, der i 1915 var anledningen til den tyske fredning af "Kalven", er der stadigvæk. Det drejer sig bl.a. om Lav Hindebæger (*Limonium humile*), som på daværende tidspunkt var ny for Tyskland, jf. figurteksten side 26, om Drue-Gåsefod (*Chenopodium botryodes*), Tangurt (*Bassia hirsuta*), Stilket Kilebæger (*Halimione pedunculata*) og Smalbladet Kællingetand (*Lotus tenuis*). Derudover de fleste, mere almindelige strandengsarter fra mange danske strandenge.

Strand-Malurt (*Artemisia maritima*) er der flest af i strandengen på Årø Kalv. Ved Fuglehage og Soddemaj vokser den en del steder sammen med bl.a. Strand-Siv (*Juncus maritimus*), Strand-Asters (*Aster tripolium*), Harril (*Juncus gerardi*), Udspilet Star (*Carex extensa*) og Fjernakset Star (*C. distans*) samt Strand-Trehage (*Triglochin maritimum*).

I Korsø-området er der flere steder uden om strandsøen rørsump med Tagrør, nogle steder med Strand-Kogleaks (*Bulboschoenus maritimus*) eller en blanding af de to arter. På steder uden rørsump findes strandengsvegetation med Strand-Vejbred (*Plantago maritima*), Strand-Gåsefod (*Suaeda maritima*), Kødet Hindeknæ (*Spergularia marina*), Strand-Svingel (*Festuca arundinacea*), Krybhvene (*Agrostis stolonifera*), Strand-Asters (*Aster tripolium*), Smalbladet Kællingetand samt Rød Gåsefod (*Chenopodium rubrum*) og Drue-Gåsefod. Flere steder, hvor rørsumpen er mindre tæt, findes en del af de omtalte arter i strandengen. Et par steder rager Kær-Svinemælk op over al anden vegetation.

Omkring strandsøen lidt sydvest for Rørhave ligger et fint stykke strandeng med Harril (*Juncus gerardi*), Jordbær-Kløver (*Trifolium fragiferum*), Sandkryb, Strand-Trehage (*Triglochin maritimum*), Smalbladet Kællingetand, Drue-Gåsefod, Fjernakset Star (*Carex distans*), Strand-Svingel samt andre karakteristiske strandengsarter.

Klinter

På Årø findes der kun klinter mod syd og sydvest, og intet sted opnår de højder på over ca. 3 meter.

Mod sydøst, fra et lille næs og til trappen, der fra stranden fører op til en sti i sommerhuskvarterets østlige del, vokser lidt af hvert. Her vokser arter som Grå Bynke, Femhannet Hønsetarm, Rejnfan, Vår-Brandbæger, Ru Svinemælk (*Sonchus asper*), Alm. Kongepen (*Hypochoeris radicata*) og Blød Hejre (*Bromus hordeaceus* ssp. *hordeaceus*). Andre af de fundne arter må stamme fra marken ovenfor. Det gælder bl.a. Gærde-Valmue (*Papaver dubium*), Vellugtende Kamille (*Chamomilla recutita*), Alm. Rajgræs (*Lolium perenne*) og Raps (*Brassica napus*). Ved trykvæld findes arter som Kær-Svinemælk, Sylt-Star (*Carex otrubae*), Angelik (*Angelica sylvestris*), Lyse-Siv (*Juncus effusus*), Bredbladet Mærke (*Sium latifolium*), Bredbladet Dunhammer (*Typha latifolia*) og Pilearterne Grå Pil, Selje-Pil, Lancet-Pil (*Salix x smithiana*) og Glans-Pil (*S. x cuspidata*). Klinteren huser som så mange andre klinter digesvaler. Aldrig har jeg set så mange som her. Ved højsommertide i 1992 var der tusinder, både i luften og på elledningerne. I øvrigt havde havet visse steder i vinteren 1989-90 ædt ca. 3 meter af klinteren.

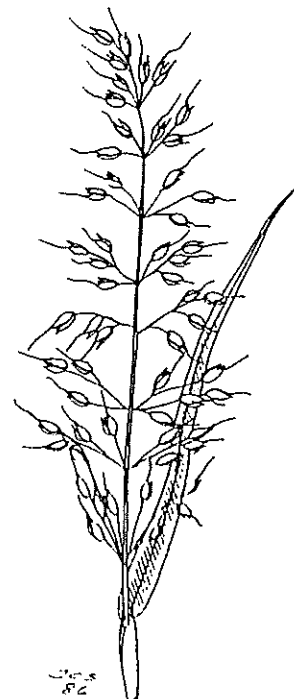
Ud for sommerhusområdet og vest derfor er der i klinteren mange "ovne", erosionshuller dannet efter havets utallige angreb på klinteren, som her er en stejlklint, der mange steder er vegetationsløs og generelt uden ret mange arter. Nævnes kan Rød Arve (*Anagallis arvensis* ssp. *arvensis*), Rejnfan, Følfod, Lancet Vejbred og Alm. Knopurt (*Centaurea jacea*).

Diger

På grund af sin lave beliggenhed er Årø inddiget de steder, hvor ikke klinter og høje strandvolde har gjort det unødvendigt. Således er hele østkysten, nordkysten samt den nordlige del af vestkysten, dvs. fra havnen og nordpå, inddiget.

Draphavre (*Arrhenatherum elatius*)

er også på Årø en meget hyppig græsart. På diget nord for Løkke er den flere steder næsten enerådende, på strandvoldene og diget vest for Løkke ligeledes.

Derudover findes der ved nordkystens østende dobbelt inddigning til beskyttelse af de indenfor-
gende, tidligere strandenge, nu kær, ligesom der også findes et øst/vestgående dige fra den lille
plantning ca. ½ km nordøst for kirken og ud til østkysten. Dette sidste dige må dog i modsætning
til de andre betegnes som et markdige og er anlagt med henblik på beskyttelse af de sydligst belig-
gende marker.

På diget i den sydøstlige del nær overgangen til Årø Kalv er nogle af de dominerende arter Drap-
havre (*Arrhenatherum elatius*), Tagrør, Ager-Tidsel, Grå Bynke, Alm. Syre (*Rumex acetosa*), Dansk
Kokleare (*Cochlearia danica*), Ager-Padderok (*Equisetum arvense*), Rejnfan, Alm. Hundegræs
(*Dactylis glomerata*), Alm. Røllike, Aften-Pragtstjerne (*Silene alba*), Dansk Kokleare og Kruset
Skræppe.

Diget fra havnens nordside og nordud er bevokset med arter som Sand-Løg, Vellugtende Gulaks,
Alm. Kongepen, Alm. Pimpinelle, Blæresmælde, Alsike-Kløver (*Trifolium hybridum* ssp. *hybridum*),
Tofrøet Vikke (*Vicia hirsuta*), Gul Snerre og Alm. Torskemund. Diget er hist og her med buske,
specielt Alm. Hyld og Mirabel.

Plantager, småskove og krat

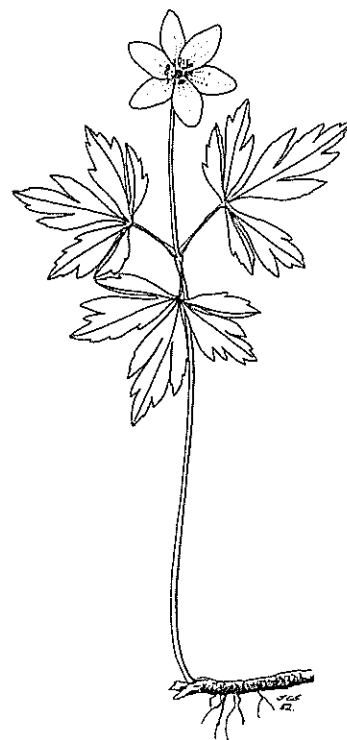
Kun ganske lidt af Årø – under 1% – er dækket af plantager og småskove.

Det største træbevoksede areal er på ca. 1 hektar og ligger ca. ½ km nordøst for kirken i den
nordlige del af Byen. Størsteparten af denne plantage består af Sitka-Gran (*Picea sitchensis*) og
Hvidgran (*P. glauca*). Derudover findes der, men stort set kun i kanten af plantagen, træer som Ask
(*Fraxinus excelsior*), Sølv-Poppel (*Populus alba*), Alm. Hyld (*Sambucus nigra*), Alm. Røn (*Sorbus
aucuparia*), Vorte-Birk (*Betula verrucosa*) samt Rynket Rose, Glat Hunde-Rose, Hindbær (*Rubus
idaeus*) og Brombærarterne *Rubus vestitus* og *R. egregius*. Af urter og græsser fra plantagen, fra
skovbrynet og fra en smal zone til en nærliggende grøft findes Gederams, Skamtyde (*Conium ma-
culatum*), Hvas Randfrø (*Torilis japonica*), Stor Nælde (*Urtica dioica*), Rød Tandbæger (*Ballota ni-
gra* ssp. *nigra*), Hulsvøb (*Chaerophyllum temulentum*), Kruset Skræppe, Skov-Hanekro (*Galeopsis
bifida*) og Glat Dueurt (*Epilobium montanum*), for blot at nævne nogle.

På den nordlige side af asfaltvejen ved Bolmose Ende findes omkring et lille vandhul et tæt krat
af buske og træer, især megen opvækst af Alm. Hyld. Af urter er der set
Vild Kørvel (*Anthriscus sylvestris*), Stinkende Storkenæb (*Geranium ro-
bertianum*), Knoldet Brunrod (*Scrophularia nodosa*), Gederams, Skov-
Galtetand (*Stachys sylvestris*), Stor Fladstjerne og noget overraskende
Desmerurt (*Adoxa moschatellina*). Desmerurt må have "fundet behag" i

Hvid Anemone (*Anemone nemorosa*)

har jeg noteret fra 3 steder på Årø. Det ene
sted er ved øens sportsplads, som ligger i
den allersydligste del af Årø By. Sports-
pladsen er omgivet af et smalt, levende hegn.
Af arter, der hurtigt forsvinder, ses her om
foråret udover anemonen bl.a. Alm. Vorterod
(*Ficaria verna* ssp. *verna*), Alm. Guldstjerne
(*Gagea lutea*). Af mere sentblomstrende arter
kan nævnes Hvas Randfrø (*Torilis japonica*)
og Feber-Nellikerod (*Geum urbanum*).

den bløde muld ved vandhullet.

Få hundrede meter nordvest for campingpladsen ligger to småskove, hvori indgår Ask, Fugle-Kirsebær (*Prunus avium*), Alm. Ædelgran (*Abies alba*), Østrigsk Fyr (*Pinus nigra* ssp. *austriaca*), Ahorn (*Acer pseudoplatanus*), Benved (*Euonymus europaeus*) og Engriflet Hvidtjørn. Af urter kan nævnes Hulsvøb, Feber-Nellikerod (*Geum urbanum*), Alm. Mangeløv (*Dryopteris filix-mas*), Skov-arve (*Moehringia trinervia*), Knoldet Brunrod, Skov-Galtetand, Miliegræs (*Milium effusum*), Stinkende Storkenæb samt brombærarten *Rubus vestitus*.

Grøfter

Der er ca. 7 km grøfter på Årø, og de fleste af dem har faldretning mod de nordgående hoveddræn til udløbene ved hhv. sømærket ved kote 3 i nord og i nordvest, ca. ½ km stik nord for kote 3.

Ved østsiden af øens største beplantning ca. ½ km nordøst for kirken ligger en ca. ½ km lang grøft, som via en kort østgående grøft har forbindelse til midterdrænet, som har udløb ved sømærket. I lighed med de fleste andre af øens grøfter er den usædvanligt dybt nedskåret, og det er meget anstrengende at undersøge den. I og ganske nær grøften vokser Tagrør, som ofte skjuler udsynet, Vand-Pileurt (*Polygonum amphibium*), Skarntyde, Stor Nælde, Mose-Bunke (*Deschampsia caespitosa*), Hjortetrøst (*Eupatorium cannabinum*) og Lådden Dueurt.

På den søndre side af markvejen fra den største beplantning og til østkysten, fører en kort, "blind" grøft til to, små vandhuller ved kote 1 mellem Å og R i ÅRØ, jf. kortet side 5. Grøften er normalt vandfyldt og rummer bl.a. Lådden Dueurt, Bredbladet Mærke, Tigger-Ranunkel (*Ranunculus sceleratus*) og Liden Andemad (*Lemna minor*). På grøftekanten og i det nærliggende kær findes Fingerbøl (*Digitalis purpurea*) i samfulde nuancer. I øvrigt var området i 1993 benyttet som affaldssted.

Grøften fra Bolmose Ende ved sydkysten fører mod nordvest og er så bred og dyb, at det om sommeren er svært at finde ud af, hvad der vokser i den. Anstrengelserne bliver belønnet, idet den ved nøjere gennemgang viser sig at rumme ikke så få vådbundsarter, bl.a. Gul Fladbælg (*Lathyrus pratensis*), Vejbred-Skeblad (*Alisma plantago-aquatica*), Alm. Mjødurt (*Filipendula ulmaria*), Alm. Skjolddrager (*Scutellaria galericulata*), Svømmende Vandaks (*Potamogeton natans*), Bredbladet Dunhammer, Kattehale (*Lythrum salicaria*), Dunet Dueurt

Eng-Forglemmiej (*Myosotis palustris*)

har jeg kun set ét sted på Årø. Voksestedet er det kystnære kær nordøst for Løkke. Her findes den især på grøftekanten sammen med Kattehale (*Lythrum salicaria*), Sværtevæld (*Lycopus europaeus*), Sump-Kællingetand (*Lotus uliginosus* ssp. *uliginosus*), Kær-Dueurt (*Epilobium palustre*) og Fliget Brøndsel (*Bidens tripartita*).

(*Epilobium parviflorum*) og Fliget Brøndsel (*Bidens tripartita*) samt Tagrør. Det er især den sidstnævnte, der vanskeliggør botanisering. Nær dens sydlige del er der, godt skjult, 2 stk. langtidsparkerede automobiler af mærket "Datsun".

I nordøst ligger en grøft umiddelbart inden for diget. I denne og i andre grøfter i denne del af øen findes Svømmende Vandaks, Vejbred-Skeblad, Hjortetrøst, Lådden Dueurt, Kær-Svinemælk, Nyse-Røllike (*Achillea ptarmica*) og Tagrør.

I en grøft ved dens udløb i nordvest dækker Svømmende Vandaks en hel del af overfladen. Derudover skal ingen andre arter nævnes.

Fra udløbet af den netop omtalte grøft og ca. 400 meter mod sydøst deler grøften et kær i to dele. I og ganske nær grøften vokser Kattehale, Liden Andemad, Sværtevæld, Sump-Kællingetand (*Lotus uliginosus* ssp. *uliginosus*), Eng-Forglemmigej (*Myosotis palustris*), Kær-Dueurt (*Epilobium palustre*) og Fliget Brøndsel. Flere steder er grøften totalt dækket af Liden Andemad.

Få hundrede meter syd for havnen findes i Korsø-området en godt 250 m lang og ca. 25 m bred grav, som må være gravet af mennesker, muligvis for at benytte sandet og stenene i de marine aflejringer til byggemateriale. Graven er af ny dato, da den ikke er på kortet side 5 (fra 1969, rettet i 1986); men på flyfotoet (fra 1990) ses den. Her har jeg markeret den med en pil. Når sommeren er tør, er graven udtørret; i fugtige somre færdes man bedst dernede iført gummistøvler. Artsantallet af planter er stort. Nævnt i flæng er set Børste-Siv (*Juncus squarrosus*), Svømmende Sumpskærm (*Helosciadium inundatum*), Rød Gåsefod (*Chenopodium rubrum*), Smalbladet Ærenpris (*Veronica scutellata*), Sump-Kællingetand (*Lotus uliginosus* ssp. *uliginosus*) og Svømmende Vandaks (*Potamogeton natans*). En indvandring af buske, specielt af piletræer, er i fuld gang, bl.a. Rød Pil (*Salix x rubens*), Selje-Pil (*S. caprea*), Bånd-Pil (*S. viminalis*) og Gråpil (*S. repens*). Bemærkelsesværdig er en stor og flot bestand af Fingerbøl (*Digitalis purpurea*), især på og ved kanten af nordsiden. Under besøget i 1992 fandtes udover Rød Gåsefod talrige Blågrøn Gåsefod (*Chenopodium glaucum*) og Drue-Gåsefod (*C. botryodes*). Disse to arter var ikke set før og blev det heller ikke under besøget i 1993.

I og ved en grøft mellem kroen og Løkke nordvest for Byen er set Alm. Vorterod (*Ficaria verna* ssp. *verna*), Gul Fladbælg og Bidende Ranunkel (*Ranunculus acris*).

I og på kanten af grøfter i den nordvestlige del af øen, dvs. øst og nord for Løkke, vokser Kær-Galtetand (*Stachys palustris*), Muse-Vikke (*Vicia cracca*), Knæbøjet Rævehale (*Alopecurus geniculatus*), Kær-Tidsel (*Cirsium palustre*), Eng-Viol (*Viola palustris*), Gul Iris (*Iris pseudacorus*) og Sump-Kællingetand.

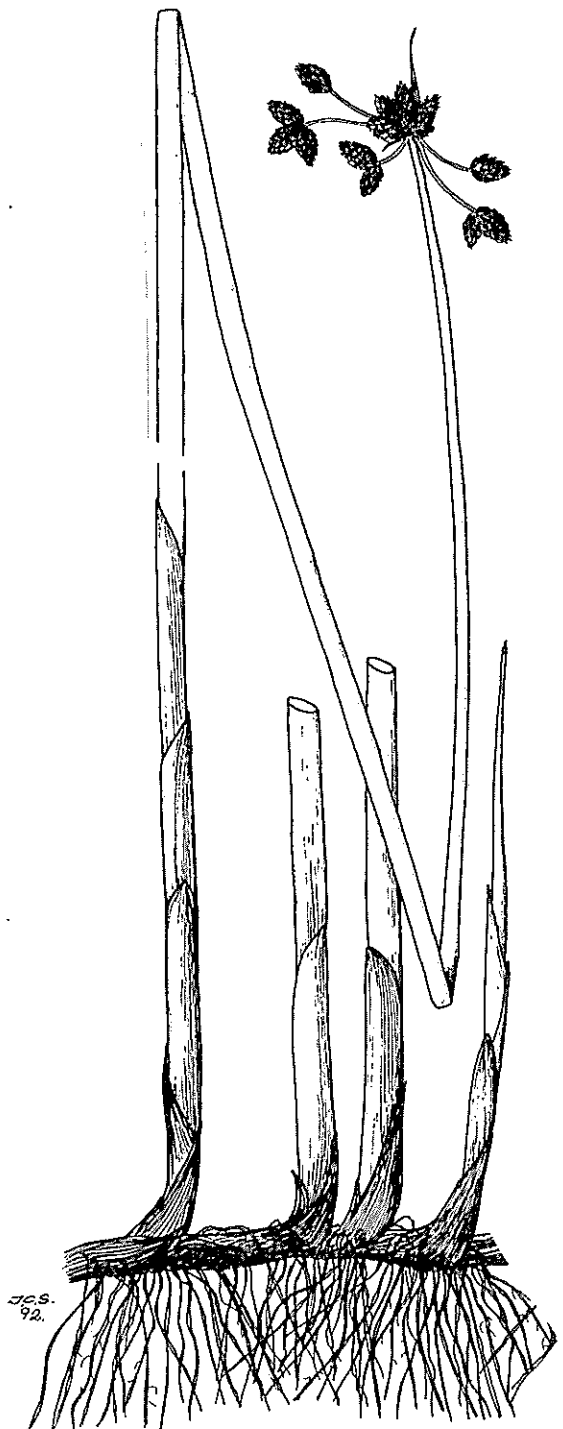
Kær og enge

Flere steder på Årø findes kær og enge. Generelt må det siges, at de enten er uden afgræsning, eller at de afgræsses for ekstensivt.

Et kær umiddelbart syd for plantagen, der ligger ca. ½ km nordøst for kirken, er således uafgræsset (1993). Vegetationen kan derfor ikke opvise et større antal plantearter og er botanisk set en skuffelse. Blandt de mest iøjnefaldende arter er Draphavre, Lyse-Siv og Knop-Siv (*Juncus conglomeratus*), Fløjlsgræs (*Holcus lanatus*), Skov-Brandbæger (*Stachys sylvatica*) og Gederams. Af mindre prangende kan nævnes Bleg Pileurt (*Polygonum lapathifolium* ssp. *pallidum*) og Fersken-Pileurt (*P. persicaria*). Hvor terrænet er højest vokser Bølget Bunke (*Deschampsia flexuosa*) og Hede-lyng (*Calluna vulgaris*). Indvandringen af træer og buske er i fuld gang, og de vil inden for en meget overskuelig årrække sandsynligvis have bemægtiget sig hele kæret. Det drejer sig først og fremmest om Vorte-Birk og Alm. Røn; men også Glat Hunde-Rose og Hindbær er til stede. En del af arealet har været forsøgt tilplantet med Sitka-Gran, men det er ikke blevet nogen succes.

Området mellem de to diger i nordøst må betegnes som kær, medens området lidt længere vestpå, bl.a. omkring den store strandsø, er rørsump. Ved første øjekast ser kæret spændende ud; men efter lang tids botanisering er det kun lykkedes at finde én art, som man sjældent støder på, nemlig Rank Dueurt (*Epilobium lamyi*). Fra det hektar-store område skal nævnes de tre siv-arter, Knop-Siv, Lyse-Siv og Glanskapslet Siv (*Juncus articulatus*), Star-arterne Mellebrudt Star (*Carex*

Blågrøn Kogleaks (*Schoenoplectus tabernaemontani*) er kun set i en våd lavning i et tilgroet kær mellem de to diger i nordøst. Af ledsagearter kan nævnes Vejbred-Skeblad (*Alisma plantago-aquatica*), Glanskapslet Siv (*Juncus articulatus*), Smalbladet Dunhammer (*Typha angustifolia*) og Bredbladet Dunhammer (*T. latifolia*), Smalbladet Kæruld (*Eriophorum angustifolium*) og Sump-Kællingetand (*Lotus uliginosus* ssp. *uliginosus*).

polyphylla), Håret Star (*C. hirta*), Alm. Star (*C. nigra*), Hare-Star (*C. leporina*) og Sylt-Star, Lådden Dueurt, Kær-Dueurt og Kantet Dueurt (*Epilobium tetragonum*), Sværtevæld, Smalbladet Dunhammer (*Typha angustifolia*), Alm. Brunelle (*Prunella vulgaris*), Smalbladet Kæruld (*Eriophorum angustifolium*), Mark-Tusindgylden (*Centaurium erythraea*), Djævelsbid (*Succisa pratensis*), Tandbælg (*Sieglingia decumbens*) og Blåtop (*Molinia coerulea*). Store dele af området trues af opvækst af især Gråpil, Selje-Pil og Bånd-Pil (*Salix viminalis*), Alm. Røn og Selje-Røn (*Sorbus intermedia*) samt Vorte-Birk.

I den nordvestlige del deler en grøft et kær i to dele. Den østlige del har ligget uafgræsset hen i mange år, medens dele af den vestlige part endnu i 1993 blev afgræsset. Ens for dem er, at vegetationen er artsfattig. Mest påfaldende er de utroligt mange tuer af Lyse-Siv og Knop-Siv. Andre iøjnefaldende arter er Mose-Bunke, Kær-Tidsel, Vellugtende Gulaks, Alm. Syre og Alm. Star. Som bunddække mellem disse bastante arter trives Vandnavle (*Hydrocotyle vulgaris*) yderst godt. En anden, talrig art på det mere tørre er Græsbladet Fladstjerne (*Stellaria graminea*). I den østlige del bemærkes hurtigt de mange Brombær, Tagrør og Gederams, som alle tre forsinker eller umuliggør en minutiøs undersøgelse. En af de mere sensationelle arter er Liggende Potentil (*Potentilla anglica*).

Et af Årø's mange kærømråder ligger et par hundrede meter nordøst for kirken, hvor markvejene mod hhv. nord og øst udgår. Kæret har tidligere været afgræsset, og det har været forsøgt tilplantet med Sitka-Gran (*Picea sitchensis*), men eksperimentet er mislykkedes. Området er nu meget tuet og – desværre – tørt, vel afdrænet, og botanisk set er det en skuffelse. Som det kan ses på fotoet, er der en indvandring af buske og træer i gang. Det drejer sig hovedsageligt om Glat Hunde-Rose (*Rosa canina* ssp. *canina*), Vorte-Birk (*Betula verrucosa*), Alm. Røn (*Sorbus aucuparia*) og Selje-Røn (*S. intermedia*) samt Hindbær (*Rubus idaeus*). I øst tyder overleverne som Hedelyng (*Calluna vulgaris*) og Bølget Bunke (*Deschampsia flexuosa*) på, at der tidligere har været hede/hedekær.

Foto: EW, 22. juni 1993. Fotoretning sydvest.

Helt ude ved grøften og på dens sider vokser talrige Eng-Viol.

En del af det store, lavtliggende og våde kompleks mellem havnen og sydvestsiden af Årø optages af strandsøer og strandeng. Men steder, som i mangfoldige år ikke har været i berøring med havvandet, rummer en blanding af eng- og kærvegetation. En del af området må betegnes som et Carex nigra-kær, hvor ledsageplanterne hovedsageligt er Blåtop, Katteskæg (*Nardus stricta*), Kær-Tidsel, Kær-Snerre (*Galium palustre* ssp. *palustre*), Tormentil (*Potentilla erecta*), Vandnavle, Alm. Sumpstrå (*Eleocharis palustris* ssp. *vulgaris*) og Smalbladet Kæruld.

I engområder nord og øst for det store, rektangulære vandhul øst for fyret vokser strandengsarter og eng/kærarter side om side. Det drejer sig bl.a. om Strand-Trehage og Kær-Trehage (*Triglochin palustre*), Fjernakset Star, Jordbær-Kløver, Nyse-Røllike, Kær-Galtetand, Mose-Bunke og Sylt-Star.

Strandsøen i den østlige del af Korsø-området, sydvest for Rørhave, er omgivet af et tørt kær i stærk tilgroning. Blandt de absolut dominerende planter er Rød Svingel og Græsbladet Fladstjerne. Derudover skal kun nævnes Kær-Tidsel.

Vandhuller

Årø rummer en del ferskvandshuller, som alle er meget små, oftest kun nogle få hundrede m² eller derunder.

2 af dem ligger ved kote 1, ca. 250 meter nordøst for kirken. Det ene af dem er frit tilgængeligt, idet det kun er omgivet af få buske af Glat Hunde-Rose og Alm. Hyld. Ved dette vokser Manna-Søgræs (*Glyceria fluitans*), Knæbøjjet Rævehale,

Vejbred-Skeblad (*Alisma plantago-aquatica*).

I Årø's ofte kilometerlange grøfter er artsantallet de fleste steder, hvor der kan botaniseres, rimeligt stort. I grøften, der strækker sig fra Bolmose Ende i syd og til den øst-vestgående markvej nord for ÅRØ på kortet side 5, vokser i grøften mellem kote 2 og Bolmose Ende den afbildede art. Desuden er der arter som Strand-Kogleaks (*Bolboschoenus maritimus*), Tigger-Ranunkel (*Ranunculus sceleratus*), Kær-Dueurt (*Epilobium palustre*), Kær-Forglemmigvej (*Myosotis palustris*), Alm. Mjødurt (*Filipendula ulmaria*) og Gul Fladbælg (*Lathyrus pratensis*). Tidligere i ø-floraen er nævnt et par efterladte "Datsun"-biler. I et lille kær ganske nær grøften her er det nu bl.a. en knallert, et køleskab, liggestole og et ventilationsanlæg. Man forbløffes ofte over folks "udspekulerethed" når det drejer sig om bortskaffelse af overflødig gods.

Vand-Klaseskærm, Tudse-Siv (*Juncus bufonius*), Tigger-Ranunkel, Sump-Evighedsblomst, Sværtevæld, Vand-Mynte (*Mentha aquatica*), Tykbladet Ærenpris (*Veronica beccabunga*), Strand-Skræppe (*Rumex maritimus*) og Fliget Brøndsel.

Det andet vandhul er derimod fuldstændig omgivet af tæt krat, især af Bånd-Pil, Selje-Pil og Lancet-Pil. Af urter skal nævnes Gul Fladbælg, Vand-Pileurt, Lådden Dueurt, Sump-Forglemmigej (*Myosotis caespitosa* ssp. *laxa*), ligesom også Bittersød Natskygge (*Solanum dulcamara*) er til stede.

Ca. 400 meter sydøst for gården Rørhave, der ligger umiddelbart syd for Årø By, findes 4, små vandhuller omgivet af kær, af hvilke nogle områder afgræsses, andre – de fleste – trues af tilgroning. Et af hullerne var i 1993 udtørret, et andet benyttede kreaturerne som drikkehul. Betragtet som en helhed rummer ingen af vandhullerne specielle arter. Herfra skal blot nævnes Sværtevæld, Vand-Klaseskærm, Kær-Padderok (*Equisetum palustre*), Smalbladet Vandstjerne (*Callitriche hamulata*) og Hårfliget Vandranunkel (*Batrachium trichophyllum*).

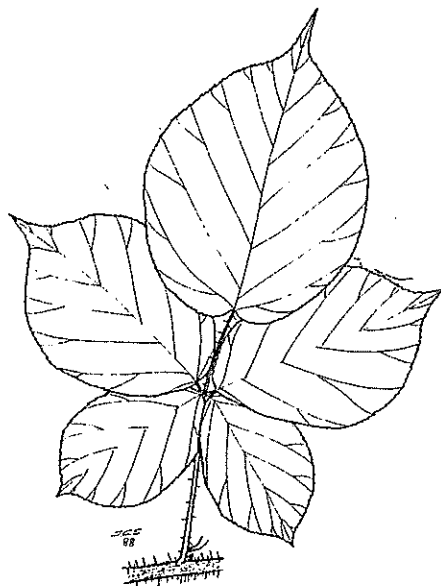
Følges grøften, der ligger få meter øst for disse huller, mod Bolmose Ende, ligger her et andet vandhul, fuldstændig omgivet af buske og træer. Heller ikke her er der nævneværdige planter – udover måske Vand-Klaseskærm. Vandhullet er først synligt, når man er ganske nær ved det. Da den befærdede asfaltvej til Byen, campingpladsen ved østsiden og til Årø Kalv ligger over 100 meter fra det, er det et perfekt sted at smide sine udrangerede effekter såsom knallert, køleskab, liggestol, ventilationsanlæg mm. Det er endnu aldrig på beboede øer i ø-floraserien været nogen uden disse "sorte pletter".

Et lille vandhul på en mark i den nordvestlige del af øen er om sommeren ofte udtørret. Heri og herved er fundet Aks-Tusindblad (*Myriophyllum spicatum*), Liden Andemad og Kors-Andemad (*Lemna trisulca*), Svømmende Vandaks, Grenet Pindsvineknop (*Sparganium erectum* ssp. *erectum*), Vejbred-Skeblad og Kær-Padderok samt et par buske af Bånd-Pil.

Ved Bolmose Ende findes på den nordlige side af asfaltvejen et lille vandhul, der er omkranset af træer, bl.a. Alm. Hyld, Rødel (*Alnus*

Rubus fabrimontanus

Der er fundet ikke mindre end 4 arter af Hasselbrombær (sect. *Corylifolii*) og 11 arter Brombær (sect. *Rubus*) på Årø. Hasselbrombærarterne er *R. egregiusculus*, *fabrimontanus*, *gothicus* og *slesvicensis*, brombærene *R. atricantherus*, *cardiophyllus*, *drejeri*, *egregius*, *insularis*, *laciniatus*, *lindebergii*, *plicatus*, *polyanthemus*, *radula* og *vestitus*. *Rubus fabrimontanus* hører til de af vore Hasselbrombær, som har færrest voksesteder i Danmark, idet den udover Årø-fundet tidligere kun er kendt fra et par steder vest for Haderslev. Den er kun set ét sted på Årø, nemlig i et hegn ved sydkysten nær kote 6 på kortet side 5. Da Sønderjylland er den brombærrigste del af landet, undrer det store antal ikke. Det kan i den forbindelse nævnes, at der på såvel Barsø (Wessberg 1991) som Bågå (Wessberg 1992) blev fundet 9 arter af Brombær og Hasselbrombær. Tegningen viser et midterblad samt et 5-cm langt torn- og kirtelrigt bladskud.

glutinosa) og Grå Pil. Det har været brugt (bruges måske stadig) som depot for afklippet græs og grenaffald. Dets dage er talte. Den ringe mængde sollys, der på grund af vedplanternes skyggeeffekt når ned til bunden, bevirker, at der udover Liden Andemad ikke er andre deciderede vandplanter; men der findes Bittersød Natskygge, Korsknep (*Glechoma hederacea*), Vand-Klaseskærm, Tagrør og Skov-Galtetand.

Øens største vandhul ligger umiddelbart sydøst for fyret. Hullet er omtrent rektangulært med en længde på godt 100 meter og en bredde på ca. 30 meter, og det ser grangiveligt ud til at være skabt af mennesker. I tørre somre er det fuldstændigt udtørret, f.eks. i den varme og tørre 1992-sommer. Vegetationen er artsrig med en del arter, der ikke ses under enhver ekskursion. Det gælder f.eks. de 3 Gåsefod-arter, Drue-Gåsefod, Rød Gåsefod og Blågrøn Gåsefod (*Chenopodium glaucum*), Strand-Skræppe, Svømmende Sumpskærm (*Helosciadium inundatum*) og Smalbladet Dunhammer. Andre, mere almindelige arter som Kær-Ranunkel (*Ranunculus flammula*), Kær-Dueurt, Sump-Kællingetand, Vand-Pileurt, Sump-Evighedsblomst og Tudse-Siv mangler ikke. Som en smuk ramme fandtes under besøget i 1993 på kanten af vandhullet talrige Fingerbøl i mange nuancer.

Hegn

Som på andre sønderjyske og fynske, beboede småøer er der også på Årø blevet skånet nogle af de gamle, levende hegn, dog ikke tilnærmelsesvis så mange som på Barsø (Wessberg 1992).

I et hegn, der strækker sig fra campingpladsen og til østkysten, består vedvegetationen af en sjældent set sammensætning af Bukketorn (*Lycium barbarum*), masser af Brombær, bl.a. *Rubus polyanthemus*, Alm. Hyld, Alm. Røn, Hindbær, Slåen (*Prunus spinosa*), Alm. Gedeblad (*Lonicera periclymenum*), Gråpil, Fuglekirsebær, Ask og af urter Gederams, Alm. Katost, Hulsvøb, Rød Tandbæger og Skarntyde.

I et af de hegn, der strækker sig mod sydvest fra asfaltvejen fra Byen og til Bolmose Ende vokser Alm. Guldstjerne (*Gagea lutea*) i mængde, Knoldet Brunrod, Haremad (*Lapsana communis*), Hvid Anemone (*Anemone nemorosa*), Korsknep samt - naturligtvis - Brombær.

Byen

Årø By rummer i lighed med de fleste, andre danske landsbyer en del plantearter, som af forskellige årsager tidligere har været dyrket som prydblade eller er blevet indslæbt. Det drejer sig f.eks. om Judaspenge (*Lunaria annua*), Liden Singrøn (*Vinca minor*), Rød Hestehov (*Petasites*

Skvalderkål (*Aegopodium podagraria*) mangler sjældent på vore beboede småøer. Den findes da også - ikke mange - men en del steder på Årø, bl.a. i småkrat, i hegn og under hække i sommerhuskvarteret ved Bolmose Ende.

hybridus), Butbladet Skræppe (*Rumex obtusifolius*), Matrem (*Tanacetum parthenium*), Marts-Viol (*Viola odorata*), Skvalderkål (*Aegopodium podagraria*), Feber-Nellikerod, Persille (*Petroselinum crispum* ssp. *crispum*), Vintergæk (*Galanthus nivalis*) og Perlehyacint (*Muscari botryodes*) samt Brombærarten *Rubus laciniatus*. Endvidere Plæne-Ærenpris (*Veronica filiformis*), Ensidig Klokke (*Campanula rapunculoides*), Gaffel-Vortemæk (*Euphorbia peplus*), Alm. Rajgræs, Svine-Mælde (*Atriplex patula*), Hvidmelet Gåsefod og Canadisk Bakkestjerne (*Conyza canadensis*). Sidstnævnte er ny for øen, så Anfred Pedersens spådom i Flora og Fauna (1955:102): "Om få år vil et kort over artens udbredelse givetvis tage sig anderledes ud" er til fulde blevet indfriet, idet arten træffes overalt i Danmark, incl. såvel ubeboede som beboede småøer. Af mindre almindelige arter kan nævnes Kronløs Firling (*Sagina apetala*) og Seksradet Stenurt (*Sedum sexangulare*).

Sommerhuskvarteret, vejkanter mm.

Adskillige, danske småøer rummer rekreative områder i form af sommerhuskvarterer. Årø er ingen undtagelse, idet der ved Bolmose Ende er skudt en relativ ny sommerhusby op. Der er næsten tradition for, at man i sådanne områder støder på en del plantearter, som er forvildede. I dette tilfælde er sommerhusene så nye – og en del af grundene er endnu ikke bebyggede, derfor er der her kun få. Derimod er der fundes en del arter, der ikke er hverdagskost, bl.a. Kugle-Museurt (*Filago vulgaris*), Småfrugtet Dværgløvefod (*Aphanes inexpectata*), Kronløs Firling og Udspærret Dværg-bunke (*Aira caryophyllea*). Andre, mere almindelige er Stivhåret Ranunkel (*Ranunculus sardius*),

Skvalderkål, Hare-Kløver, Rundbælg (*Anthyllis vulneraria*), Alm. Markarve (*Arenaria serpyllifolia*), Feber-Nellikerod, Glat Ærenpris (*Veronica serpyllifolia*), Skive-Kamille (*Chamomilla suaveolens*) og Gåsemad (*Arabidopsis*

Alm. Gedeblad (*Lonicera periclymenum*)

Selv om Årø kun har ganske få skov- og kratområder, findes Alm. Gedeblad trods alt flere steder på øen. En stor del af området nord for vejen, der fra Byen fortsætter forbi kirken og ud til østsiden af øen, ligger på tørvebund og er vel et gammelt kær eller en gammel mose. Nu ligner det mest af alt en kulturgræsmark, der afgræsses af ungkreaturer. Størstedelen af den østlige del er tilgroet med mange store og omfangsrige bevoksninger af Glat Hunde-Rose (*Rosa canina* ssp. *canina*), arter af Brombær (*Rubus* spp.) og hist og her vokser Alm. Gedeblad. Mange steder er det kun muligt at komme frem ved at benytte de stier, som kreaturerne gennem mangfoldige år har benyttet. Endnu findes der planter, som er en mindelse om dengang, området var vådt, f.eks. Sværtevæld (*Lycopus europaeus*), Kær-Tidsel (*Cirsium palustre*), Vandnavle (*Hydrocotyle vulgaris*) og Lyse-Siv (*Juncus effusus*). Det kunne være spændende at se, hvad der ville ske, såfremt de nedlagte drænrør blev sat ud af funktion.

thaliana). Nogle af dem indikerer tydeligt, at kvarteret ligger på sandbund. Der findes "naturligvis" også arter, som må betragtes som haveflygtninge. Det drejer sig om arter som Prikbladet Fredløs (*Lysimachia punctata*), Alm. Snebær (*Symphoricarpos rivularis*), Hassel (*Corylus avellana*), Alm. Gedeblad og Pomerans-Høgeurt (*Hieracium aurantiacum*). Det er noget sværere at forklare forekomsten af deciderede skovplanter på denne skovfattede ø. Det drejer sig f.eks. om Stinkende Storckenæb, Skovmærke (*Galium odoratum*) og Stor Fladstjerne.

Der er kun få kilometer offentlige veje på Årø. Det drejer sig om vejene fra Årø By mod nord til kro og kirke, mod syd til sommerhusområdet ved Bolmose ende og derfra videre til campingpladsen ved østsiden samt om den centrale øst/vest-gående vej til bl.a. campingpladsen. Derudover er der kun få markveje. Der er intet specielt interessant at finde langs vejene. De ser ud som de fleste andre, danske vejkanter. Ved campingpladsen vokser bl.a. Høst-Borst (*Leontodon autumnalis*), Tusindfryd (*Bellis perennis*), Hulsvøb, Hvidkløver (*Trifolium repens*), Alm. Hønsetarm (*Cerastium fontanum* ssp. *triviale*), Glat Vejbred (*Plantago major* ssp. *major*) og Haremad.

I vejkanter, der fra de to nordligst beliggende gårde fører til Byen, findes Gåse-Potentil, Kløftet Storckenæb (*Geranium dissectum*), Bidende Ranunkel, Alm. Hvene (*Agrostis tenuis*), Alm. Kællingetand (*Lotus corniculatus*), Høst-Borst, Krumhals (*Anchusa arvensis*) og Hvidmelet Gåsefod.

I vejkanter ved Bolmose Ende i syd og på strækningen vestud til vejens 90° drejning vokser Hvas Randfrø, Hulsvøb, Feber-Nellikerod, Butbladet Skræppe, Hvid Okseøje (*Leucanthemum vulgare*), Tofrøet Vikke og Fin Kløver (*Trifolium dubium*), blot eksempler fra den relativt artsrige vegetation.

På en vejkant syd for Byen har Hans Øllgaard i 1984 noteret 25 arter af Mælkebøtte, hovedsageligt Fandens Mælkebøtte. Blandt disse kan nævnes meget almindelige arter som *Taraxacum alatum*, *T. angustisquameum*, *T. ancistrolobum*, *T. ekmanii*, *T. rhodopodum* og *T. stereodes*, samt nogle arter med overvejende sydlig eller sydøstlig udbredelse, f.eks. *T. cyanolepis* og *T. distinctilobum*.

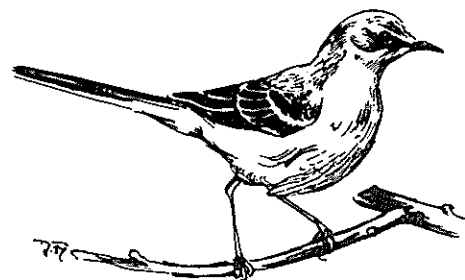
Lidt om Årø Kalv

Indtil i forrige århundrede bestod Årø Kalv af 8 selvstændige småøer (jf. bl.a. C.F.E. Erichsen, 1915). Nu er de alle, med undtagelse af Randholm, "smeltet" sammen og udgør det, man i dag forstår ved Årø Kalv. På flyfotoet er der ganske vist mellem Fuglehage og ryggen af Årø Kalv en smal, vandfyldt rende, men der må tænkes på, at fotoet er taget i marts måned. På grund af dens enestående natur samt den kendsgerning, at den rummede Lav Hindebæger (*Limonium bahusiensis* = *L. humile*), som var ny for Tyskland, jf. figurteksten på næste side, besluttedes det at erhverve 2½ hektar land af Årø Kalv og gøre denne del til et naturbeskyttelsesområde – ein Naturschutzgebiet – tilegnet amtmanden, friherre Löw von und zu Steinfurt. Alt dette omtales i artiklen die Heimat

1916:147–151. I Botanisk Tidsskrift 43: 11–15 står der ganske vist, at det fredede areal kun udgjorde 4000 m².

Gul Vipstjert (*Motacilla flava*)

er blot en af mange fuglearter, der jævnlige yngler på enten Årø eller Årø Kalv. Af andre, mere interessante arter nævner Dybbro og Iversen, 1983, bl.a. Lille Lappedykker og Gråstrubet Lappedykker, Knarand, Spidsand, Skeand, Klyde, Dværgerterne og Mosehornugle. Talmæssigt er det dog, som så ofte set, mågerne, der indtager førstepladsen med ca. 100 Stormmåge, 250 Sølvmåge og 50 Hættemåge; men 75 Havterne er heller ikke "at kimse ad".

I ekskursionsreferatet fra Dansk Botanisk Forenings ekskursion til bl.a. Årø og Årø Kalv den 9. aug. 1921 omtales i en fodnote et forslag til total fredning af, hvad man dengang forstod ved Årø Kalv. Det er dateret 1915, befinder (befandt?) sig i Haderslev Amts Museum og er udarbejdet af C.F.E. Erichsen, R. Timm og Dr. Brick. Udover Lav Hindebæger, som så afgjort er den art, der har afstedkommet fredningsønsket, nævnes der en kort række, andre arter.

I 1961 blev såvel Årø som Årø Kalv i Naturfredningskommisionens betænkning nr. 467 klassificeret som "Naturvidenskabeligt værdifuldt område".

I 1969 udarbejdede Haderslev Amts Vejinspektorat en kystdispositionsplan for hele amtet. I denne er Årø Kalv udlagt som et område, inden for hvilket der bør søges etableret § 37-arealer, hvilket betyder, at man ville stille hele "Kalven" til disposition for éndagsturister.

I 1970 fremsendte Fredningsplanudvalget for Sønderjyllands Amt et brev til bl.a. Esbern Warncke for fra botanisk side at få en udtalelse vedrørende en dansk fredning af Årø Kalv. Det vides, at Alfred Hansen har fået brevet fra Esbern Warncke og at have besvaret det i 1971. Heri går han varmt ind for, at fredningen af Årø Kalv set fra en botanisk synsvinkel er meget anbefalelsesværdig.

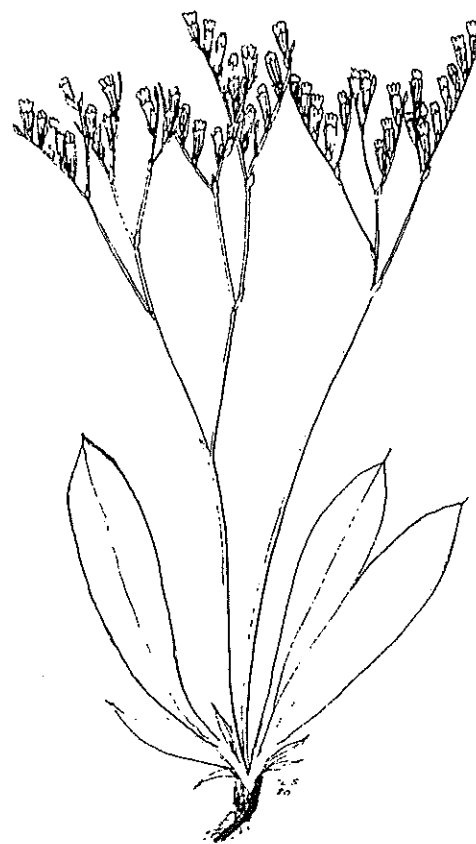
Årø Kalv er nu fredet, dvs., at der i fuglenes yngleperiode, 1. marts til 15. juli, ikke er offentlig adgang. Uden for perioden har jeg set temmelig mange besøgende derude. De fleste følger en etableret sti, men kun få når helt ud til "Kalvens" nordspids. Der er ellers alletiders mulighed for sol- og nøgendyrkere på de øde strande og i lavninger i strandoverdrevet mod nord og nordvest.

Også set med nutidens øjne er Årø Kalv et særdeles spændende område; men dem har vi i Danmark rigtig mange af. Det vil føre for vidt blot at omtale en lille del af dem; men Egholm nord for Bågå, Helnæs ved Fåborg (Wessberg 1993), Omø ved Skelskør og Storeholm ved Ristinge rummer allesammen naturtyper, som findes på Årø Kalv.

Lav Hindebæger (*Limonium humile*)

Der knytter sig en lang historie til fundet af Lav Hindebæger på Årø Kalv. Fundet blev publiceret i det tyske tidsskrift "Berichte der deutschen Botanischen Gesellschaft VI, 1888, idet Årø - og dermed også Årø Kalv - indtil 1920 var på tyske hænder. Årsagen til, at fundet blev publiceret, var, at det var det første i Tyskland. Finderen var lærer Andersen fra Styding i Sønderjylland. På grund af forekomsten af Lav Hindebæger, Stilket Kilebæger (*Halimione pedunculata*) og Tangurt (*Bassia hirsuta*) samt mere almindelige planter, foruden at hele Årø Kalv var (og er) af stor landskabelig skønhed, blev den i 1915 udlagt som "Naturschutz-gebiet", i nyere tid efterfulgt af en dansk fredning.

Lav Hindebæger er en sjælden plante i Danmark, hvor hovedparten af fundene ligger ved Stavns Fjord ved Samsø, ved Hindsholm og Odense Fjord, ved Isefjorden og Roskilde Fjord samt ved Guldborgsund og Grønsund ved Lolland og Falster. Det vrimler ikke med den på Årø Kalv, hvor den specielt ses i kanten af saltpander og strand søer i det område, der tidligere var selve Årø Kalv.

To nye holme i nordvest

Ved nordvestsiden er der inden for de sidste 25 år dukket to nye holme op. Beboerne på Årø kalder den største, som er den vestligste, for Lilleø. I 1992 var holmen ca. 10 meter på det bredeste sted, medens dens længde blev skønnet til at være ca. 75 meter. I alt er der ved de to besøg, der er aflagt på holmen, fundet følgende 12 arter: Vingefrøet Hindeknæ, Alm. Strandkamille, Strandgåsefod, Strand-Annegræs, Strand-Mælde, Strand-Vejbred, Strand-Trehage, Strand-Malurt, Strandarve, Strand-Annegræs, Marehalm og Alm. Vej-Pileurt.

Ca. 100 meter længere mod øst ligger en ca. 20 meter lang og ca. 8 meter bred holm, som kun har kunnet opvise 8 arter, nemlig Strandgåsefod, Strand-Mælde, Kødets Hindeknæ, Strandarve, Hvidmelet Gåsefod, Strand-Mælde, Strand-Vejbred og Strand-Annegræs.

Den botaniske undersøgelse af Årø

Årø er i botanisk henseende vel undersøgt. Den ældste kilde er muligvis **Johan Langes** "Haandbog i den danske Flora", 3. forøgede udgave fra 1864. Ved en gennemgang af floraen er der fundet 4 personer, som omtales med fund fra Årø. Beklageligvis er der i floraen sjældent oplyst, hvornår et fund er fra. Lange nævner, at **E.F. Nolte** (EFN) har fundet Tangurt (*Bassia hirsuta*), **Th. Jensen** (TJ) Strand-Siv (*Juncus maritimus*), medens såvel **J.G.K. Jensen** (JGKJ) som **Chr. Vaupell** (CV) er noteret for Drue-Gåsefod (*Chenopodium botryodes*).

I en kort artikel meddeler fra **E.H.L. Krause**, Kiel, om "Zwei für die deutsche Flora neue Phanerogamen" i "Berichte deutsche Botanische Gesellschaft" VI, 1888. Det ene fund drejer sig om Lav Hindebæger (*Limonium humile*) fra Årø, det andet er ø-floraen uvedkommende. Som bekendt var Sønderjylland, bl.a. også Årø, indtil 1920 på tyske hænder. Finderen var lærer Andersen fra landsbyen Styding mellem Vojens og Haderslev.

I artiklen "Noter om dansk flora og vegetation" i Flora og Fauna 66, nævnes Smalbladet Kællingetand (*Lotus tenuis*) fra Årø i 1892. Finderen er en ukendt tysker. Den er nævnt i floralisten som sådan.

I 1915 besøgte **C.F.E. Erichsen** fra Hamburg Haderslev-egnen og nåede både at besøge Årø og Årø Kalv. I sin skildring "Ein Naturschutzgebiet auf der Insel Aarö" i tidsskriftet "Heimat" (1916) nævnes atter Lav Hindebæger. Desuden Tangurt og Stilket Kilebæger (*Halimione pedunculata*).

I Poul Larsens ekskursionsreferat (se neden-

Alm. Hundepersille (*Aethusa cynapium* ssp. *cynapium*).

I "Den store nordiske Flora" (Mossberg & Stenberg) inddeles *Aethusa*-slægten i 3 underarter, som tilsyneladende alle er almindelige i Danmark. Ofte er jeg stødt på Alm. Hundepersille og Stor Hundepersille (*A. cynapium* ssp. *elata*), medens jeg sandsynligvis ikke har været passende opmærksom på den tredje og mindste af dem, nemlig Liden Hundepersille (*A. cynapium* ssp. *segetalis*), der åbenbart er sydøstdansk, idet jeg ikke mindes at have noteret den nogetsteds.

for) er nævnt, at der på Haderslev Amts Museum befinder sig et forslag fra Erichsen, R. Timm og prof. dr. Brick om fredning af den nordlige del af Årø Kalv. Der nævnes i den forbindelse 25 strandensarter. Disse er i floralisten mærket 1915 (CFE).

I året efter Genforeningen, 1921, besøgte 25 medlemmer af Dansk Botanisk Forening bl.a. Årø. Ekskursionsreferatet er udarbejdet af **Poul Larsen**, Kolding, og findes i Bot. Tids. 37:322-328 og rummer ikke mindre end 160 arter. Disse er i min floraliste mærket 1921 (BF).

I opslagsværket "Danmark - Land og Folk", bd. IV fra 1921, hvori **C.H. Ostenfeld** skrev om plantevæksten i de sønderjyske amter, nævnes fra Årø kun Lav Hindebæger, Tangurt og Stilket Kilebæger, de samme som hos Erichsen 1915. Da Ostenfeld slutter opremsningen med forkortelsen "o.fl.", må man synes, at der et eller andet sted ligger eller har ligget en mere omfattende planteliste. Hvor og hvad det er, vides ikke. Muligheden for, at Ostenfeld har haft kendskab til Erichsens artikel, er naturligvis også nærliggende.

I 1948 var **Anfred Pedersen** på Årø. På denne tur fandtes Smalbladet Kællingetand, meddelt i Flora & Fauna 1960:67. Det er i min floraliste mærket 1948 (AP). Også i 1955 besøgte Anfred Pedersen øen. Hans meget fyldige floraliste fra denne tur omfatter 299 taxa, som er mærket 1955 (AP).

I 1961 fandt **R.P. Sørensen**, Padborg, på Årø Kalv Strand-Salat (*Lactuca tatarica*). Fundet blev publiceret af Alfred Hansen i Flora og Fauna. I min floraliste er det mærket 1961 (RPS).

Den 27.-28. juli 1971 besøgte **Alfred Hansen** Årø. Fra hans tur kendes Smalbladet Hareøre (*Bupleurum tenuissimum*), som i floralisten er mærket 1971 (AH).

I 1975 var en del af Dansk Botanisk Forenings sommerekskursion henlagt til Årø. I ekskursionsreferatet i Bot. Tids. 1976, udarbejdet af **Ole Hamann** og **Sv.-E. Sander-mann Olsen**, er nævnt 38 arter, som i floralisten er mærket 1975 (OH & SO).

I 1984 besøgte **Hans Øllgaard** Årø den 5. maj, da han undersøgte mælkebøttefloraen. I alt fandt han på 6 lokaliteter 62 arter. Disse er i min floraliste mærket 1984 (HØ).

I 1990 besøgte **Jens Chr. Schou** Årø. Fra Årø Kalv noterede han 13 arter, som i min floraliste er markeret 1990: Årø Kalv (JCS).

Under mine ture til Årø den 3. maj 1989, 15. maj 1989, 22.-23. juli 1989, 16.-17. juni 1990 (med Jens Bjerring Poulsen), 23.-24. juli 1992 (med Karin Wessberg), 26. ju-

Smalbladet Kæruld (*Eriophorum angustifolium*)

er bl.a. fundet i det tueprægede kær øst for Løkke. Det kan vist ikke anfægtes, at kæret før digets bygning må have rummet plantearter, der nu ikke mere findes på øen.

ni 1993 (med Tove Svendsen og Karin Wessberg) og den 23. aug. 1994 har jeg ialt set 527 taxa, heraf 84 arter af Mælkebøtte (*Taraxacum*) og 15 arter af Brombær (*Rubus*). Af de 527 taxa er ikke mindre end 192 ikke tidligere set på øen. Blandt de 192 arter er der en del buske og træarter, en del forvildede haveplanter samt en hel del meget tidligt blomstrende arter. Som eksempler kan anføres, at Krumhals (*Anchusa arvensis*), Desmerurt (*Adoxa moschatellina*), Løggarse (*Alliaria petiolata*), Hvid Anemone (*Anemone nemorosa*), Roset-Springklap (*Cardamine hirsuta*), Alm. Guldstjerne (*Gagea lutea*), Hamp-Hanekro (*Galeopsis speciosa*) og Tandfri Vårsalat (*Valerianella locusta*) er blandt de ikke tidligere sete arter.

Ialt er der nu kendt 626 taxa fra øen. Når en art er set af mig, er det markeret med et ! Hyppighedsbetegnelsen alm. er benyttet, når jeg har noteret en art på mere end 10 lokaliteter. Er en art kun set ét sted, er stedet angivet. Hvis en art er set mellem 2 og 10 steder, er der benyttet udtrykket bl.a. efterfulgt af et af voksestederne. Alle TBU-kortene er gennemgået. Er der på disse angivet, at en art er set på Årø – med eller uden belæg – er TBU-afhandlingens nummer angivet, ligesom det oplyses, i hvilket nummer af Botanisk Tidsskrift vedkommende afhandling er behandlet. TBU-afhandlingen vedrørende Papilionaceme er markeret Jessen 1931 (TBU). Alle TBU-afhandlingerne er indordnet i kronologisk rækkefølge. For en del arter, der er angivet i disse afhandlinger, har jeg ikke kunnet få fastslået finderen. Det drejer sig f.eks. om Skov-Løg (*Allium scorodoprasum*), Mangefrøet Gåsefod (*Chenopodium polyspermum*), Dunet Steffensurt (*Circaea lutetiana*), Krybende Hestegræs (*Holcus mollis*) og Vild Hør (*Linum catharticum*).

Eng-Viol (*Viola palustris*).

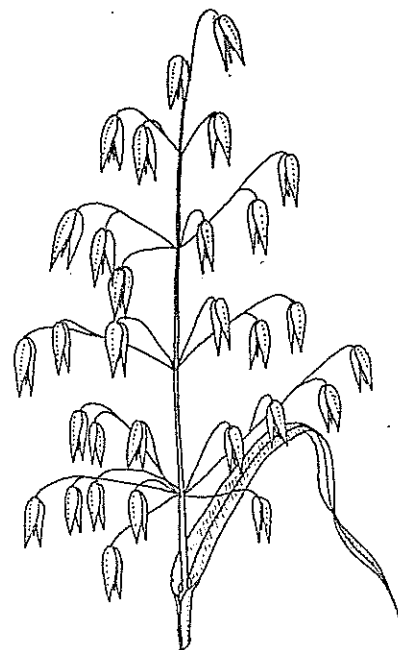
er kun set i et område på Årø. Her er til gengæld meget af den. Området ligger øst og nordøst for Løkke, umiddelbart syd for grøftudløbet i nordvest. Flest er der på siderne af grøften. Andre arter fra grøftområdet er Kattehale (*Lythrum salicaria*), Kær-Dueurt (*Epilobium palustre*), Blåtop (*Molinia caerulea*), Manna-Sødgræs (*Glyceria fluitans*) og Liggende Potentil (*Potentilla anglica*). Sidstnævnte er i ø-flora-sammenhæng en sjælden "sag".

- Abies alba* (*Alm. Ædelgran*) – lille skov nær campingpladsen !
- Acer campestre* (*Navr*) – bl.a. plantet i hegn ved boldpladsen i Byen !
- *pseudoplatanus* (*Ahorn*) – bl.a. i hegn ved boldpladsen i Byen !
- Achillea millefolium* (*Alm. Røllike*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- *ptarmica* (*Nyse-Røllike*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 57 (TBU) – bl.a. i strandeng på Korsø !
- Adoxa moschatellina* (*Desmerurt*) – lund ved vandhul ved Bolmose Ende !
- Aegopodium podagraria* (*Skvalderkål*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. på strandfælle ved havnen !
- Aesculus hippocastanum* (*Hestekastanje*) – bl.a. i vejkant ved Løkke (opvækst) !
- Aethusa cynapium* ssp. *cynapium* (*Alm. Hundepersille*) – 1955 (AP) – 1975 (OH & SO) – bl.a. i vejkant mellem Byen og Løkke !
- – ssp. *elata* (*Stor Hundepersille*) – hegn ved kirkegården !
- Agrostis canina* (*Hunde-Hvene*) – Bot. Tids. 68 (TBU).
- *gigantea* (*Stortoppet Hvene*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 68 (TBU) – bl.a. i markkant i Byen !
- *stolonifera* (*Krybende Hvene*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- *tenuis* (*Alm. Hvene*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- Aira caryophylla* (*Udspærret Dværgbunke*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 68 (TBU) – vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- *praecox* (*Tidlig Dværgbunke*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 68 (TBU) – alm. !
- Alchemilla vestita* (*Håret Løvefod*) – 1955 (AP).
- Alisma plantago-aquatica* (*Vejbred-Skeblad*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. i vandhul i kær mod nordvest !
- Alliaria petiolata* (*Løgekarse*) – bl.a. i hegn nordøst for Byen !
- Allium scorodoprasum* (*Skov-Løg*) – Bot. Tids. 43 (TBU).
- *vineale* (*Sand-Løg*) – bl.a. på strandoverdrev på Korsø !
- Alnus glutinosa* (*Rødel*) – bl.a. i lund ved vandhul ved Bolmose Ende !
- *incana* (*Hvid-El*) – 1955 (AP).
- Alopecurus geniculatus* (*Knæbøjet Rævehale*) – 1955 (AP) – bl.a. i kær i nordøst !
- Ammophila arenaria* (*Hjælme*) – 1915 (CFE) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 68 (TBU) – alm. !
- x *Calamagrostis epigeios* nm. *subarenaria* – Bot. Tids. 68 (TBU).
- Anagallis arvensis* ssp. *arvensis* (*Rød Arve*) – 1955 (AP) – bl.a. i have i Byen !
- Anchusa arvensis* (*Krumhals*) – bl.a. markkant i sydøst !
- *officinalis* (*Læge-Oksetunge*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 60 (TBU).
- Anemone nemorosa* (*Hvid Anemone*) – bl.a. i lund i Byen !
- Anthemis tinctoria* (*Farve-Gåseurt*) – 1921 (BF).
- Anthoxanthum odoratum* (*Vellugtende Gulaks*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !

Alm. Havre (*Avena sativa*).

Er der på en af vore mindre, beboede øer losseplads eller affaldsplads for bl.a. have- og landbrugsaffald, mangler vore 4 komarter sjældent. På Årø har der imidlertid i de 5 år, jeg har besøgt øen, ikke været nogen plads. Der findes dog ligesom på de fleste andre småøer ulovlige affaldspladser på Årø, bl.a. på strandoverdrevet ved havnen. Her findes i øvrigt stadig nogle af de dyrkede plantearter, der i sin tid blev anbragt her. Alm. Havre er på Årø bl.a. fundet flere steder på vejkant nær pumpehuset i nord. Der er ellers ikke under mine ekskursioner set havremarker på øen.

- Anthriscus sylvestris** (*Vild Kørvel*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- Anthyllis vulneraria** (*Rundbælg*) – vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- Aphanes arvensis** (*Alm. Dværøgløvefod*) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 61 (TBU) – bl.a. i mark i Byen !
- **inexpectata** (*Småfrugtet Dværøgløvefod*) – bl.a. i mark ved Bolmose Ende !
- Aquilegia vulgaris** (*Akeleje*) – vejkant i Byen !
- Arabidopsis thaliana** (*Gåsemad*) – 1955 (AP) – alm. !
- Archangelica litoralis** (*Kvan*) – bl.a. på stranden i sydøst !
- Arctium minus** (*Liden Burre*) – 1955 (AP) – hegn i Byen !
- Arenaria serpyllifolia** (*Alm. Markarve*) – 1955 (AP) – bl.a. i vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- Armeria maritima** ssp. **elongata** (*Vej-Engelskgræs*) – 1915 (CFE) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1955 (AP) – alm. !
- Armoracia rusticana** (*Peberrod*) – 1955 (AP) – 1975 (OH & SO) – bl.a. på dige i sydøst !
- Arrhenatherum elatius** (*Alm. Draphavre*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 68 (TBU) – alm. !
- Artemisia campestris** (*Mark-Bynke*) – strandoverdrev syd for Fuglehage !
- Artemisia maritima** (*Strand-Malurt*) – 1915 (CFE) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – alm. !
- **vulgaris** (*Gråbynke*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- Asparagus officinalis** (*Asparges*) – Bot. Tids. 43 (TBU) – bl.a. ved strandsø i nord på Årø Kalv !
- Aster tripolium** (*Strand-Asters*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – alm. !
- Atriplex deltoidea** (*Tand-Mælde*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – bl.a. på sandstrand ved Bolmose Ende !
- **glabriuscula** (*Tykbladet Mælde*) – Bot. Tids. 68 (TBU).
- **hastata** = **A. calotheca** (*Skønbægret Mælde*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 63 (TBU).
- **hortensis** ssp. **hortensis** (*Have-Mælde*) – 1955 (AP).
- **latifolia** s.str. (*Spydbladet Mælde*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – 1990: Årø Kalv (JCS) – bl.a. på Årø Kalv !
- **litoralis** (*Strand-Mælde*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 63 (TBU) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – alm. !
- **longipes** ssp. **longipes** (*Stilk-Mælde*) – rørsump ved havnen !
- **patula** (*Svine-Mælde*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 63 (TBU) – bl.a. i vejkant ved sportspladsen i Byen !
- **triangularis** s.str. (*Melet Mælde*) – Bot. Tids. 68 (TBU).
- Avena sativa** (*Alm. Havre*) – bl.a. på grøftkant i nord
- Ballota nigra** ssp. **nigra** (*Rød Tandbæger*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1975 (OH & SO) – bl.a. i hegn nordøst for Byen !
- Barbarea intermedia** (*Randhåret Vinterkarse*) – dige nord for Kroen !
- **vulgaris** ssp. **arcuata** (*Udspærret Vinterkarse*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 54 (TBU).
- – ssp. **vulgaris** (*Alm. Vinterkarse*) – bl.a. på grøftkant nær campingpladsen !
- Bassia hirsuta** (*Tangurt*) – (EFN) – 1915 (CFE) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 63 (TBU) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – 1990: Årø Kalv (JCS) – Årø Kalv !
- Batrachium trichophyllum** (*Hårfliget Vandranunkel*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 53 (TBU) – bl.a. i vandhul på mark nordøst for kirken !
- Bellis perennis** (*Tusindfryd*) – 1955 (AP) – alm. !
- Berula erecta** (*Sideskærm*) – væld på klint i sydøst !
- Beta vulgaris** ssp. **maritima** (*Strand-Bede*) – stranden i sydøst !
- – ssp. **vulgaris** (*Foder-Bede*) – bl.a. i udyrket område nær Løkke !
- Betula pendula** (*Vorte-Birk*) – alm. !
- **pubescens** (*Dun-Birk*) – bl.a. i hegn nær Løkke !
- Bidens tripartita** (*Fliget Brøndsel*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. ved klintfod i syd !
- Blysmus compressus** (*Fladtrykt Kogleaks*) – Bot. Tids. 47 (TBU).

- Blysmus rufus** (*Rødbrun Kogleaks*) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1955 (AP).
Bolboschoenus maritimus (*Strand-Kogleaks*) – 1915 (CFE) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1955 (AP) – alm. !
Brassica campestris ssp. **campestris** (*Ager-Kål*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 54 (TBU).
 – **napus** ssp. **napus** (*Raps*) – bl.a. på strand i sydøst !
Briza media (*Alm. Hjertegræs*) – 1921 (BF).
Bromus hordeaceus ssp. **hordeaceus** (*Blød Hejre*) – 1955 (AP) – alm. !
 – ssp. **thominii** (*Liggende Hejre*) – strandoverdrev nær fyret !
Bupleurum tenuissimum (*Smalbladet Hareøre*) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 43 (TBU) – 1971 (AH).
Cakile maritima ssp. **baltica** (*Østersø-Strandsennep*) – 1915 (CFE) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 54 (TBU) – alm. !
Calamagrostis epigeios (*Bjerg-Rørhvene*) – ved strandsø på Korsø !
Calendula officinalis (*Morgenfrue*) – ved affaldshenkastning på strandoverdrev ved havnen !
Callitriche hamulata (*Smalbladet Vandstjerne*) – Bot. Tids. 62 (TBU) – grøft nordøst for kroen !
 – **stagnalis** (*Storfrugtet Vandstjerne*) – 1955 (AP) – grøft øst for Løkke !
Calluna vulgaris (*Hedelyng*) – 1955 (AP) – bl.a. i kær på Korsø !
Calystegia pulchra (*Have-Snerle*) – i hegn ved gangsti i Byen !
 – **sepium** (*Gærde-Snerle*) – bl.a. i strandsump i sydvest !
Campanula rapunculoides (*Ensidig Klokke*) – 1955 (AP).
 – **rotundifolia** (*Liden Klokke*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. i hegn ved boldpladsen i Byen !
Capsella bursa-pastoris (*Hyrdetaske*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
Cardamine hirsuta (*Roset-Springklap*) – bl.a. på strandoverdrev ved havnen !
Carduus crispus (*Kruset Tidsel*) – bl.a. på strandoverdrev ved Fyret !
Carex arenaria (*Sand-Star*) – 1955 (AP) – alm. !
 – **distans** (*Fjernakset Star*) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1955 (AP) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – bl.a. i strandeng på Korsø !
 – **extensa** (*Udspilet Star*) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1955 (AP) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – bl.a. i strandeng syd for Fuglehage !
 – **flacca** (*Blågrøn Star*) – 1955 (AP) – bl.a. i kær i nordvest !
 – **hirta** (*Håret Star*) – 1955 (AP) – bl.a. i kær i nordøst !
 – **leporina** (*Hare-Star*) – 1955 (AP) – bl.a. i kær i nordøst !
 – **nigra** (*Alm. Star*) – 1955 (AP) – bl.a. i kær på Korsø !
 – **oederi** ssp. **oederi** (*Dværg-Star*) – 1955 (AP).
 – **otrubae** (*Sylt-Star*) – 1955 (AP) – bl.a. i strandsump på Korsø !
 – **pairaei** (*Pigget Star*) – kær mellem de to diger i nordøst !
 – **panicea** (*Hirse-Star*) – 1955 (AP)
 – **polyphylla** (*Mellemboldt Star*) – kær mellem de to diger i nordøst !

Dværg-Star (*Carex oederi* ssp. *oederi*)

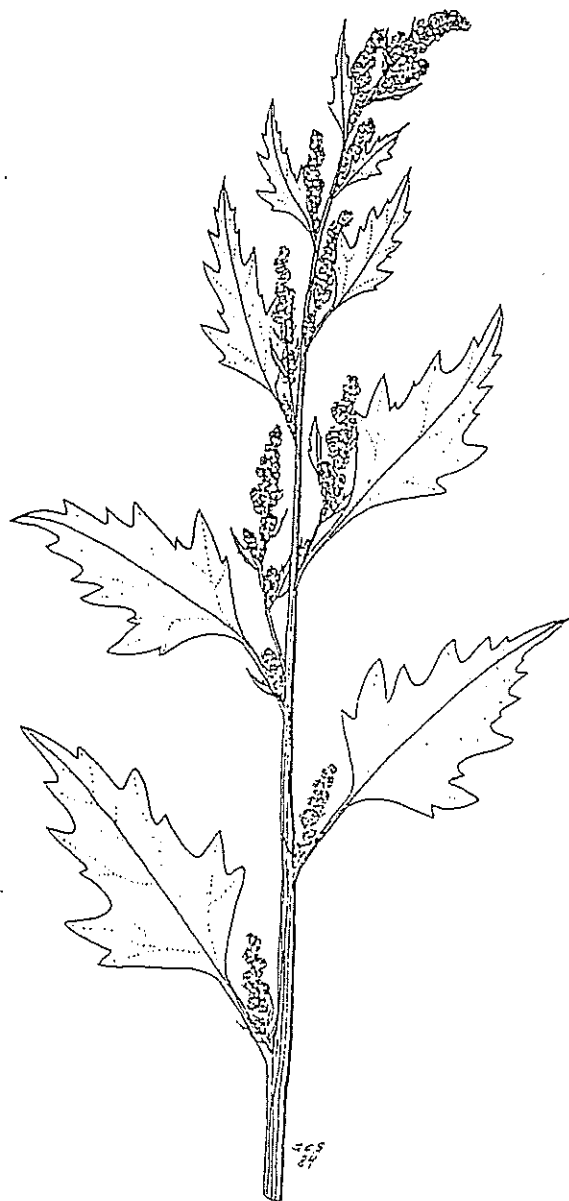
Der er ialt fundet 13 Star-arter på Årø. Den afbildede er kun set af Anfred Pedersen under hans cykelferie i 1955. 3 af Star-arterne, Spidskapslet Star (*Carex spicata*), Pigget Star (*C. pairaei*) og Mellemboldt Star (*C. polyphylla*), som jeg alle har set i perioden 1989–93, er i følge "Dansk Feltflora" ikke tidligere set i botanisk distrikt 48. Anfred Pedersen så dog i 1955 Spidskapslet Star.

- Carex spicata* (*Spidskapslet Star*) - 1955 (AP) - bl.a. i kær i nordøst !
- Centaurea cyanus* (*Kornblomst*) - 1955 (AP) - bl.a. i hvedemark ved Løkke !
- *jacea* (*Alm. Knopurt*) - 1955 (AP) - bl.a. i mark i nordvest !
- *scabiosa* (*Stor Knopurt*) - 1921 (BF) - Bot. Tids. 57 (TBU).
- Centaureum erythraea* (*Mark-Tusindgylden*) - 1921 (BF) - 1955 (AP) - Bot. Tids. 54 (TBU) - bl.a. på strandoverdrev på Årø Kalv !
- *littorale* (*Strand-Tusindgylden*) - 1915 (CFE) - Bot. Tids. 54 (TBU).
- *pulchellum* (*Liden Tusindgylden*) - 1915 (CFE) - 1921 (BF) - Bot. Tids. 54 (TBU) - 1955 (AP).
- Cerastium bieberstenii* (*Sommersne*) - strandoverdrev nær fyret !
- *fontanum* ssp. *triviale* (*Alm. Hønsetarm*) - 1955 (AP) - alm. !
- *glomeratum* (*Opret Hønsetarm*) - vejkant ved Løkke !
- *semidecandrum* (*Femhannet Hønsetarm*) - 1955 (AP) - alm. !
- Chaerophyllum temulentum* (*Hulsvøb*) - 1921 (BF) - 1955 (AP) - bl.a. i hegn ved campingpladsen !
- Chamaenerion angustifolium* (*Gederams*) - 1955 (AP) - alm. !
- Chamomilla recutita* (*Vellugtende Kamille*) - 1955 (AP) - Bot. Tids. 57 (TBU) - bl.a. på strandoverdrev i sydøst !
- *suaveolens* (*Skive-Kamille*) - 1955 (AP) - 1975 (OH & SO) - alm. !
- Chenopodium album* ssp. *album* (*Hvidmelet Gåsefod*) - 1921 (BF) - 1955 (AP) - alm. !
- *bonus-henricus* (*Stolthenriks Gåsefod*) - 1921 (BF) - 1955 (AP) - Bot. Tids. 63 (TBU).

Rød Gåsefod (*Chenopodium rubrum*)

findes adskillige steder på Årø. Ved den store strandsø i sydvest vokser den på den dyndede bred. Her eller i umiddelbar nærhed findes arter som Kær-Trehage (*Triglochin palustre*) og Strand-Trehage (*T. maritimum*), Sandkryb (*Glaux maritima*), Jordbær-Kløver (*Trifolium fragiferum*), Kødet og Vingefrøet Hindeknæ (*Spergularia marina* og *S. media*), Strandgåsefod (*Suaeda maritima*), Drue-Gåsefod (*Chenopodium botryodes*), Blågrøn Gåsefod (*C. glaucum*) og Strand-Svingel (*Festuca arundinacea*).

- Chenopodium botryodes** (*Drue-Gåsefod*) – (JGKJ) – (CTV) – Bot. Tids. 63 (TBU) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – 1990: Årø Kalv (JCS) – bl.a. i strandeng ved Åen !
- **glaucum** (*Blågrøn Gåsefod*) – Bot. Tids. 63 (TBU) – 1975 (OH & SO) – bl.a. i kunstig vandgrav på Korsø !
 - **polyspermum** (*Mangefrøet Gåsefod*) – Bot. Tids. 68 (TBU).
 - **rubrum** (*Rød Gåsefod*) – 1975 (OH & SO) – bl.a. i strandsump ved Åen !
 - **suecicum** (*Grøn Gåsefod*) – 1955 (AP).
- Circaea lutetiana** (*Dunet Steffensurt*) – Bot. Tids. 66 (TBU).
- Cirsium arvense** (*Ager-Tidsel*) – 1955 (AP) – alm. !
- **palustre** (*Kær-Tidsel*) – 1955 (AP) – bl.a. i kær i nordvest !
 - **vulgare** (*Horse-Tidsel*) – 1955 (AP) – bl.a. i vejkant ved plantage nordøst for Byen !
- Cochlearia danica** (*Dansk Kokleare*) – 1915 (CFE) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 54 (TBU) – bl.a. på dike i sydøst !
- **officinalis** (*Læge-Kokleare*) – bl.a. i strandeng ved sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- Conium maculatum** (*Skarntyde*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – 1975 (OH & SO) – bl.a. ved grøft ved plantage nordøst for Byen !
- Convolvulus arvensis** (*Ager-Snerle*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- Conyza canadensis** (*Canadisk Bakkestjerne*) – bl.a. i mark ved boldpladsen i Byen !
- Corylus avellana** (*Hassel*) – 1921 (BF) – bl.a. i hegn nordøst for Byen !
- Crambe maritima** (*Strandkål*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 54 (TBU) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – bl.a. på stenet strandvold i sydøst !
- Crataegus calycina** (*Koral-Hvidtjørn*) – hegn ved sommerhusområde ved Bolmose Ende !
- **laevigata** (*Alm. Hvidtjørn*) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 64 (TBU) – bl.a. i hegn ved Bolmose Ende !
 - **monogyna** (*Engriflet Hvidtjørn*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 64 (TBU) – bl.a. i hegn ved Bolmose Ende !
- Crepis capillaris** (*Grøn Høgeskæg*) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 57 (TBU) – bl.a. i markkant nordøst for kirken !
- Cuscuta europaea** (*Nælde-Silke*) – 1921 (BF).
- Cynosurus cristatus** (*Alm. Kamgræs*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 68 (TBU) – bl.a. i strandeng nær fyret !
- Dactylis glomerata** (*Alm. Hundegræs*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- Datura stramonium** (*Pigæble*) – 1975 (OH & SO).

Pigæble (*Datura stramonium*)

I ekskursionsreferatet fra Dansk Botanisk Forenings ekskursion til Årø i 1975 omtales fund fra Årø Kalv og fra Byen. Fra sidstnævnte sted fandtes bl.a. Pigæble, som jeg i 1992 fandt ved en afbrændingsplads på en stor græsmark ved øens sydøstlige hjørne. Af andre fund fra Byen fra foreningens ekskursion kan nævnes vore to arter af Kortstråle, Håret Kortstråle og Kirtel-Kortstråle (*Galinsoga parviflora* og *G. quadriradiata*), Rød Tandbæger (*Balloia nigra* ssp. *nigra*), Skarntyde (*Conium maculatum*), Rød Gåsefod og Blågrøn Gåsefod (*Chenopodium rubrum* og *C. glaucum*) samt Jødekirsebær (*Physalis alkekengi*). Den sidste er den eneste af de nævnte arter, der ikke er bemærket af andre.

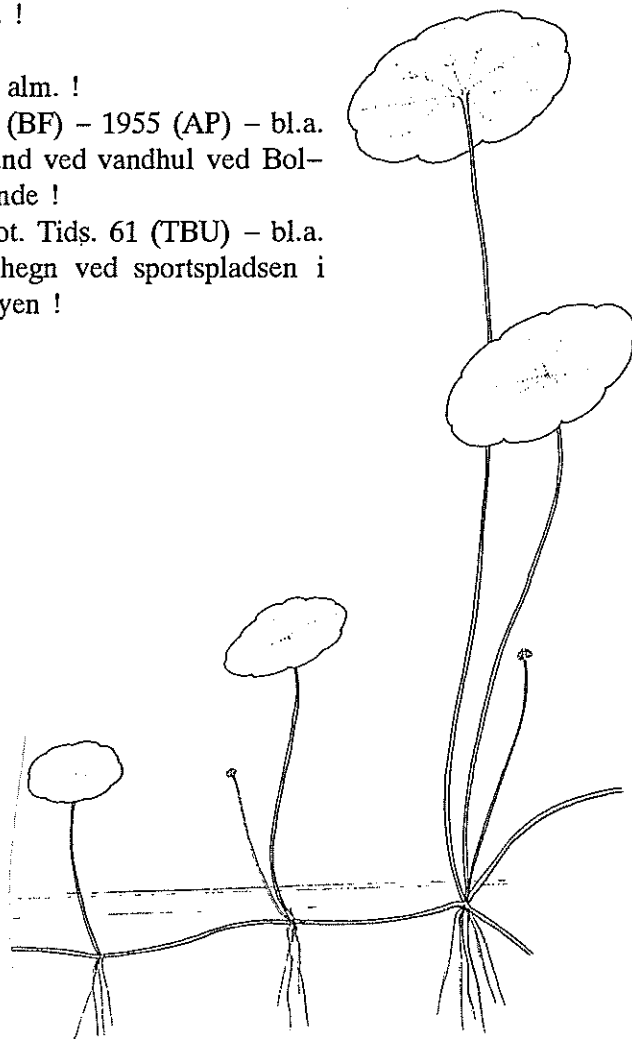

- Datura stramonium** f. **tatula** (*Blå Pigæble*) – afbrændingsplads på strandfælled i sydøst !
- Daucus carota** (*Vild Gulerod*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- Deschampsia caespitosa** (*Mose-Bunke*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- **flexuosa** (*Bølget Bunke*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 68 (TBU) – bl.a. i kanten af tørt kær i nordvest !
- Digitalis purpurea** (*Fingerbøl*) – bl.a. i vejkant i Byen !
- Dryopteris carthusiana** (*Smalbladet Mangeløv*) – bl.a. i mose i nordvest !
- **dilatata** (*Bredbladet Mangeløv*) – bl.a. i lille skov nær campingpladsen !
- **filix-mas** (*Alm. Mangeløv*) – 1955 (AP) – bl.a. på gærde i Byen !
- Eleocharis quinqueflora** (*Fåblomstret Kogleaks*) – Bot. Tids. 47 (TBU).
- **palustris** ssp. **vulgaris** (*Alm. Sumpstrå*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. i kær på Korsø !
- **uniglumis** (*Enskællet Sumpstrå*) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1955 (AP).
- Elytrigia junceiforme** (*Strand-Kvik*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 68 (TBU) – bl.a. på strand i sydøst !
- – **x repens** (*Hybrid-Kvik*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – bl.a. på strand i sydøst !
- **repens** (*Alm. Kvik*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- Epilobium adnatum** (*Kantet Dueurt*) – bl.a. i vejkant i Byen !
- **ciliatum** (*Kirtlet Dueurt*) – bl.a. i skov ved campingpladsen !
- **hirsutum** (*Lådden Dueurt*) – 1955 (AP) – bl.a. i grøft ved plantage nordøst for Byen !
- **lamyi** (*Rank Dueurt*) – bl.a. i kær mellem de to diger i nordøst !
- **montanum** (*Glat Dueurt*) – bl.a. ved grøft ved plantage nordøst for Byen !
- **palustre** (*Kær-Dueurt*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 66 (TBU) – bl.a. i kær i nordvest !
- **parviflorum** (*Dunet Dueurt*) – 1955 (AP) – bl.a. i kær nær campingpladsen !
- **roseum** (*Rosen Dueurt*) – Bot. Tids. 66 (TBU).
- Equisetum arvense** (*Ager-Padderok*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. på dige i sydøst !
- **palustre** (*Kær-Padderok*) – bl.a. ved dige i Byen !
- Eranthis hyemalis** (*Eranthis*) – under hæk ved kirken !
- Erigeron acer** (*Bitter Bakkestjerne*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 57 (TBU) – bl.a. på overdrev i nordøst !
- Eriophorum angustifolium** (*Smalbladet Kæruld*) – 1955 (AP) – bl.a. i kær øst for Løkke !
- Erodium cicutarium** (*Hejrenæb*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. på strandoverdrev ved fyret !
- Erophila verna** (*Vår-Gæslingeblomst*) – alm. !
- Eryngium maritimum** (*Strand-Mandstro*) – 1915 (CFE) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1955 (AP) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – 1990: Årø Kalv (JCS) – bl.a. på stenet strandvold i sydøst !
- Erysimum cheiranthoides** (*Gyldenlak-Hjørneklap*) – 1921 (BF).
- Euonymus europaeus** (*Benved*) – 1921 (BF) – bl.a. i hegn i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- Eupatorium cannabinum** (*Hjortetrøst*) – bl.a. i grøft ved plantage nordøst for Byen !
- Euphorbia helioscopia** (*Skærm-Vortemælk*) – 1955 (AP) – bl.a. i mark ved campingpladsen !
- **peplus** (*Gaffel-Vortemælk*) – 1955 (AP) – bl.a. i have ved boldpladsen i Byen !
- Euphrasia stricta** ssp. **stricta** (*Spids Øjentrøst*) – strandfælled ved havnen !
- Fagus sylvatica** (*Bøg*) – bl.a. i lille plantage ved campingpladsen !
- Festuca arundinacea** (*Strand-Svingel*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 68 (TBU) – bl.a. i strandsump mod sydvest !
- **ovina** (*Fåre-Svingel*) – 1955 (AP) – bl.a. i markkant i nordvest !
- **pratensis** (*Eng-Svingel*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. i kær i nordvest !
- **rubra** ssp. **arenaria** – 1921 (BF).
- – ssp. **pruinosa** (*Blågrøn Svingel*) – bl.a. på stenet strandvold i syd !
- – ssp. **rubra** (*Rød Svingel*) – 1955 (AP) – alm. !
- Ficaria verna** ssp. **verna** (*Alm. Vorterod*) – hegn ved havnen !
- Filago vulgaris** (*Kugle-Museurt*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 57 (TBU) – vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !

- Filipendula ulmaria** (*Alm. Mjødurt*) – bl.a. ved digefod syd for Bolmose Ende !
- Fraxinus excelsior** (*Ask*) – 1921 (BF) – bl.a. i vejkant mellem Byen og Løkke !
- Fumaria officinalis** (*Læge-Jordrøg*) – 1955 (AP) – bl.a. i have i Byen !
- Gagea lutea** (*Alm. Guldstjerne*) – bl.a. i hegn ved sportspladsen i Byen !
- Galanthus nivalis** (*Vintergæk*) – vejkant ved Bolmose Ende !
- Galeopsis bifida** (*Skov-Hanekro*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 64 (TBU) – alm. !
- **speciosa** (*Hamp-Hanekro*) – markkant ved vandhul nordøst for kirken !
- **tetrahit** (*Alm. Hanekro*) – 1955 (AP) – bl.a. i mark ved campingpladsen !
- Galinsoga parviflora** (*Håret Kortstråle*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1975 (OH & SO) – have i Byen !
- **quadriradiata** (*Kirtel-Kortstråle*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1975 (OH & SO) – bl.a. i have i Byen !
- Galium aparine** (*Burre-Snerre*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 53 (TBU) – alm. !
- – var. **marinum** – stenet strandvold i sydøst !
- **mollugo** (*Hvid Snerre*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 53 (TBU) – bl.a. i vejkant nær campingpladsen !
- – var. **angustifolium** – Bot. Tids. 53 (TBU) –
- – x **verum** – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. i vejkant nær Løkke !
- **odoratum** (*Skovmærke*) – under buske i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- **palustre** ssp. **palustre** (*Kær-Snerre*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 53 (TBU) – bl.a. i eng ved Løkke !
- **saxatile** (*Lyng-Snerre*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 53 (TBU) – bl.a. i mose i nordvest !
- **verum** ssp. **verum** (*Gul Snerre*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 53 (TBU) – alm. !
- Genista tinctoria** (*Farve-Visse*) – 1955 (AP) – hederest på Korsø !
- Geranium dissectum** (*Kløftet Storkenæb*) – bl.a. i markkant nær Løkke !
- **molle** (*Blød Storkenæb*) – 1955 (AP) – alm. !
- **pusillum** (*Liden Storkenæb*) – 1955 (AP) – alm. !
- **robertianum** (*Stinkende Storkenæb*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. i lille lund ved vandhul ved Bolmose Ende !
- Geum urbanum** (*Feber-Nellikerod*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 61 (TBU) – bl.a. i hegn ved sportspladsen i Byen !

Vandnavle (*Hydrocotyle vulgaris*)

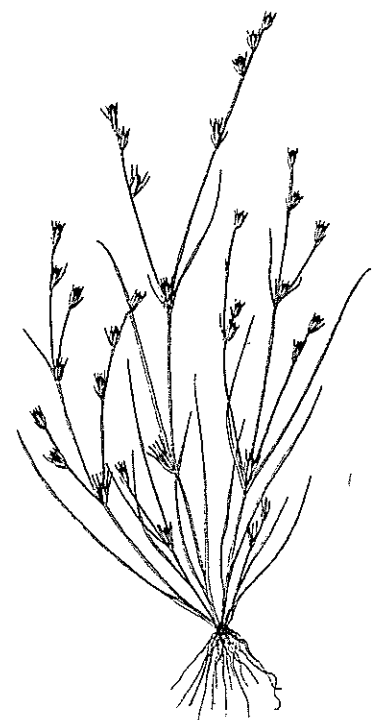
I den nordlige del af eng og kærområdet Korsø syd for havnen findes et rektangulært, kunstigt hul, som oftest er dækket af nogle få cm vand. Om sommeren det næsten er fuldstændigt vegetationsdækket. En af de dominerende arter er Vandnavle, en anden – omend en af vore mindst iøjnefaldende – er Svømmende Sumpskærm (*Helosciadium inundatum*). Derudover skal fra den ret artsrige flora nævnes Blågrøn Kogleaks (*Scirpus tabernaemontani*), Kær-Ranunkel (*Ranunculus flammula*), Drue- og Blågrøn Gåsefod (*Chenopodium botryodes* og *C. glaucum*) samt Tudse-Siv, Glanskapslet Siv og Lyse-Siv (*Juncus bufonius*, *J. articulatus* og *J. effusus*). Historien bag hullets opståen kendes desværre ikke.

- Glaux maritima** (*Sandkryb*) – 1915 (CFE) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 43 (TBU) – 1955 (AP) – alm. !
- Glechoma hederacea** (*Korsknap*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 64 (TBU) – alm. !
- Glyceria fluitans** (*Manna-Sødgræs*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 68 (TBU) – bl.a. i kær i nordvest !
- Gnaphalium sylvaticum** (*Rank Evighedsblomst*) – 1921 (BF) – sommerhusområde ved Bolmose Ende !
- **uliginosum** (*Sump-Evighedsblomst*) – 1955 (AP) – bl.a. i have i Byen !
- Halimione pedunculata** (*Stilket Kilebæger*) – 1915 (CFE) – 1921 (PL) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 63 (TBU) – 1975 (BF) – bl.a. i strandeng syd for havnen !
- Hedera helix** (*Vedbend*) – bl.a. under hæk i Byen !
- Helianthus tuberosus** (*Jordkok*) – bl.a. i skovkant vest for campingpladsen !
- Helosciadium inundatum** (*Svømmende Sumpskærm*) – kunstigt vandhul syd for havnen!
- Hemerocallis fulva** (*Rødgul Daglilje*) – gl. affaldsplads på strandfælle ved havnen !
- Heracleum pubescens** (*Kæmpe-Bjørneklo*) – bl.a. i hegn i Byen !
- **sphondylium** (*Alm. Bjørneklo*) – vejkant syd for Byen !
- Hieracium aurantiacum** (*Pomerans-Høgeurt*) – rabat i sommerhuskvarter ved Bolmose Hage !
- **pilosella** (*Håret Høgeurt*) – 1955 (AP) – bl.a. på hedeagtigt overdrev syd for havnen !
- Hippuris vulgaris** (*Hestehale*) – Bot. Tids. 56 (TBU).
- Holcus lanatus** (*Fløjlsgræs*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- **mollis** (*Krybende Hestegræs*) – Bot. Tids. 68 (TBU) –
- Honckenya peploides** (*Strandarve*) – 1915 (CFE) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 55 (TBU) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – alm. !
- Hordeum vulgare** (*Alm. Byg*) – bl.a. på strand sydøst for Bolmose Ende !
- Humulus lupulus** (*Humle*) – kær i nordøst !
- Hydrocotyle vulgaris** (*Vandnavle*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. i kær i nordvest !
- Hypericum humifusum** (*Dværg-Perikon*) – 1921 (BF).
- **maculatum** (*Kantet Perikon*) – 1921 (BF).
- **perforatum** (*Prikbladet Perikon*) – 1955 (AP) – bl.a. i vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- **tetrapterum** (*Vinget Perikon*) – 1921 (BF).
- Hypochoeris radicata** (*Alm. Kongepen*) – alm. !
- Ilex aquifolium** (*Kristtorn*) – lille plantage ved campingpladsen !
- Inula britannica** (*Soløje-Alant*) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 57 (TBU).
- Iris pseudacorus** (*Gul Iris*) – grøft øst for Løkke !
- Juncus articulatus** (*Glanskapslet Siv*) – 1955 (AP) – bl.a. i kær på Korsø !

Tudse-Siv (*Juncus bufonius*)

Ialt er der set 10 arter af Siv på Årø, deriblandt Strand-Siv (*J. maritimus*), Klæg-Siv (*J. ranarius*) og Fladstrået Siv (*J. compressus*), de to sidstnævnte kun set af Anfred Pedersen i 1955. Strand-Siv nævnes første gang af C.F. Erichsen i 1915 fra Årø Kalv, hvor den endnu er; den er også fundet på selve Årø, men i beskedne mængder. Tudse-Siv er over det meste af landet en meget almindelig plante. På Årø er den blandt mange andre steder fundet ved et par vandhuller nogle få hundrede meter nordøst for kirken. Her vokser den på den sandede bred sammen med arter som Sump-Evighedsblomst (*Gnaphalium uliginosum*), Knæbøjet Rævehale (*Alopecurus geniculatus*) og Sværtevæld (*Lycopus europæus*).

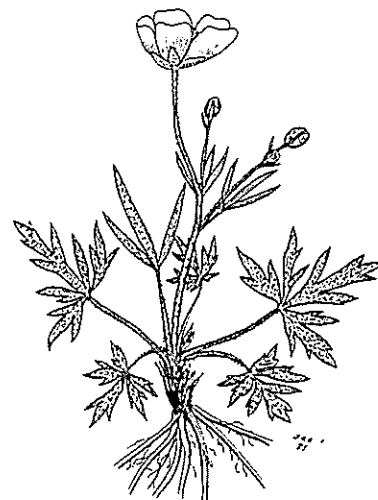
- Juncus bufonius** (*Tudse-Siv*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. i gravet hul på Korsø !
- **bulbosus** (*Liden Siv*) – 1955 (AP).
 - **compressus** (*Fladstrået Siv*) – 1955 (AP).
 - **conglomeratus** (*Knop-Siv*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
 - **effusus** (*Lyse-Siv*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. i kær i nordvest !
 - **gerardi** (*Harril*) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 44 (TBU) – 1955 (AP) – alm. !
 - **maritimus** (*Strand-Siv*) – (THJ) – 1915 (CFE) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 44 (TBU) – 1955 (AP) – 1990: Årø Kalv – bl.a. på Årø Kalv !
 - **ranarius** (*Klæg-Siv*) – 1955 (AP).
 - **squarrosus** (*Børste-Siv*) – 1955 (AP) – kunstigt vandhul syd for Byen !
- Knautia arvensis** (*Blåhat*) – 1955 (AP) – bl.a. i vejkant syd for Byen !
- Lactuca tatarica** (*Strand-Salat*) – 1961 (RPS) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – 1990: Årø Kalv (JCS) – bl.a. på stranden i sydøst !
- Lamium album** (*Døvnælde*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 64 (TBU) – bl.a. ved plantage nordøst for Byen !
- **amplexicaule** (*Liden Tvetand*) – bl.a. i vejkant i Byen !
 - **hybridum** (*Fliget Tvetand*) – kommark i sydøst !
 - **moluccellifolium** (*Nyrebladet Tvetand*) – roemark i nord !
 - **purpureum** (*Rød Tvetand*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 64 (TBU) – alm. !
- Lapsana communis** (*Haremad*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 57 (TBU) – alm. !
- Lathyrus pratensis** (*Gul Fladbælg*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. ved grøft nær kirken !
- **sylvestris** (*Skov-Fladbælg*) – Jessen 1931 (TBU) – 1955 (AP).
- Lemna gibba** (*Tyk Andemad*) – 1955 (AP).
- **minor** (*Liden Andemad*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. i vandhul i mark nord for Løkke !
 - **trisulca** (*Kors-Andemad*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – vandhul nord for Løkke !
- Leontodon autumnalis** (*Høst-Borst*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- Leucanthemum vulgare** (*Hvid Okseøje*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 57 (TBU) – bl.a. i sommerhusområde ved Bolmose Ende
- Levisticum officinale** (*Løvestikke*) – bl.a. i hegn nær stranden ved sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- Leymus arenarius** (*Marehalm*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 68 (TBU) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – 1990: Årø Kalv (JCS) – alm. på stranden !
- Limonium humile** (*Lav Hindebæger*) – Andersen – 1915 (CFE) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1955 (AP) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – 1990: Årø Kalv (JCS) – Årø Kalv !
- Linaria vulgaris** (*Alm. Torskemund*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – alm. !
- Linum catharticum** (*Vild Hør*) – Bot. Tids. 53 (TBU) –
- Lolium multiflorum** (*Italiensk Rajgræs*) – udyrket mark nordøst for Byen !
- **perenne** (*Alm. Rajgræs*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- Lonicera periclymenum** (*Alm. Gedeblad*) – bl.a. i kær i nordvest !
- Lotus corniculatus** (*Alm. Kællingetand*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. i eng ved Løkke !
- **tenuis** (*Smalbladet Kællingetand*) – 1892 (ukendt tysk angivelse) – 1921 (BF) – 1948 (AP) – 1955 (AP) – bl.a. i strandeng ved Åen !
 - **uliginosus** ssp. **uliginosus** (*Sump-Kællingetand*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. i kær mod nordvest !
- Lunaria annua** (*Judaspenge*) – bl.a. i vejkant mellem havnen og Byen !
- Luzula campestris** (*Mark-Frytle*) – 1955 (AP) – alm. !
- **multiflora** ssp. **multiflora** (*Mangeblomstret Frytle*) – 1955 (AP) – bl.a. i kær i nordvest !
- Lycium barbarum** (*Bukketorn*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – 1975 (OH & SO) – bl.a. på strandoverdrev på Korsø !
- Lycopus europaeus** (*Sværtvæld*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 64 (TBU) – bl.a. i kær i nordvest !
- Lysimachia punctata** (*Prikbladet Fredløs*) – hegn i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !

- Lythrum salicaria** (*Kattehale*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 56 (TBU) – bl.a. i kær mod nordvest !
- Malus x domestica** (*Søddæble*) – bl.a. i hegn ved havnen !
- **sylvestris** (*Skov-Æble*) – vejkant ved havnen !
- Malva pusilla** (*Liden Katost*) – 1955 (AP).
- **sylvestris** (*Alm. Katost*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. i hegn ved boldpladsen i Byen !
- Medicago lupulina** (*Humle-Sneglebælg*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- **sativa** (*Foder-Lucerne*) – 1955 (AP).
- Mentha aquatica** (*Vand-Mynte*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 64 (TBU) – bl.a. i grøft ved sommerhus-kvarter ved Bolmose Ende !
- **arvensis** (*Ager-Mynte*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 64 (TBU).
- Moehringia trinervia** (*Skovarve*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 55 (TBU) – bl.a. i lille plantage ved campingpladsen !
- Molinia coerulea** (*Blåtop*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 68 (TBU) – bl.a. i kær i nordvest !
- Muscari botryoides** (*Perlehyacint*) – bl.a. i vejkant ved Bolmose Ende !
- Myosotis arvensis** (*Mark-Forglemmigej*) – 1955 (AP) – alm. !
- **discolor** (*Forskelligfarvet Forglemmigej*) – hegn ved Løkke !
- **laxa** ssp. **caespitosa** (*Sump-Forglemmigej*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 53 (TBU) – ved vandhul nordøst for kirken !
- **palustris** (*Eng-Forglemmigej*) – kær nordøst for Løkke !
- **ramosissima** (*Bakke-Forglemmigej*) – strandfællad ved havnen !
- Myosurus minimus** (*Musehale*) – bl.a. i mark ved Løkke !
- Myriophyllum spicatum** (*Aks-Tusindblad*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 56 (TBU) – kunstigt vandhul syd for havnen !
- Myrrhis odorata** (*Sødsøkær*) – i hegn nær stranden ved sommerhusområde ved Bolmose Ende !
- Narcissus pseudonarcissus** (*Påskelilje*) – bl.a. på strandfællad ved havnen !
- Nardus stricta** (*Kattesøkæg*) – bl.a. i kær på Korsø !
- Odontites verna** ssp. **litoralis** (*Strand-Rødtop*) – 1915 (CFE) –
- – ssp. **serotina** (*Høst-Rødtop*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 59 (TBU).
- – ssp. **verna** (*Tidlig Rødtop*) – 1921 (BF) –
- Oenanthe fistulosa** (*Vand-Klasesøkær*) – 1921 (BF) – bl.a. i kunstigt vandhul syd for havnen !
- Ononis repens** (*Mark-Krageklo*) – strandoverdrev på Korsø !
- **spinosa** (*Strand-Krageklo*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Jessen 1931 (TBU) – strandoverdrev syd for fyret !
- Onopordon acanthioides** (*Æselfoder*) – bl.a. ved gangsti i Byen !
- Oxalis corniculata** var. **atropurpurea** (*Brun Surkløver*) – mellem grus ved biblioteket i Byen !
- Papaver argemone** (*Kølle-Valmue*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 56 (TBU) – bl.a. på klint i sydøst !
- **dubium** (*Gærde-Valmue*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 56 (TBU) – alm. !
- **somniferum** (*Opium-Valmue*) – vejkant i Byen !
- Parapholis strigosa** (*Spidshale*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 68 (TBU).
- Pedicularis sylvatica** (*Mose-Troldurt*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 59 (TBU).
- Petroselinum crispum** var. **crispum** (*Krus-Persille*) – i hegn ved boldpladsen i Byen !
- Phleum pratense** (*Eng-Rottehale*) – 1921 (BF) – 1955 (AP).
- Phragmites australis** (*Tagrør*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- Physalis alkekengi** (*Jødekirsebær*) – 1975 (OH & SO) –
- Picea glauca** (*Hvidgran*) – i plantage nordøst for Byen !
- **sitchensis** (*Sitka-Gran*) – bl.a. i hegn ved campingpladsen !
- Pimpinella saxifraga** (*Alm. Pimpinelle*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- Pinus mugo** (*Alm. Bjerg-Fyr*) – bl.a. i lille skov nær campingpladsen !
- Plantago coronopus** (*Fliget Vejbred*) – 1915 (CFE) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 56 (TBU).
- **lanceolata** (*Lancet-Vejbred*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !

- Plantago major** ssp. *intermedia* (*Liden Vejbred*) – ved bredden af en strandsø i sydvest !
- - ssp. *major* (*Glat Vejbred*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
 - *maritima* (*Strand-Vejbred*) – 1915 (CFE) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 56 (TBU) – alm. !
- Poa annua** (*Endårig Rapgræs*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- *compressa* (*Fladstrået Rapgræs*) – klintfod i syd !
 - *nemoralis* (*Lund-Rapgræs*) – lund ved kær sydøst for Rørhave !
 - *pratensis* ssp. *pratensis* (*Eng-Rapgræs*) – 1955 (AP) – bl.a. i vejkant mellem havnen og Byen !
 - *subcoerulea* (*Blågrøn Rapgræs*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 68 (TBU) – strandoverdrev i syd !
 - *trivialis* (*Alm. Rapgræs*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- Polygonum amphibium** (*Vand-Pileurt*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. i kær i nordvest !
- *aviculare* ssp. *aequale* (*Småbladet Vej-Pileurt*) – 1955 (AP).
 - - ssp. *aviculare* (*Alm. Vej-Pileurt*) – 1955 (AP) – alm. !
 - *baldschuanicum* (*Sølvregn*) – i hæk ved kirkegården !
 - *convolvulus* (*Snerle-Pileurt*) – 1955 (AP) – alm. !
 - *cuspidatum* (*Japan-Pileurt*) – 1975 (OH & SO) – bl.a. i vejkant ved sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
 - *hydropiper* (*Bidende Pileurt*) – kær nordvest for Bolmose Ende !
 - *lapathifolium* ssp. *lapathifolium* (*Knudet Pileurt*) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 45 (TBU) – 1955 (AP) – bl.a. i mark i Byen !
 - - ssp. *pallidum* (*Bleg Pileurt*) – bl.a. i vejkant ved sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
 - *neglectum* (*Spidsbladet Pileurt*) – 1955 (AP).
 - *persicaria* (*Fersken-Pileurt*) – 1955 (AP) – bl.a. i mark i Byen !
 - *sachalinense* (*Kæmpe-Pileurt*) – hegn nordøst for Byen !
- Populus alba** (*Sølv-Poppel*) – bl.a. i plantage nordøst for Byen !
- x *berolinensis* (*Berliner-Poppel*) – bl.a. på klint i sydøst !
 - *nigra* cv. *italica* (*Pyramide-Poppel*) – 1921 (BF) –
 - x *smithiana* (*Lancet-Pil*) – strandoverdrev syd for havnen !
 - *trichocarpa* (*Vestamerikansk Balsam-Poppel*) – strandkrat ved sommerhusområdet ved Bolmose Ende !
- Potamogeton** cf. *panormitanus* (*Spinkel Vandaks*) – grøft ved pumpehus i nord !

Bidende Ranunkel (*Ranunculus acris*)

er vel set omkring en snes steder på Årø, men den overgås velsagtens i antal af såvel Lav Ranunkel (*R. repens*) som Stivhåret Ranunkel (*R. sardous*), muligvis også af Tigger-Ranunkel (*R. sceleratus*). Et af dens voksesteder er en oftest skyggefuld vejkant ved en landbrugsejendom øst for Bolmose Ende. Her vokser desuden arter som Skvalderkål (*Aegopodium podagraria*), Løgekarse (*Alliaria petiolata*), Alm. Hanekro (*Galeopsis tetrahit*) og Muse-Vikke (*Vicia cracca*).

- Potamogeton natans** (*Svømmende Vandaks*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 70 (TBU) – bl.a. i markvandhul i nordvest !
- **pectinatus** (*Børstebladet Vandaks*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 70 (TBU).
- Potentilla anglica** (*Liggende Potentil*) – Bot. Tids. 61 (TBU) – bl.a. i kær i nordvest !
- **x erecta** – Bot. Tids. 61 (TBU)
- **anserina** (*Gåse-Potentil*) – 1955 (AP) – alm. !
- **argentea** ssp. **argentea** (*Alm. Sølv-Potentil*) – vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- **erecta** (*Tormentil*) – 1955 (AP) – bl.a. i kær på Korsø !
- **reptans** (*Krybende Potentil*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 61 (TBU) – bl.a. i kær i nordvest !
- Prunella vulgaris** (*Alm. Brunelle*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. i hegn ved boldpladsen i Byen !
- Prunus avium** (*Fugle-Kirsebær*) – bl.a. på dige i sydøst !
- **cerasifera** (*Mirabel*) – bl.a. i vejkant ved Løkke !
- **domestica** ssp. **insititia** (*Kræge*) – bl.a. i hegn i Byen !
- **spinosa** (*Slåen*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 64 (TBU) – bl.a. i hegn ved Bolmose Ende !
- Puccinellia distans** (*Udspærret Annelgræs*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 68 (TBU).
- **maritima** (*Strand-Annelgræs*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 68 (TBU).
- **suecica** (*Slap Annelgræs*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 68 (TBU).
- Pyrus communis** (*Pære*) – bl.a. på dige i sydøst !
- Quercus petraea** (*Vinter-Eg*) – kær øst for Løkke !
- **robur** (*Stilk-Eg*) – hegn nordøst for Byen !
- Ranunculus acris** (*Bidende Ranunkel*) – 1955 (AP) – bl.a. i kær i nordvest !
- **bulbosus** (*Knold-Ranunkel*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 53 (TBU) – bl.a. på strandoverdrev ved havnen !
- **flammula** (*Kær-Ranunkel*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. i kunstig vandgrav på Korsø !
- **repens** (*Lav Ranunkel*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- **sardous** (*Stivhåret Ranunkel*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 53 (TBU) – bl.a. i mark ved boldpladsen i Byen !
- **sceleratus** (*Tigger-Ranunkel*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 53 (TBU) – bl.a. i eng i sydøst !
- Raphanus raphanistrum** (*Kiddike*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 54 (TBU) – rugmark nordøst for kirken !
- Rheum rhabarberum** (*Rabarber*) – vejkant mellem Byen og campingpladsen !
- Ribes nigrum** (*Solbær*) – bl.a. i kær i nordøst !
- **uva-crispa** (*Stikkelsbær*) – hegn ved boldpladsen i Byen !
- Rorippa palustris** (*Kær-Guldkarse*) – Bot. Tids. 54 (TBU).
- Rosa canina** ssp. **canina** (*Glat Hunde-Rose*) – bl.a. på strandoverdrev i sydøst !
- **ssp. dumetorum** (*Håret Hunde-Rose*) – tørt kær nord for Byen !
- **dumalis** ssp. **coriifolia** (*Håret Blågrøn Rose*) – 1921 (BF) – hegn mellem Byen og Bolmose Ende !
- **rugosa** (*Rynket Rose*) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – 1990: Årø Kalv (JCS) – bl.a. på dige i sydøst !
- Rubus**, sect. **Corylifolii** (*Hasselbrombær*):
- Rubus egregiusculus** – bl.a. i krat ved markvej nordøst for kirken !
- **fabrimontanus** – hegn ved sydkysten nær kote 6 !
- **gothicus** – dige ved pumpehus i nord !
- **slesvicensis** – Hegn ca. ½ km øst for kirken !
- Rubus**, sect. **Rubus** (*Brombær*):
- Rubus atricantherus** – dige i nord !
- **cardiophyllus** – hegn syd for Rørhave !
- **drejeri** – bl.a. i hegn mellem Byen og Bolmose Ende !
- **egregius** – bl.a. i skovkant nordøst for kirken !
- **insularis** – 1921 (BF) – krat ved markvej nordøst for Byen !

- Rubus laciniatus** – bl.a. i hegn ved boldpladsen i Byen !
- **lindebergii** – bl.a. i kær i nordvest !
 - **plicatus** – bl.a. på grøftkant i nord !
 - **polyanthemus** – bl.a. i hegn ved kirkegården !
 - **radula** – bl.a. i vejrabat mellem Byen og Løkke !
 - **vestitus** – 1921 (PL) – bl.a. i skovkant nordøst for kirken !
 - **caesius** (*Korbær*) – bl.a. i hegn i Byen !
 - **idaeus** (*Hindbær*) – 1921 (BF) – alm. !
- Rumex acetosa** (*Alm. Syre*) – 1955 (AP) – bl.a. i kær i nordvest !
- **acetosella** (*Rødknæ*) – 1955 (AP) – bl.a. på overdrev ved sommerhuskvarter i syd !
 - – var. **tenuifolius** – 1955 (AP).
 - **crispus** (*Kruset Skræppe*) – 1955 (AP) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – 1990: Årø Kalv (JCS) – alm. !
 - **hydrolapathum** (*Vand-Skræppe*) – 1955 (AP).
 - **maritimus** (*Strand-Skræppe*) – 1915 (CFE) – 1921 (BF) – kunstigt vandhul syd for havnen !
 - **obtusifolius** (*Butbladet Skræppe*) – 1955 (AP) – bl.a. i vejrabat ved campingpladsen !
- Ruppia cirrhosa** (*Langstilket Havgræs*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 70 (TBU)
- **maritima** (*Alm. Havgræs*) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – Bot. Tids. 70 (TBU) – på lavt vand i bugten ved Årø Kalv !
- Sagina apetala** (*Kronløs Firling*) – bl.a. mellem fliser i Byen !
- **maritima** (*Strand-Firling*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 55 (TBU) – nordspidsen af Årø Kalv.
 - **nodosa** (*Knude-Firling*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 55 (TBU).
 - **procumbens** (*Alm. Firling*) – 1955 (AP) – alm. !
- Salicornia europaea** (*Alm. Salturt*) – 1915 (CFE) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 63 (TBU) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – 1990: Årø Kalv (JCS) – bl.a. i strandeng på den nordlige del af Årø Kalv !
- **ramosissima** (*Kortakset Salturt*) – Bot. Tids. 63 (TBU) – 1990: Årø Kalv (JCS) – bl.a. på Årø Kalv !

Manna-Sødgræs (*Glyceria fluitans*) er den eneste *Glyceria*-art, der kendes fra Årø, hvor den har nogle få voksesteder. Et af dem er grøften, der strækker sig fra Bolmose Ende og nordud. Her vokser ret mange arter fra vådlokaliteter, bl.a. Strand-Kogleaks (*Bolboschoenus maritimus*), Lådden Dueurt (*Epilobium hirsutum*), Sump-Fladstjerne (*Stellaria alsine*), Alm. Skjolddrager (*Scutellaria galericulata*), Bredbladet Dunhammer (*Typha latifolia*) samt Svømmende Vandaks (*Potamogeton natans*).

- Salix aurita** (*Øret Pil*) – bl.a. i kunstig vandgrav på Korsø !
- **caprea** (*Selje-Pil*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 64 (TBU) – bl.a. ved klintfod i sydøst !
 - **cinerea** (*Gråpil*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 64 (TBU) – bl.a. i lund ved vandhul ved Bolmose Ende !
 - **x cuspidata** (*Glans-Pil*) – bl.a. i hegn ved kær sydvest for Rørhave !
 - **x dasyclados** (*Lådden Pil*) – ved vandhul nordøst for kirken !
 - **fragilis** (*Skørpil*) – 1921 (BF) – bl.a. i lund ved vandhul ved Bolmose Ende !
 - **pentandra** (*Femhannet Pil*) – bl.a. i hegn ved sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
 - **repens** (*Krybende Pil*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 64 (TBU) – bl.a. ved grøft ved plantage nordøst for Byen !
 - **x rubra** (*Rød Pil*) – kunstigt vandhul syd for havnen !
 - **x smithiana** (*Lancet-Pil*) – bl.a. i hegn nær Løkke !
 - **viminalis** (*Bånd-Pil*) – 1921 (BF) – bl.a. ved markvandhul i nordvest !
- Salsola kali** ssp. **kali** (*Sodaurt*) – 1915 (CFE) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 63 (TBU) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – 1990: Årø Kalv (JCS) – bl.a. på strand ved P-plads i sydøst !
- Sambucus nigra** (*Alm. Hyld*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- Saponaria officinalis** (*Sæbeurt*) – hegn ved sommerhusområde ved Bolmose Ende !
- Sarothamnus scoparius** (*Gyvel*) – 1955 (AP) – bl.a. på overdrev i nordøst !
- Saxifraga granulata** (*Kornet Stenbræk*) – bl.a. på strandoverdrev ved fyret !
- Schoenoplectus tabernaemontani** (*Blågrøn Kogleaks*) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1955 (AP) – bl.a. i kunstig vandgrav på Korsø !
- Scilla** cf. **hispanica** x **non-scripta** – havnefælled !
- **italica** (*Italiensk Skilla*) – hegn ved stadion !
- Scleranthus annuus** ssp. **annuus** (*Enårig Knavel*) – 1955 (AP).
- – ssp. **polycarpus** (*Bakke-Knavel*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 55 (TBU).
- Scrophularia nodosa** (*Knoldet Brunrod*) – bl.a. i hegn ved Bolmose Ende !
- Scutellaria galericulata** (*Alm. Skjolddrager*) – grøft nordvest for Bolmose Ende !
- Secale cereale** (*Alm. Rug*) – skrænt i sydøst !
- Sedum acre** (*Bidende Stenurt*) – 1955 (AP) – alm. !
- **sexangulare** (*Seksradet Stenurt*) – mellem ral ved forsamlingshuset i Byen !
 - **spurium** (*Rød Stenurt*) – 1975 (OH & SO) – strandoverdrev nær fyret !
- Senecio sylvaticus** (*Skov-Brandbæger*) – 1955 (AP) – bl.a. på dige i nordvest !
- **vernalis** (*Vår-Brandbæger*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 57 (TBU) – bl.a. på strandoverdrev mod sydøst !
 - **viscosus** (*Klæbrig Brandbæger*) – bl.a. på strandoverdrev i sydøst !
 - **vulgaris** (*Alm. Brandbæger*) – 1955 (AP) – alm. !
- Sherardia arvensis** (*Blåstjerne*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 53 (TBU).
- Sieglingia decumbens** (*Tandbælg*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 68 (TBU) – bl.a. i kær i nordøst !
- Silene alba** (*Aften-Pragtstjerne*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. på dige i sydøst !
- **dichotoma** (*Gaffel-Limurt*) – 1921 (BF).
 - **dioica** (*Dag-Pragtstjerne*) – bl.a. på dige nær fyret !
 - **nutans** (*Nikkende Limurt*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – Årø Kalv !
 - **vulgaris** ssp. **vulgaris** (*Blæresmelde*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 55 (TBU) – alm. !
- Sinapis arvensis** (*Ager-Sennep*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 54 (TBU) – bl.a. på strandoverdrev i sydøst !
- – var. **orientalis** – stenet strandvold i sydøst !
- Sisymbrium officinale** (*Rank Vejsennep*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 54 (TBU) – bl.a. i hegn ved kirken !
- Sium latifolium** (*Bredbladet Mærke*) – Bl.a. i grøft øst for kirken !

- Solanum dulcamara** (*Bittersød Natskygge*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 59 (TBU) – bl.a. ved vandhul ved Bolmose Ende !
- **nigrum** ssp. **nigrum** (*Sort Natskygge*) – 1955 (AP) – bl.a. i mark ved boldpladsen i Byen !
 - **tuberosum** (*Kartoffel*) – affaldshenkastning nær fyret !
- Sonchus arvensis** (*Ager-Svinemælk*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- **asper** (*Ru Svinemælk*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 57 (TBU) – bl.a. på stenet strandvold i sydøst !
 - – var. **inermis** (*Glat Svinemælk*) – 1955 (AP).
- Sonchus oleraceus** (*Alm. Svinemælk*) – 1955 (AP) – bl.a. i vejkant ved havnen !
- **palustris** (*Kær-Svinemælk*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 57 (TBU) – bl.a. i rørsump sydvest for Rørhave !
- Sorbus aucuparia** (*Alm. Røn*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 64 (TBU) – alm. !
- **intermedia** (*Selje-Røn*) – bl.a. i kær i nordvest !
- Sparganium erectum** ssp. **erectum** (*Grenet Pindsvineknop*) – 1921 (BF) – vandhul i nord !
- – ssp. **neglectum** (*Ten-Pindsvineknop*) – Bot. Tids. 54 (TBU) – 1955 (AP).
- Spergula arvensis** (*Alm. Spergel*) – 1955 (AP) – bl.a. i mark vest for Rørhave !
- Spergularia marina** (*Kødet Hindeknæ*) – 1915 (CFE) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 55 (TBU) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – bl.a. i strandeng ved Åen !
- **media** (*Vingefrøet Hindeknæ*) – 1915 (CFE) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 55 (TBU) – bl.a. i strandeng ved Åen !
- Stachys arvensis** (*Ager-Galtetand*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 64 (TBU).
- **palustris** (*Kær-Galtetand*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 64 (TBU) – bl.a. i strandsump på Korsø !
 - **sylvatica** (*Skov-Galtetand*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 64 (TBU) – bl.a. ved grøft mellem havnen og Byen !
- Stellaria alsine** (*Sump-Fladstjerne*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 55 (TBU) – grøft nordvest for Bolmose Ende !
- **graminea** (*Græsbladet Fladstjerne*) – bl.a. i kær i nordvest !
 - **holostea** (*Stor Fladstjerne*) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 55 (TBU) – bl.a. på strandoverdrev ved havnen !
 - **media** (*Alm. Fuglegræs*) – 1955 (AP) – alm. !
 - **palustris** (*Kær-Fladstjerne*) – 1955 (AP).
- Suaeda maritima** (*Strandgåsefod*) – 1915 (CFE) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 63 (TBU) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – 1990: Årø Kalv (JCS) – bl.a. ved strandsø i sydvest !
- Succisa pratensis** (*Djævelsbid*) – 1955 (AP) – kær i nordøst !
- Symphoricarpos rivularis** (*Alm. Snebær*) – bl.a. i krat i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- Symphytum officinale** (*Læge-Kulsukker*) – Bot. Tids. 60 (TBU).
- **x uplandicum** (*Foder-Kulsukker*) – vejkant ved campingpladsen !
- Syringa vulgaris** (*Syren*) – 1921 (BF) – bl.a. i hegn ved boldpladsen i Byen !
- Tamarix pentandra** (*Tamarisk*) – strandoverdrev nær fyret !
- Tanacetum parthenium** (*Matrem*) – 1955 (AP) – bl.a. i hegn i Byen !
- **vulgare** (*Rejnfan*) – 1955 (AP) – alm. !
- Taraxacum**, sect. **Erythrosperma** (*Rødfrugtet Sand-Mælkebøtte*):
- Taraxacum brachyglossum** – alm. !
- **fulvum** – vejkant i sommerhusområde ved Bolmose Ende !
 - **lacistophyllum** – 1984: strandfællid ved fyret (HØ) – alm. !
- Taraxacum**, sect. **Obliqua** (*Gråfrugtet Sand-Mælkebøtte*):
- **platyglossum** – 1984: tange mod Årø Kalv (HØ) – alm. på strandoverdrev !
- Taraxacum**, sect. **Celtica** (*Eng-Mælkebøtte*):

- Taraxacum bracteatum** – 1984: tange mod Årø Kalv (HØ) – mark/eng nær Løkke !
- **duplicatifrons** – 1984: bl.a. på eng/strandfæled ved Årø fyr (HØ) – bl.a. mark/eng syd for Byen !
- **gelertii** – 1984: eng ved småsøer ca. 1,5 km syd for Bolmose Ende (HØ) – mark øst for Bolmose Ende !
- **nordstedtii** – 1984: eng med småsøer ca. 1,5 km syd for Byen (HØ) – bl.a. i mark/eng syd for Byen !
- Taraxacum**, sect. **Hamata** (*Krogfliget Mælkebøtte*):
- **fusciflorum** – 1984: bl.a. i vejkant nær campingpladsen (HØ) – bl.a. i vejkant ved kroen i Byen !
- **hamatiforme** – 1984: bl.a. i vejkant syd for Byen (HØ) – bl.a. på strandfæled ved havnen !
- **hamatum** – 1984: bl.a. i eng med småsøer ca. 1,5 km syd for Byen (HØ) – eng/mark syd for Byen !
- **quadrans** – 1984: sommerhusområde ved Bolmose Ende (HØ) – mark/eng syd for Byen !
- **subhamatum** – 1984: vejkant nær campingpladsen (HØ) – bl.a. i mark/eng nær Løkke !
- Taraxacum**, sect. **Ruderalia** (*Fandens Mælkebøtte*):
- Taraxacum acutangulum** – 1984: vejkant syd for Byen (HØ) – strandoverdrev mellem havnen og fyret !
- **acutisectum** – 1984: bl.a. i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende (HØ)
- **adiantifrons** – 1984: bl.a. i vejkant syd for Byen (HØ) – bl.a. på strandfæled ved havnen !
- **adjunctum** – 1984: bl.a. i vejkant ved campingpladsen (HØ)
- **aequilobum** – 1984: bl.a. i vejkant ved campingpladsen (HØ)
- **alatum** – 1984: bl.a. i vejkant syd for Byen (HØ) – bl.a. i vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- **amphilobum** – bl.a. i vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- **amplum** – 1984: sommerhuskvarter ved Bolmose Ende (HØ) – bl.a. i vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- **ancistrolobum** – 1984: bl.a. i vejkant syd for Byen (HØ) – bl.a. i mark/eng nær Løkke !
- **angustisquameum** – 1984: bl.a. på tange mod Årø Kalv (HØ) – alm. !
- **caloschistum** – 1984: sommerhuskvarter ved Bolmose Ende (HØ)
- **canens** – 1984: vejkant nær campingpladsen (HØ).
- **canoviride** – bl.a. i vejkant mellem kroen og Løkke !
- **christiansenii** – vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- **coartatum** – strandoverdrev mellem havnen og fyret !
- **contractum** – vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- **cordatum** – 1984: sommerhusområde ved Bolmose Ende (HØ) – bl.a. i vejkant i Byen !
- **corynodes** – vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- **croceiflorum** – 1984: vejkant syd for Byen (HØ) – bl.a. i vejkant mellem kroen og Løkke !
- **cyanolepis** – 1984: bl.a. i vejkant syd for Byen (HØ) – bl.a. i vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- **dahlstedtii** – 1984: bl.a. på tange mod Årø Kalv (HØ).
- **dilaceratum** – mark/eng nær Løkke !
- **distinctilobum** – 1984: bl.a. i vejkant nær campingpladsen (HØ) – alm. !
- **ekmanii** – 1984: vejkant syd for Byen (HØ) – alm. !
- **exacutum** – vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- **fasciatum** – 1984: bl.a. i vejkant syd for Byen (HØ) – alm. !
- **haematicum** – 1984: eng ved småsøer ca. 1,5 km syd for Byen (HØ) – bl.a. i eng nær Løkke !
- **inarmatum** – 1984: sommerhuskvarter ved Bolmose Ende (HØ) – bl.a. i vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- **incisum** – vejkant nær campingpladsen (HØ).
- **intermedium** – 1984: eng ved småsøer ca. 1,5 km syd for Byen (HØ) – strandoverdrev mellem havnen og fyret !

- **Taraxacum interveniens** - 1984: sommerhuskvarter ved Bolmose Ende (HØ).
- **kjellmanii** - strandoverdrev mellem havnen og Fyret !
- **lacinosifrons** - 1984: sommerhuskvarter ved Bolmose Ende (HØ) - bl.a. på strandfællede ved havnen !
- **lacinulatum** - 1984: sommerhuskvarter ved Bolmose Ende (HØ).
- **latissimum** - 1984: vejkant syd for Byen (HØ).
- **leptaleum** - bl.a. i vejkant ved kroen i Byen !
- **leptodon** - 1984: sommerhuskvarter ved Bolmose Ende (HØ).
- **lingulatum** - 1984: bl.a. på tange mod Årø Kalv (HØ) - bl.a. på strandoverdrev mellem havnen og Byen !
- **longisquameum** - 1984: sommerhuskvarter ved Bolmose Ende (HØ).
- **lucidum** - mark/eng nær Løkke !
- **melanthoides** - vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- **mimulum** - 1984: bl.a. i vejkant syd for Byen (HØ) - bl.a. på strandfællede ved havnen !
- **obliquilobum** - 1984: bl.a. i vejkant syd for Byen (HØ) - bl.a. i mark/eng nær Løkke !
- **ostenfeldii** - 1984: bl.a. i eng med småsøer ca. 1,5 km syd for Byen (HØ) - bl.a. i mark/eng nær Løkke !

Taraxacum acutisectum

84 arter af Mælkebøtte tilhørende 5 sektioner er fundet på Årø. 3 er Rødfrugtet Mælkebøtte (sect. *Erythrosperma*), 1 Gråfrugtet Sand-Mælkebøtte (sect. *Obliqua*), 4 Eng-Mælkebøtte (sect. *Celtica*), 5 Krogfliget Mælkebøtte (sect. *Hamata*) og 71 Fandens Mælkebøtte (sect. *Ruderalia*). *T. acutisectum* er beskrevet af Hans Øllgaard i 1978 i "Botaniska Notiser". *T. acutisectum* er sjælden i Danmark, og hovedparten af fundene er jyske. Af andre, sjældne arter er der på Årø stort set kun tale om *T. amphibolum*.

- **Taraxacum pallescens** – 1984: bl.a. i vejkant syd for Byen (HØ) – bl.a. i mark/eng nær Løkke !
- **pallidipes** – 1984: bl.a. i vejkant syd for Byen (HØ) – bl.a. på strandoverdrev mellem havnen og Fyret !
- **pannucium** – 1984: sommerhuskvarter ved Bolmose Ende (HØ). – vejkant mellem kroen og Løkke !
- **pectinatiforme** – 1984: sommerhuskvarter ved Bolmose Ende (HØ) – bl.a. i vejkant øst for Bolmose Ende !
- **planum** – 1984: bl.a. på tange mod Årø Kalv (HØ).alm. !
- **polyodon** – 1984: bl.a. i vejkant syd for Byen (HØ) – alm. !
- **pseudoretroflexum** – 1984: bl.a. i vejkant nær campingpladsen (HØ) – krat ved sportspladsen i Byen !
- **pulverulentum** – mark/eng nær Løkke !
- **purpureum** – 1984: bl.a. på tange mod Årø Kalv (HØ) – bl.a. på strandoverdrev mellem havnen og Fyret !
- **rhamphodes** – mark/eng nær Løkke !
- **rhodopodum** – 1984: bl.a. i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende (HØ) – bl.a. i vejkant mellem kroen og Løkke !
- **rigens** – bl.a. i mark/eng syd for Byen !
- **scotiniforme** – 1984: bl.a. i vejkant nær campingpladsen (HØ) – bl.a. i vejkant nær kroen !
- **sellandii** – 1984: bl.a. i vejkant syd for Byen (HØ) – bl.a. i vejkant i Byen !
- **sinuatum** – vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- **stereodes** – 1984: vejkant syd for Byen (HØ) – bl.a. på strandoverdrev mellem havnen og Fyret !
- **subcanescens** – vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- **subdahlstedtii** – 1984: bl.a. i vejkant syd for Byen (HØ) – mark/eng nær Løkke !
- **subhuelpersianum** – 1984: bl.a. i vejkant nær campingpladsen (HØ) – vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- **sublaeticolor** – 1984: tange mod Årø Kalv (HØ).
- **subleucopodum** – bl.a. i mark/eng nær Løkke !
- **undulatiflorum** – 1984: vejkant nær campingpladsen (HØ) – bl.a. i vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- **unguifrons** – 1984: vejkant syd for Byen (HØ) – bl.a. i mark/eng nær Løkke !
- **valens** – 1984: sommerhuskvarter ved Bolmose Ende (HØ) – bl.a. på strandfælded ved havnen !
- **vanum** – bl.a. i mark/eng syd for Byen !
- **vastisectum** – 1984: sommerhuskvarter ved Bolmose Ende (HØ) – vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- **xanthostigma** – 1984: sommerhuskvarter ved Bolmose Ende (HØ) – bl.a. i vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
- Teesdalia nudicaulis** (Flipkrave) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 54 (TBU) – alm. !
- Thlaspi arvense** (*Alm. Pengeurt*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 54 (TBU) – alm. !
- Torilis japonica** (*Hvas Randfrø*) – 1955 (AP) – bl.a. i vejkant ved plantage nordøst for Byen !
- Tragopogon pratensis** ssp. **pratensis** (*Eng-Gedeskæg*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 57 (TBU).
- Trifolium arvense** (*Hare-Kløver*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. på strandoverdrev ved havnen !
- **campestre** (*Gul Kløver*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. på overdrev ved sommerhuskvarter i syd !
- **dubium** (*Fin Kløver*) – 1955 (AP) – alm. !
- **fragiferum** (*Jordbær-Kløver*) – 1915 (CFE) – 1921 (BF) – Jessen 1931 (TBU) – 1955 (AP) – bl.a. i strandeng på Korsø !

- Trifolium hybridum** ssp. **hybridum** (*Alsike-Kløver*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. i mark ved Løkke !
- **medium** (*Bugtet Kløver*) – 1955 (AP).
 - **pratense** (*Rødkløver*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. i vejkant i sommerhuskvarter ved Bolmose Ende !
 - **repens** (*Hvidkløver*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – alm. !
- Triglochin maritimum** (*Strand-Trehage*) – 1915 (CFE) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1955 (AP) – alm. !
- **palustre** (*Kær-Trehage*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1955 (AP) – bl.a. i strandeng på Korsø !
- Tripleurospermum inodorum** (*Lugtløs Kamille*) – 1955 (AP) – alm. !
- **maritimum** ssp. **salinum** (*Alm. Strandkamille*) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1975: Årø Kalv (OH & SO) – alm. !
- Triticum aestivum** (*Alm. Hvede*) – bl.a. i vejkant i Byen !
- Tussilago farfara** (*Følfod*) – 1955 (AP) – alm. !
- Typha angustifolium** (*Smalbladet Dunhammer*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. i kunstig vandgrav på Korsø !
- **latifolia** (*Bredbladet Dunhammer*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – bl.a. ved klintfod i sydøst !
- Ulmus glabra** (*Skov-Elm*) – 1921 (BF) – bl.a. i hegn ved boldpladsen i Byen !
- Urtica dioica** (*Stor Nælde*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 62 (TBU) – 1975 (OH & SO) – alm. !
- **urens** (*Liden Nælde*) – 1921 (BF) – 1955 (AP) – 1975 (OH & SO) – alm. !
- Valerianella locusta** (*Tandfri Vårsalat*) – bl.a. på strandoverdrev ved havnen !
- Veronica agrestis** (*Flerfarvet Ærenpris*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 59 (TBU).
- **arvensis** (*Mark-Ærenpris*) – 1955 (AP).
 - **beccabunga** (*Tykbladet Ærenpris*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 59 (TBU) – ved vandhul ved kær nordøst for kirken !
 - **chamaedrys** (*Tveskægget Ærenpris*) – 1955 (AP).
 - **filiformis** (*Plæne-Ærenpris*) – sportspladsen i Byen !
 - **hederifolia** ssp. **hederifolia** (*Vedbend-Ærenpris*) – bl.a. på strandoverdrev ved havnen !
 - **officinalis** (*Læge-Ærenpris*) – 1955 (AP).
 - **persica** (*Storkronet Ærenpris*) – 1955 (AP) – Bot. Tids. 59 (TBU) – alm. !
 - **scutellata** (*Smalbladet Ærenpris*) – kunstigt vandhul syd for Byen !
 - **serpyllifolia** (*Glat Ærenpris*) – 1955 (AP) – bl.a. på boldpladsen i Byen !
- Viburnum opulus** (*Kvalkved*) – 1955 (AP) – hegn nordøst for Byen !
- Vicia angustifolia** (*Smalbladet Vikke*) – 1955 (AP) – bl.a. på overdrev ved sommerhuskvarter i syd !
- - var. **segetalis** – 1955 (AP).
 - **cracca** (*Muse-Vikke*) – 1921 (BF) – alm. !
 - **hirsuta** (*Tofrøet Vikke*) – 1955 (AP) – bl.a. i mark ved Løkke !
 - **lathyroides** (*Vår-Vikke*) – bl.a. på strandoverdrev ved havnen !
 - **sativa** (*Foder-Vikke*) – 1955 (AP) – klintfod i sydøst !
- Vinca minor** (*Liden Singrøn*) – bl.a. i hegn i Byen !
- Viola arvensis** (*Ager-Stedmoderblomst*) – alm. !
- **canina** (*Hunde-Viol*) – 1955 (AP)
 - **odorata** (*Marts-Viol*) – bl.a. i hegn i Byen !
 - **palustris** (*Eng-Viol*) – 1955 (AP) – kær i nordvest !
 - **tricolor** ssp. **tricolor** (*Alm. Stedmoderblomst*) – 1955 (AP) – bl.a. på strand i sydøst !
- Zostera marina** (*Alm. Bændeltang*) – Bot. Tids. 70 (TBU) – bl.a. på lavt vand i nord !
- **noltii** (*Dværge-Bændeltang*) – 1921 (BF) – Bot. Tids. 70 (TBU).

Arter fra de 2 små holme ved nordsiden

Vestligste:

- Artemisia maritima* (Strand-Malurt) - !
- Atriplex litoralis* (Strand-Mælde) - !
- Glaux maritima* (Sandkryb) - !
- Honckenia peploides* (Strandarve) - !
- Leymus arenarius* (Marehalm) - !
- Plantago maritima* (Strand-Vejbred) - !
- Polygonum aviculare* ssp. *aviculare* (Alm. Vej-Pileurt) - !
- Puccinellia maritima* (Strand-Annelgræs) - !
- Salsola kali* ssp. *kali* (Alm. Sodaurt) - !
- Spergularia marina* (Kødet Hindeknæ) - !
- Suaeda maritima* (Strandgåsefod) - !
- Triglochin maritimum* (Strand-Trehage) - !

Østligste:

- Atriplex litoralis* (Strand-Mælde) - !
- Chenopodium album* ssp. *album* (Hvidmelet Gåsefod) - !
- Honckenia peploides* (Strandarve) - !
- Plantago maritima* (Strand-Vejbred) - !
- Puccinellia maritima* (Strand-Annelgræs) - !
- Sparganium marina* (Kødet Hindeknæ) - !
- Spergularia marina* (Kødet Hindeknæ) - !
- Suaeda maritima* (Strandgåsefod) - !

Citeret litteratur

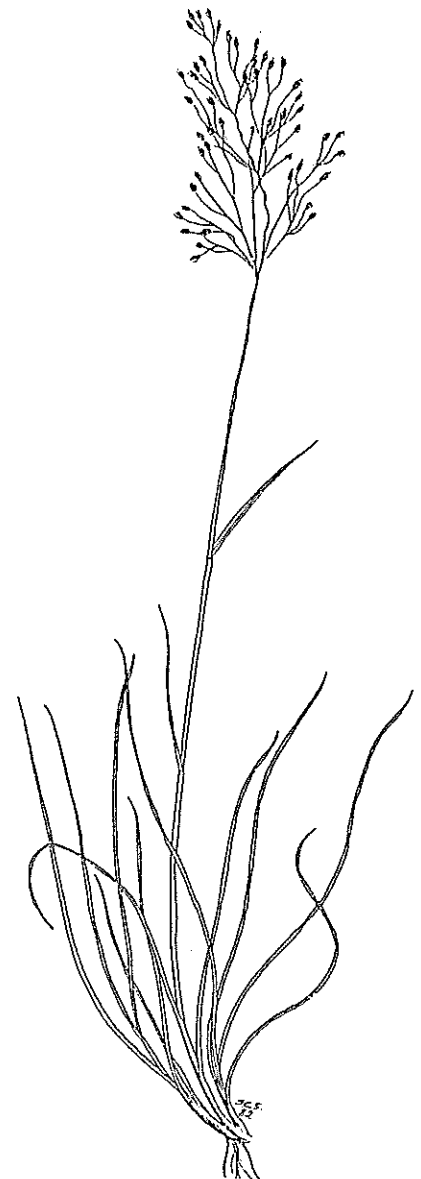
- Clausager, J. (red.), 1990: Små-Ø-Avis. 27 små øer - et besøg værd. - Fåborg.
- Dybbro, T. & M. Iversen, 1983: Fuglelokaliteter i Sønderjyllands Amt. Dansk Ornitologisk Forening. - København.
- Erichsen, C. F., 1916: Ein Naturschutzgebiet auf der Insel Aarö. - Die Heimat 26:147-151. - Hamburg.
- Hamann, O. & Sven-Erik Sandermann Olsen, 1976: Ekskursion til Haderslev-egnen den 1.-3. august 1975. - Bot. Tids. 71:110-111.
- Hansen, A. & A. Pedersen, 1960: Noter om dansk flora og vegetation. Flora og Fauna 66:63-69.
- Hansen, K. (red.), 1994: Dansk Feltflora, 6. opl. - København.
- Jessen, K., 1931: The distribution within Denmark of the higher plants. I. A brief historical survey of the investigation. - D. Kgl. Danske Vidensk. Selsk. skrifter. Naturvidensk. og Mathem. Afd., 9. række, III. 1
- Krause, E.H.L., 1888: Zwei für die deutsche Flora neue Phanerogamen. Berichte der deutschen Botanischen Gesellschaft VI:304.
- Lange, J., 1864: Haandbog i den danske Flora. 3. forøgede Udg. - Kjøbenhavn.
- 1888: Haandbog i den danske Flora. 4. forøgede Udg. - Kjøbenhavn.
- Larsen, H. (red.) & B.Bramsen (red.), 1945: HVEM-HVAD-HVOR 1946:154. - København.
- Larsen, P., 1922: Ekskursion til Sønderjylland den 9., 10. og 11. august 1921. Bot. Tids. 37:322-328.
- Mossberg, B. & L. Stenberg, 1994: Den store nordiske Flora. Dansk udgave ved Jon Feilberg & Bert Løjtnant. - København.

- Ostenfeld, C.H.**, 1922: Plantevækst. Danmark – Land og Folk IV:44–48. København og Kristiania.
Pedersen, A., 1961: Kurvblomsternes udbredelse i Danmark. TBU nr. 28. Bot. Tids. 57:81–289.
 – 1968: Nogle kritiske, danske Atriplex-arter. – Bot. Tids. 63:289–303.
 – & **J.C. Schou**, 1987: Nordiske Brombær. AAU Reports 21. Bot. Inst. Århus Univ. – Århus.
Wessberg, E., 1991: Barsø – En ø-floraliste med noter. – Randers
 – 1992: Bågeø – En ø-floraliste med noter. – Randers.
 – 1992: Drætteholm. Ø-flora nr. 51. – Randers.
 – 1993: Helnæs ø-flora nr. 54. – Randers.
Øllgaard, H., 1978: New species of Taraxacum from Denmark. Botaniska Notiser 131:497–521.

Tak

Lærer Olav Ernstsén, universitetslektor Alfred Hansen og seminarielektor Anfred Pedersen takkes for deres bidrag til manuskriptet. De to sidstnævnte samt overlærer Hans Øllgaard takkes for hjælp i forbindelse med bestemmelse eller verificering af indsamlet plantemateriale, ligesom de alle takkes for tilsendelse af floralister fra øen eller oplysninger om enkeltfund. Olav Ernstsén har givet mig mange vigtige oplysninger om øen, for hvilke jeg er ham megen tak skyldig. For tilladelse til at måtte benytte hans plantetegninger samt for oplysning om plantefund takkes overlærer Jens Chr. Schou varmt, ligesom Hans Øllgaard takkes for tilladelse til brug af tegningen af *Taraxacum acutisectum*.

Erik Wessberg
 Sandagervej 13
 Assentoft
 8900 Randers

Bølget Bunke (*Deschampsia flexuosa*) har en del voksesteder på såvel Årø som Årø Kalv. På et af dens voksesteder på Årø Kalv er den i selskab med Gederams (*Chamaenerion angustifolium*), Håret Høgeurt (*Hieracium pilosella*), Fløjlsgræs (*Holcus lanatus*), Alm. Pimpinelle (*Pimpinella saxifraga*), Sand-Løg (*Allium vineale*) og Nikkende Limurt (*Silene nutans*).

FÆRDIGE Ø-FLORAER

Hidtil er der i ø-floraserien udarbejdet floralister for følgende øer eller ø-grupper.
(EH) er Erik Hammer, (BL) er Bernt Løjtnant og (EW) Erik Wessberg.

1. Anholt (1981). – (BL & EW). 50 sider.
2. Hjarnø i Horsens Fjord (1981). – (BL & EW). 26 sider.
3. Treskelbakkeholm i Mariager Fjord (1983). – (BL & EW). 16 sider.
4. Klosterholm og Startøtterne i Nibe Bredning (1984). – (BL & EW). 24 sider.
5. Mellempoldene i Randers Fjord ved Udbyhøj (1984). – (BL & EW). 17 sider.
6. Pletten (Store Plet) i Mariager Fjord (1984). – (BL & EW). 14 sider.
7. Alrø i Horsens Fjord (1985). – (EW). 37 sider.
8. Møgelø i Julsø syd for Silkeborg (1985). – (EW). 19 sider.
9. Lille Plet i Mariager Fjord nord for Pletten (1985). – (BL & EW). 12 sider.
10. Paradisøerne i Borre Sø syd for Silkeborg (1985). – (EW). 19 sider.
11. Alrø Poller i Horsens Fjord sydøst for Alrø (1985). – (EW). 15 sider.
12. Tange Ø i Tange Sø (1985). – (EW). 13 sider.
13. Hov Røn nordøst for Gyllingnæs (1986). – (BL & EW). 17 sider.
14. Svanegrunden nordøst for Endelave (1986). – (BL). 20 sider.
15. Vår Holm og Kyø Holm i Limfjorden ved Nibe (1986). – (EW). 20 sider.
16. Fjandø i Nissum Fjord (1986). – (EW). 21 sider.
17. Egholm i Limfjorden sydvest for Mors (1986). – (BL & EW). 44 sider.
18. Søby Rev øst for Gyllingnæs (1986). – (BL & EW). 15 sider.
19. Agerø i Limfjorden sydvest for Mors (1987). – (EW). 34 sider.
20. Stenrevet i Randers Fjord vest for Udby (1987). – (EW). 13 sider.
21. Lundø mellem Skive Fjord og Lovns Bredning (1987). – (EW). 41 sider.
22. Stenklipperne i Limfjorden ved Agerø (1988). – (EW). 14 sider.
23. Odpold i Randers Fjord nord for Stenrevet (1988). – (BL & EW). 12 sider.
24. Livø i Limfjorden (1988). – (BL & EW). 75 sider.
25. Svinø i Gamborg Fjord sydøst for Middelfart (1989). – (EW). 33 sider.
26. Lilleø, Bregneø og Alø i Julsø syd for Silkeborg (1989). – (EW). 20 sider.
27. Store og Lille Rotholm i Risgårde Bredning nord for Hvalpsund (1989). – (EW). 21 sider.
28. Sankt Thomas i Skanderborg Sø (1990). – (EW). 11 sider.
29. Æbelø i Skanderborg Sø (1990). – (EW). 14 sider.
30. Kalvø i Skanderborg Sø (1990). – (BL & EW). 14 sider.
31. Mågeøerne ved Bogense (1991). – (BL & EW). 15 sider.
32. Tunø ved Samsø (1991). – (BL & EW). 56 sider.
33. Hornsgård Holm og Tøtten i Limfjorden nordvest for Nibe (1991). – (EW). 14 sider.
34. Torø i Lille Bælt syd for Assens (1991). – (EW). 23 sider.
35. Lindholm i Limfjorden øst for Thyholm (1991). – (BL & EW). 18 sider.
36. Kalvø i Genner Bugt (1991). – (EW). 19 sider.
37. Arup Holm i Limfjorden ved Feggesund (1991). – (BL & EW). 17 sider.
38. Barsø i Lille Bælt nordvest for Als (1991). – (EW). 39 sider.
39. Venø i Limfjorden sydøst for Thyholm (1992). – (EW). 42 sider.
40. Bågeø i Lille Bælt nordvest for Assens (1992). – (EW). 55 sider.
41. Gjøøl i Limfjorden nordvest for Ålborg (1992). – (EW). 41 sider.
42. Ejlinge sydøst for Æbelø ved Bogense (1993). – (EW). 18 sider.
43. Dræet syd for Æbelø ved Bogense (1993). – (EW). 19 sider.
44. Leammer i Odense Fjord ved Hofmansgave (1993). – (EW). 18 sider.

45. Kyholm i Odense Fjord syd for Leammer (1993). – (EW). 12 sider.
46. Ægholm i Odense Fjord ved Hofmangave (1993). – (EW). 12 sider.
47. Trindelen nord for Leammer i Odense Fjord (1993). – (EW). 13 sider.
48. Holmene i Odense Fjord ved Drejet (1993). – (EW). 12 sider.
49. Fur i Limfjorden (1993). – (EW). 63 sider.
50. Piggen i Randers Fjord nord for Uggelhuse (1993) – (BL & EW). 15 sider.
51. Drætteholm ved Bogense (1993). – (EW). 13 sider.
52. Øland ved Limfjorden vest for Gjøl (1993). – (EW). 64 sider.
53. Siø mellem Tåsinge og Langeland (1993). – (EW). 24 sider.
54. Helnæs nordvest for Fåborg (1993). – (EW). 63 sider.
55. Bjørnø syd for Fåborg (1994). – (EW). 33 sider.
56. Endelave sydvest for Samsø (1994). – (EW). 78 sider.
57. Hjelm i Kattegat sydøst for Ebeltoft (1994) – (EH & EW). 33 sider.
58. Hindø i Stadil Fjord (1994) – (EW). 23 sider.
59. Store Svømmø, Græsholm og Lille Svømmø (1994). – (EW). 40 sider.
60. Årø i Lille Bælt (1994). – (EW). 56 sider.

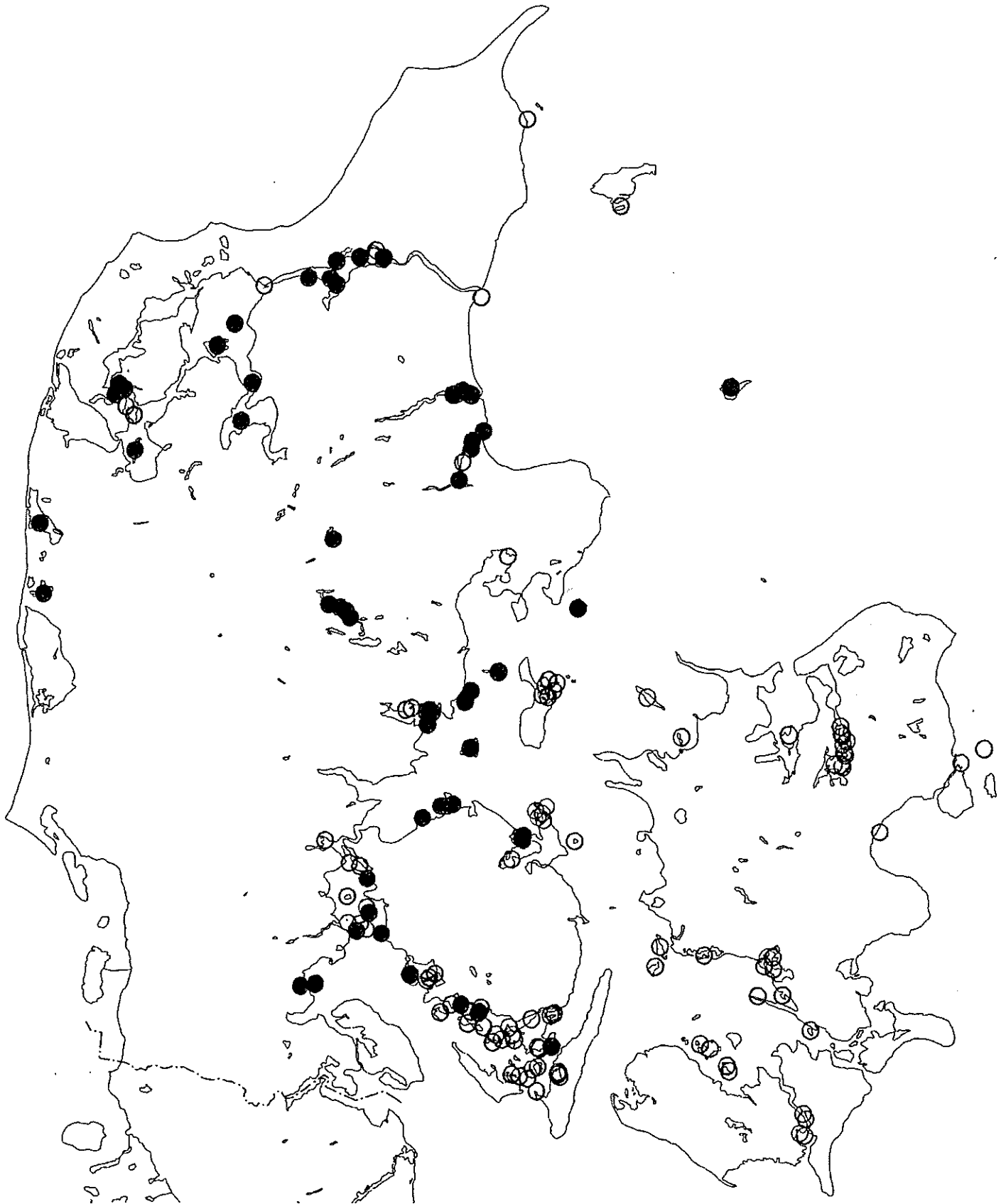
Siden 1983 er der endvidere foretaget floristiske undersøgelser – med henblik på udarbejdelse af floralister – på følgende øer eller ø-grupper – regnet fra nord:

Rønnerne mellem Frederikshavn og Strandby.
 Hornfiskrøn syd for Læsø.
 Tagholme i Limfjorden mellem Gjøl og Egholm.
 Fruens Holm sydvest for Tagholme.
 Borreholm i Limfjorden nordøst for Løgstør.
 Korsholm ved Limfjordens østlige udmunding.
 Fuglholm i Limfjorden mellem Jegindø og Agerø.
 Rønland øst for Harboør Tange.
 Jegindø i Limfjorden øst for Thyholm.
 Kanaløen i Randers Fjord nordøst for Mellerup.
 Sejerø sydvest for Sjællands Odde.
 Lindholm nordøst for Stavns Fjord ved Samsø.
 Kyholm vest for Lindholm.
 Kolderne i Stavns Fjord ved Samsø.
 Ægholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Sværm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Mejlesholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Hjortholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Eskeholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Brokold i Stavns Fjord ved Samsø.
 Vorsø i Horsens Fjord.
 Vorsø Kalv i Horsens Fjord sydvest for Vorsø.
 Kølholm i Roskilde Fjord syd for Frederikssund.
 Hyldeholm i Roskilde Fjord sydvest for Frederikssund.
 Svineholm i Roskilde Fjord sydvest for Frederikssund.
 Orø i Isefjorden.
 Nekselø i Nekselø Bugt.
 Ægø ved Hindsholm.

Mejlø ved Hindsholm.
 Enø ved Hindsholm.
 Bogø ved Hindsholm.
 Vejlø ved Hindsholm.
 Vejlø Kalv ved Hindsholm.
 Lilleø i Roskilde Fjord vest for Jyllinge.
 Jyllinge Holme i Roskilde Fjord vest for Jyllinge.
 Trekroner ved udmundingen af Københavns Havn.
 Flakfortet i Øresund.
 Eskilsø i Roskilde Fjord sydvest for Jyllinge.
 Studeholm i Roskilde Fjord syd for Eskilsø.
 Blak i Roskilde Fjord sydøst for Eskilsø.
 Elleore i Roskilde Fjord nord for Roskilde.
 Sivholm i Kattinge Vig nordvest for Roskilde.
 Hesteholme i Kattinge Vig nordvest for Roskilde.
 Ringøen i Kattinge Vig nordvest for Roskilde.
 Kidholme i Kolding Fjord vest for Skærbæk.
 Ølseagle Revle i Køge Bugt.
 Tornø i Odense Fjord.
 Romsø i Store Bælt.
 Fænø i Lille Bælt.
 Fænø Kalv vest for Fænø.
 Brandsø i Lille Bælt.
 Linderum i Lille Bælt nordvest for Årø.
 Bastholm i Lille Bælt nord for Årø Kalv.
 Græsholm i Lille Bælt sydvest for Bågeø.
 Småholme i Lille Bælt nordvest for Årø Kalv.
 Agersø i Store Bælt sydvest for Skælskør.
 Ormø i Holsteinborg Nor øst for Glænø.
 Glænø sydøst for Skælskør.
 Gavnø syd for Næstved.
 Enø ved Karrebæksminde sydvest for Næstved.
 Omø i Store Bælt sydvest for Agersø.
 Dybsø sydøst for Enø.
 Vigø i Helnæs Bugt nordvest for Fåborg.
 Horsehoved i Helnæs Bugt nordvest for Fåborg.
 Illum i Helnæs Bugt nordvest for Fåborg.
 Avnø nordvest for Vordingborg.
 Knudshoved nordvest for Vordingborg.
 Knolden ved Horneland sydvest for Fåborg.
 Thurø ved Svendborg.
 Kidholm sydøst for Fåborg.
 Lyø sydvest for Fåborg.
 Kidholm i Thurø Bund sydøst for Svendborg.
 Iholm i Svendborg Sund sydvest for Svendborg.
 Masnedø ved Vordingborg.
 Avernakø sydøst for Lyø.
 Skarø vest for Tåsinge.
 Flæskholm øst for Avernakø.
 Grydholm nord for Drejø.

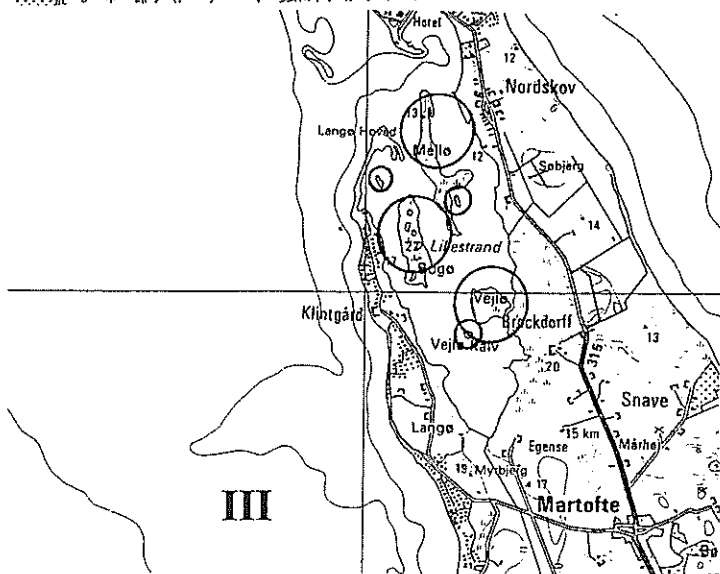
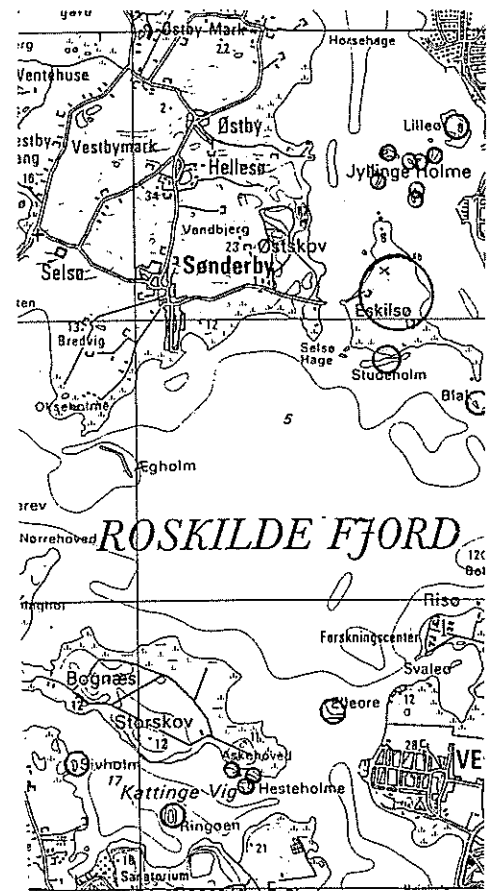
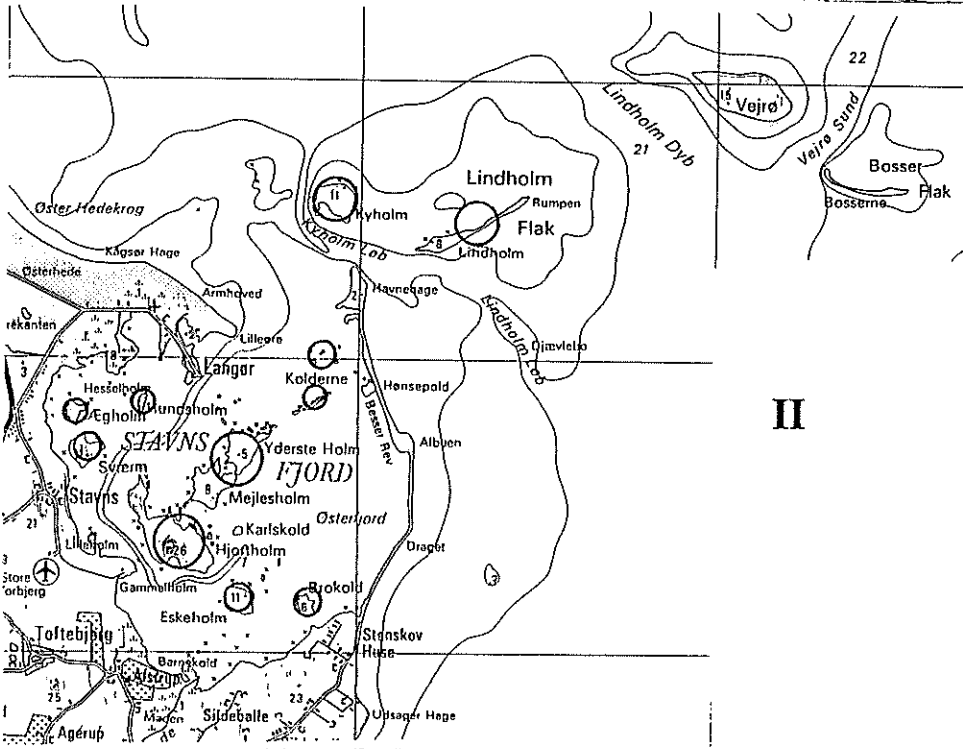
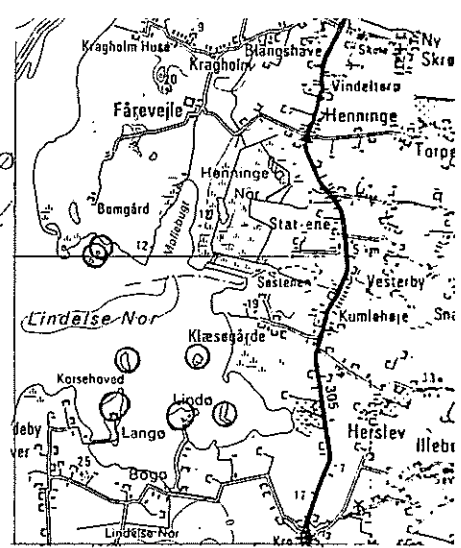
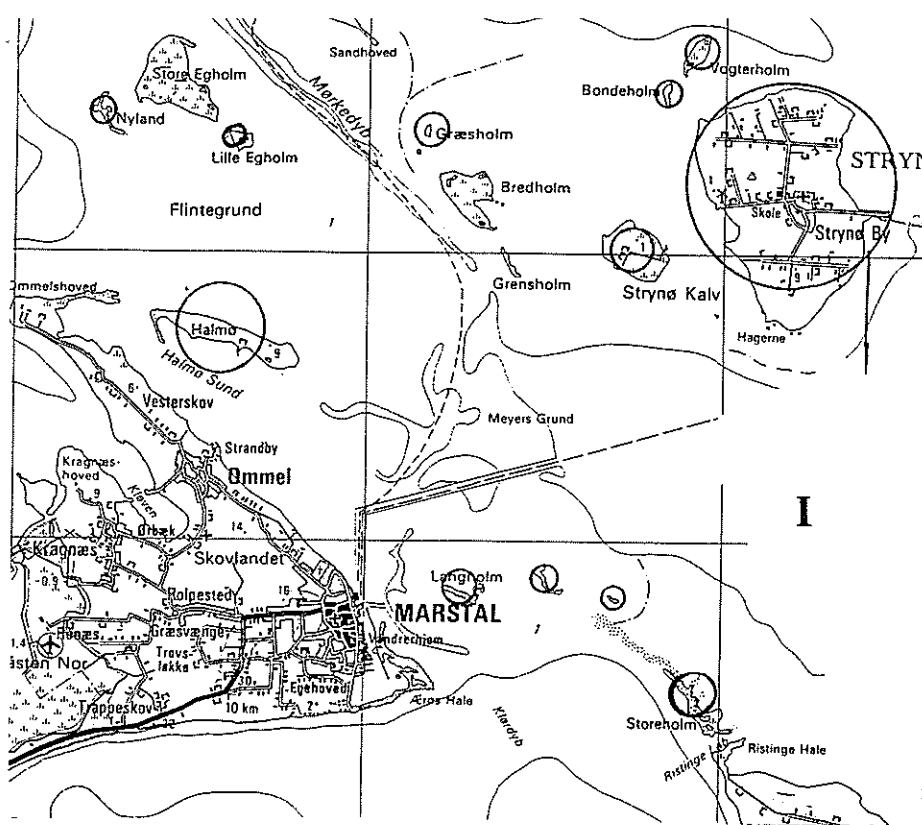
Græsholm nordøst for Drejø.
Drejø sydvest for Skarø.
Hjelmshoved nordøst for Hjortø.
Mejlholm øst for Hjortø.
Odden sydøst for Hjortø.
Skalø i Smålandsfarvandet nordvest for Fejø.
Fejø i Smålandsfarvandet.
Lilleø i Smålandsfarvandet nord for Askø.
Askø i Smålandsfarvandet nord for Bandholm.
Halmø øst for Ærøskøbing.
Langholm øst for Marstal.
Storeholm ved Ristinge på Langeland.
Store og Lille Rallen ved sydsiden af Tåsinge.
Vogterholm nord for Strynø.
Bondeholm nordvest for Strynø.
Nyland nordøst for Ærøskøbing.
Græsholm nord for Marstal.
Lille Egholm nordøst for Ærøskøbing.
Buddiken nord for Marstal.
Strynø sydvest for Rudkøbing.
Bredholm vest for Strynø.
Kueholm i Lindelse Nor.
Strynø Kalv vest for Strynø.
Bukø i Lindelse Nor ved Langeland.
Eskilsø i Lindelse Nor ved Langeland.
Langø i Lindelse Nor syd for Rudkøbing.
Lindø i Lindelse Nor syd for Rudkøbing.
Kværnen i Lindelse Nor ved Langeland.
Flatø i Guldborgsund syd for Nykøbing Falster
Kalvø i Guldborgsund syd for Nykøbing Falster.
Lilleø i Guldborgsund sydvest for Kalvø.
Kejlsø i Guldborgsund sydøst for Lilleø.
Christiansø ved Bornholm.
Frederiksø ved Bornholm.

NB: Alle oplysninger om plantefund fra disse øer har stor interesse.

● : Øer, for hvilke der er udarbejdet floralister.

○ : Øer, for hvilke floralister er under udarbejdelse. I øvrigt henvises til de 3 foregående sider og til kortet næste side.

Detailkort over påbegyndte ø-floraer i 5 områder med tætliggende øer.
 I: Området nord og øst for Ærø
 II: Stavns Fjord ved Samsø.
 III: Lillestrand ved Hindsholm.
 IV: Lindelse Nor ved Langeland.
 V: Roskilde Fjord.